

Univerzita Hradec Králové

Pedagogická fakulta

Ústav primární a preprimární edukace

Historie Mateřské školy, Základní školy a Praktické školy ve Strakonících

Diplomová práce

Autor: Gabriela Jonášová
Studijní program: M 7503 Učitelství pro základní školy
Studijní obor: Učitelství pro 1. stupeň ZŠ
Vedoucí práce: Mgr. Martin Skutil, Ph.D.

Hradec Králové

2017

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta

Zadání diplomové práce

Autor: **Gabriela Jonášová**

Studijní program: M7503 Učitelství pro základní školy

Studijní obor: Učitelství pro 1. stupeň základní školy

Název závěrečné práce: **Historie MŠ, ZŠ a Praktické školy ve Strakonících**

Název závěrečné práce AJ: History of Nursery School, Primary School and Practical School in Strakonice

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Diplomová práce je zaměřena na historii ZŠ a MŠ Strakonice od jejich počátků až po současnost. Zachycuje vývoj a proměny školy v zrcadle školní kroniky a věnuje se významným historickým mezníkům doby. Sleduje současnou školu nejen po stránce vzdělávací, ale i kulturní a společenské. Nabízí ucelený pohled na její celkovou školní strategii. Cílem práce je analyzovat její pozici ve městě, u rodičů, místních obyvatel a zřizovatele školy. Podkladem práce jsou dostupné archivní materiály, školní a městské kroniky.

Garantující pracoviště: Ústav primární a preprimární edukace, Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Martin Skutil, Ph.D.

Konzultant:

Oponent: PhDr. Vladimír Václavík, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 24. 1. 2014

Datum odevzdání závěrečné práce:

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala pod vedením vedoucího diplomové práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové, dne 25. 5. 2017

Poděkování

Děkuji Mgr. Martinu Skutilovi, Ph.D. za odborné vedení práce, za cenné rady a připomínky při konzultacích, za ochotu a čas, které mi věnoval při zpracování diplomové práce.

Anotace

Jonášová, Gabriela. *Historie MŠ, ZŠ a Praktické školy v Strakonících*. [Diplomová práce]. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2017. 103 s.

Diplomová práce je zaměřena na historii MŠ, ZŠ a Praktické školy ve Strakonících od jejich počátků až po současnost. Zachycuje vývoj a proměny školy v zrcadle školní kroniky a věnuje se významným historickým mezníkům doby. Cílem práce je zmapovat historii školy nejen po stránce vzdělávací, ale i kulturní a společenské. Nabízí ucelený pohled na její celkovou školní strategii v průběhu času, její přínos jako významného organizátora kulturních a společenských akcí, které ovlivňují kulturní význam města. Mapuje její pozici ve městě, u rodičů, místních obyvatel, zřizovatele školy a dalších organizací, které pomáhají začleňování žáků do každodenního života. Podkladem práce jsou dostupné archivní materiály, školní a městské kroniky a současná literatura a periodika.

Klíčová slova: historie zvláštní školy, současnost základní a praktické školy, město Strakonice, kulturní a společenský význam, aktivity školy

Annotation

Jonášová, Gabriela. *History of Nursery School, Primary School and Practical School in Strakonice*. [Diploma Thesis]. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2017, 103 pp.

This diploma thesis focuses on the history of a Nursery School, Primary School and Practical School in the town of Strakonice from its beginnings to the present. It captures the evolution and transformation of the school in the mirror of the school chronicle and devotes itself to the important historical milestones of the time. The aim of the thesis is to map the history of the school, not only in terms of education but also its cultural and social side. It offers a comprehensive overview of its overall school strategy over time, its contribution as an important organizer of cultural and social events which influence the cultural importance of the town. It maps its position in the town, with parents, local residents, school founders and other organizations which help to integrate the pupils into the everyday life of the town. The work is based on archive materials, school and town chronicles, contemporary literature and periodicals.

Key words: history of practical school, present of a primary and a practical school, the town of Strakonice, cultural and social importance, school activities

OBSAH

1	ÚVOD	9
2	METODOLOGIE PRÁCE	11
3	HISTORIE MĚSTA STRAKONICE	13
4	Z HISTORIE ŠKOLSTVÍ VE STRAKONICÍCH	20
4.1	Počátky vývoje strakonického školství	20
4.2	Vývoj školství v období Rakousko – uherské monarchie	21
4.3	Období v letech 1918 až 1939	31
4.4	Školství za druhé světové války	34
4.5	Vývoj školství do roku 1989	35
4.6	Školství od roku 1990	39
5	HISTORIE STRAKONICKÉ ZVLÁŠTNÍ ŠKOLY	42
5.1	Vznik dětského domova při zvláštní škole	47
5.2	Vznik samostatné zvláštní školy ve Strakonících	53
6	SOUČASNÝ POHLED NA ŠKOLU	60
6.1	Charakteristika školy	60
6.2	Organizace školy	62
6.3	Materiální a prostorové vybavení školy	62
6.4	Učební plány školy	65
6.5	Charakteristika školního vzdělávacího programu Základní školy	66
6.5.1	Zaměření školy	66
6.5.2	Učební plán	67
6.6	Charakteristika školního vzdělávacího programu ZŠ speciální	68
6.6.1	Zaměření školy	69

6. 6. 2	Učební plán _____	70
6. 7	Charakteristika školního vzdělávacího programu PS ZŠ speciální _____	71
6. 7. 1	Zaměření školy _____	72
6. 7. 2	Učební plán _____	72
6. 8	Charakteristika školního vzdělávacího programu Praktické školy jednoleté _____	73
6. 8. 1	Zaměření školy _____	73
6. 8. 2	Učební plán _____	74
6. 9	Charakteristika školního vzdělávacího programu Praktické školy dvouleté _____	75
6. 9. 1	Zaměření školy _____	75
6. 9. 2	Učební plán _____	76
6. 10	Charakteristika žáků _____	77
6. 11	Servisní služby _____	81
6. 11. 1	Školní družina _____	81
6. 11. 2	Speciálně pedagogické centrum _____	82
6. 11. 3	Dlouhodobé projekty _____	83
6. 11. 4	Spolupráce s rodiči _____	84
6. 11. 5	Spolupráce s dalšími organizacemi _____	85
6. 11. 6	Výchovně vzdělávací a kulturně společenské akce školy _____	85
6. 11. 7	Sportovní aktivity _____	89
6. 12	Pedagogický sbor _____	91
7	ZÁVĚR _____	94
8	SEZNAM LITERATURY _____	98
9	SEZNAM PŘÍLOH _____	103

1 Úvod

*„Dějiny jsou svědky časů,
světlem pravdy,
živou pamětí,
učitelkou života
a poslem minulosti.“*

Marcus Tullius Cicero

Ve své diplomové práci bych se ráda pokusila o přiblížení historie Mateřské školy, Základní školy a Praktické školy ve Strakonících. Práce zachycuje dějiny, vývoj a proměny této školy od jejich počátků po současnost a věnuje se nejzajímavějším událostem v její historii.

K rozhodnutí o výběru tématu jsem dospěla v době, kdy jsem vykonávala pedagogickou praxi na základní škole i základní škole speciální. Můj zájem o historii kraje a města pramení z faktu, že jsem se zde narodila a žiji. Domnívám se, že zájem o město a kraj, o jeho historii a vývoj by měl být předpokladem pro pedagogického pracovníka, který chce působit na místních školách. Pouze tehdy, pokud sám má zájem a potřebné znalosti, může své žáky motivovat ke kladnému působení v rodném městě či kraji. Pokud jeho žáci budou mít alespoň povědomí o historii a vývoji, budou pak ve svých budoucích profesích chtít své město vylepšit, anebo se alespoň budou o jeho další vývoj zajímat a vstupovat svými podněty do záměrů vedení města či obce.

Dalším důvodem pro vybrání tohoto tématu byl fakt, že dosud nebyla zpracována žádná obsáhlejší publikace o této škole. Pokusím se do své práce zanést chronologický vývoj školy a školství, v archiváliích dohledat živé paměti, z kronik přiblížit učitele, jejichž povolání bylo vždy spíše posláním, než pouhou prací a minulost spojit se současností. Zachytit vývoj a proměny školy, vývoj a proměnu pedagogů a poučit se z případných chyb našich předků. Rovněž se pokusím porovnat nároky na

žáky a pedagogy, které se vyvíjejí a rostou s nároky a potřebami doby od historie po současnost. Cílem práce je zmapovat historii školy nejen po stránce vzdělávací, ale i kulturní a společenské.

Vzdělávání je důležitým předpokladem přípravy dalších generací pro život ve společnosti. V jeho průběhu dochází k výraznému ovlivňování a rozvoji osobnosti žáků nejen svými vrstevníky, ale především pedagogy. Jedná se bezpochyby o dlouhý a složitý proces, který mnohdy bývá pro žáka či studenta velice náročný.

Pokud je žákem či studentem jedinec se speciálními vzdělávacími potřebami, je tento vzdělávací proces ještě složitější. Díky společenskému vývoji a empatii společnosti k těmto studentům, přibývá neustálé snahy o zkvalitňování péče a také snahy o vzdělávání těchto dětí. Smyslem je, aby i ony mohly uplatnit mnohdy nezanedbatelné schopnosti ve prospěch společnosti. Snaha o to, aby tyto děti nebyly odsunuty do ústraní je složitý proces, ale díky pedagogům, kteří se nevzdávají a snaží se přimět legislativu ke zkvalitňování péče a možností vzdělání pro tyto studenty, se tato nelehká cesta stává schůdnější.

Touto prací bych chtěla oslovit rodiče, učitele, obyvatele i vedení města, aby měli možnost se vyjádřit k činnosti školy, a tím si možná i uvědomit její nenahraditelné místo v našem městě.

2 Metodologie práce

Tato diplomová práce zabývající se historickým vývojem strakonické školy a školství, s využitím metody historické analýzy stručně objasňuje historii základního školství v České republice, dále také historii konkrétní školy a obce. Současně sleduje a identifikuje další jevy, které s danou problematikou souvisí. Stanoveným cílem této práce je zjistit celkovou úroveň, smysl a význam konkrétní školy v dané obci a to jak z hlediska vzdělávacího, ale také společenského a kulturního.

Výzkum této práce je především založen na studiu a analýze primárních a sekundárních pramenů, ale i literatury a ostatních zdrojů. Jak uvádí Hroch (1985, s. 102) „*Jedním z nejcharakterističtějších rysů historického výzkumu je to, že může poznávat a zkoumat minulost lidstva jen prostřednictvím literatury a hlavně pak historických pramenů, tj. stop a dokladů, jež zanechala minulá lidská činnost pro současnost jako pozůstatky a zprávy.*“

Při studiu primárních pramenů a literatury jsem získávala informace z odborné literatury, jakými jsou například *Dějiny pedagogiky* (1981) od Vladimíra Štveráka. V práci jsem také použila literaturu pomocnou neboli sekundární, například od Simony Kotlářové *Obecní kronika Strakonice 1916 – 1946* nebo *Popis politického okresu Strakonického* od Jana Dyka. Čerpala jsem z obecních a školních kronik, které jsou uloženy ve Státním okresním archivu se sídlem ve Strakonících.

V diplomové práci jsou užity výzkumné metody, které vypovídají o charakteru celé práce. Jednou z nich je metoda přímá, která je založena na prostém popisu skutečnosti při rekonstrukci historických událostí z pramenů. (Vaculík, 2011). Dále je aplikována induktivní a deduktivní metoda. „*Indukce je metoda empirického studia jevů, která postupně přechází z jednotlivých faktů k obecnějším údajům o společenské události.*“ (Hroch, 1985, s. 201). Indukce je při studiu doplňována metodou dedukce. „*Dedukce je takový způsob tvorby vědeckého zobecnění, kdy se výsledné tvrzení (názor) odvozuje z jednoho nebo několika tvrzení, úsudků jiných, a to s použitím pravidel formální logiky...*“ (Hroch, 1985, s. 202)

Je zde využit diachronní přístup s progresivní metodou. M. Hroch ve své knize *Úvod do studia dějepisu* (1985) uvádí, že progresivní metoda je metodou, která se shoduje s diachronním přístupem k historické události. Diachronní postup sleduje

vývoj, v tomto případě vývoj jedné školy a jejích proměn, ke kterým došlo během určitého období ve shodě s myšlenkovou časovou osou. Přičemž změny jsou posuzovány v souhrnném pohledu. „*O progresivní metodě hovoříme tam, kde historik sleduje a zachycuje minulé události tak, jak po sobě následovaly od doby starší k době novější. Postup historika jde tedy paralelně s tím, jak probíhal historický proces.*“ (Hroch, 1985, s. 209)

Domnívám se, že se mi ke zjišťování všech dat k vybraným obdobím podařilo nashromáždit poměrně velké množství odpovídajících materiálů a pramenů. Doufám, že tato práce svou povahou přispěje k prezentaci Mateřské školy, Základní školy a Praktické školy ve Strakonících.

3 Historie města Strakonice

Okresní město Strakonice najdeme v severozápadní části Jihočeského kraje. Leží na soutoku řek Otavy a Volyňky, na ploše o rozloze 3 486 hektarů a patří do regionu, kterému se říká Prácheňsko. Každý region má svůj vlastní neopakovatelný charakter, který je dán přírodním bohatstvím, kulturou a staletými tradicemi jeho obyvatel.

Prácheňský kraj byl jedním z historických krajů Království českého. Dnes je rozdělen do tří krajů. Největší část patří k Jihočeskému kraji, menší západní část je součástí Plzeňského kraje a malá severní část součástí kraje Středočeského. Prácheňsko zahrnuje celý dnešní okres Strakonice, větší část okresů Písek, Prachatice, Klatovy a menší část okresů České Budějovice, Plzeň – jih a Příbram. Geograficky je Prácheňsko téměř shodné s povodím řeky Otavy. Území s bohatou historií, spoustou památek a přírodních zajímavostí, které dnes symbolizuje tradice zdejšího folklóru, tajemných pověstí a řemeslných dovedností.

Prácheňský kraj získal pojmenování podle hradu Prácheň u Horažďovic, který byl střediskem správy kraje od poloviny 11. století až do vrcholného středověku, kdy se stal hlavním centrem Prácheňska Písek. Hradská správa byla organizační soustavou, která českým knížatům a později králům zabezpečovala suverenitu v jednotlivých částech země. Na hradišti Prácheň u Horažďovic sídlil hradský správce se svou družinou. Staral se o panovnickovy statky a lesy, rozhodoval spory mezi poddanými, bděl nad bezpečností cest, vybíral naturální dávky, poplatky, mýta, cla, pokuty a další prostředky do státní pokladny. Vzhledem k rostoucímu počtu obyvatelstva i jeho migraci a zvýšené potřebě bezpečnosti a pořádku v kraji, byl pro Prácheň jmenován speciální úředník, poprávce, který měl rozsáhlou soudní a trestní pravomoc. Právo popravky získal na Prácheňsku rod Bavorů, který věrně sloužil několika Přemyslovcům. Střediskem jejich panství se stal strakonický hrad.

Prácheňsko bylo rodištěm nebo působištěm řady významných osobností českých dějin. V Husinci u Prachatic se narodil náboženský reformátor a rektor Univerzity Karlovy v Praze Mistr Jan Hus. Ve Vodňanech a okolí žil významný myslitel Petr Chelčický. Nejsevernější část Prácheňska je spojena s životem a dílem hudebního skladatele a pedagoga Jakuba Jana Ryby. V druhé generaci osobností českého národního osvobození zaujal své místo rodák ze Strakonice, básník a pedagog František Ladislav Čelakovský. Kultovní postavou lidové obrozenecké kultury se stal mirotický

loutkoherec Matěj Kopecký, který svým repertoárem šířil lásku k rodnému jazyku. V Miroticích se narodil malíř Mikoláš Aleš, který se podílel na výzdobě Národního Divadla v Praze. Později, když spolupracoval s architekty a staviteli, ozdobily malby podle jeho návrhů řadu budov v Prácheňském kraji. Ve Strakonících jsou to sgrafita na budovách spořitelny a školy, v Písku cyklus obrazů z historie města na Dvořáčkově hotelu.

Osídlení v místech dnešních Strakonice sahá hluboko do minulosti. Souvisí s rýžováním zlata na řece Otavě a také s příznivými přírodními podmínkami, které široká kotlina při soutoku Otavy a Volyňky nabízela.

„Ačkoli existují stopy přítomnosti člověka v intravilánu dnešního města z doby ještě před založením hradu, lze říci, že budoucí Strakonice vznikají v podhradí či ve stínu stejnojmenného hradu mocného panského rodu Bavorů.“ (Kupka, 2005, s. 8) Obvykle se uvádí, že existence založení města Strakonice se dokládá královskou listinou z roku 1225, kde je podepsán jako svědek Petrus, custos Straconicensis (Birnbaurová, 1947). M. Vilímková však upozorňuje, že se jedná o chybně citované jméno jednoho ze svědků, které má být čteno Petrus, custos Stragoviensis – strahovský, nikoli strakonický. Existence Strakonice je potom doložena až dvěma listinami Václava I. z roku 1235. Založení vodního hradu na skalnatém ostrohu nad soutokem Otavy a Volyňky lze považovat za nejdůležitější počín pro budoucí rozvoj města. *„Dějiny města Strakonice jsou pevně vázány k dějinám strakonického hradu, a to do té míry, že, můžeme říci, že bez hradu nebylo by vzniklo město, a bez města nebyl by se zase dodnes zachoval hrad.“* (Birnbaurová, 1933, s. 141)

Strakonický hrad byl vybudován zásluhou šlechtického rodu Bavorů, kteří s jeho budováním započali na přelomu 12. a 13. století. Rok 1243 se stává důležitým mezníkem pro budoucnost města, kdy Bavoři část hradu darovali řádu maltézských rytířů. Tímto letopočtem započala přes sedm set let dlouhá etapa jejich působení ve Strakonici. Bavorská střela a maltézský kříž, znaky Bavorů a johanitů, jsou dodnes základními prvky dnešního praporu města. Od počátku 15. století byl hrad ve výhradním vlastnictví johanitů a během příštích staletí prošel desítkami architektonických úprav.

Raně středověké osídlení strakonické kotliny je silně ovlivněné přírodními podmínkami soutoku Otavy a Volyňky. Jak uvádí Kupka, neregulovanou řeku, která v době, kdy nebyly povodně, šlo přebrodit a ta vytvořila na území dnešních Strakonice několik ostrovů. Přímo pod hradem na levém břehu Volyňky se nacházela malá kolonie hradních služebníků, která nesla název Žabokrtý – dnes Dubovec. Na druhém břehu se rozvinula dlouhá vesnice Bezděkov – od 19. st. Nové Strakonice, s neuspořádanou zástavbou zemědělského rázu. Od konce 15. století se zde vytvořila židovská čtvrť se synagogou. Naproti hradu za řekou Otavou stálo Velké a Menší město, které od sebe

oddělovalo vedlejší rameno řeky. Menší (Malé) město vzniklo na ostrově mezi ramenem a hlavním korytem Otavy, byla to lokalita, která byla vytvořená naplaveninami z řeky a pro zástavbu nebyla příliš vhodná. Mnohokrát během staletí poznali její obyvatelé ničivou sílu povodní. Toto místo se nachází v okolí dnešního Palackého (Malého) náměstí. Velké město (okolo dnešního Velkého náměstí) se rozrůstalo na vhodnějším, nezaplavovaném místě.

Nedaleko těchto osad na mírném návrší širokého údolí vzniká další starobylá osada Lom, již doložená na listině z roku 1243 a naposledy připomínaná v roce 1575. (Kupka, 2005) Počátkem 14. století je zde postaven kostel svatého Václava se hřbitovem, který leží uprostřed Bavorského panství a stává se jeho farním střediskem. Tímto se i osada Lom stává na více než 460 let farní obcí města Strakonice. *„Založení farního kostela v takto odlehlé končině lze možná vysvětlit tím, že krajina je často zaplavována řekami Otavou a Volyňkou, a proto se zdá nevhodné budovat město na soustavě ostrovů. Možná pan Bavor nepomýšlí na vysazení Strakonice na město, neboť osady Lom a Bezděkov jsou v té době lidnatější než osídlení severně od hradu.“* (Kupka, 2005, s. 9) Tato volná sídelní struktura zůstává beze změn po celý středověk.

Na počátku 14. století je toto nekompaktní osídlení strakonické kotliny již považováno za město. Roku 1367 získaly Strakonice městská práva. Střediskem dalšího rozvoje se stává Velké a Malé město a začíná se formovat dodnes zachovaný půdorys dvou podlouhlých náměstí. Dověšením středověkého vývoje města je výstavba městských hradeb. Do této doby jsou Strakonice nesourodou soustavou několika obcí. Teprve za vlády velkopřevora Jana z Rožmberka dochází k opevňování města kamennými hradbami. Stavba je dokončena kolem roku 1529. V průběhu 16. století je uspořádání strakonického centra dořešeno.

V průběhu 17. a 18. století procházejí Strakonice mnoha změnami, radikálně se mění vzhled města, ale z hlediska prostorového uspořádání k velkým změnám nedochází. Počet obyvatel po morových epidemiích a třicetileté válce rychle rostl. Mění se též způsob života místních obyvatel. V tomto období dochází k výstavbě dřevěných lávek a mostů, které spojují jednotlivé strakonické obce. Protože město bylo velmi často postihováno povodněmi, žádný z nejstarších mostů se dlouho neudržel. Uspořádání tří mostů, tj. most mezi hradem a Malým městem, mezi hradem a Bezděkovem a most mezi Menším a Velkým městem, zůstalo až do poloviny 20. století zachováno.

Od počátku 18. století se ve městě začíná prosazovat textilní zaměření průmyslu. Vznikají cechy – krejčovský, soukenický a cech punčochářů. Na konci 18. století mají Strakonice asi 1 700 obyvatel.

V 19. století se z provinčního poddanského městečka stává průmyslové, správní a obchodní středisko. Úseky hradebních zdí se již v průběhu 18. století stávají součástí přistavěných domů a hradby ztrácí jakoukoli obrannou funkci. Během 19. století je velká část hradebních zdí postupně stržena a na mapě stabilního katastru z roku 1837 již není opevnění patrné. (Strakonice, 2007) V tomto období se ve městě začíná dynamicky rozvíjet textilní průmysl, který zásadně ovlivní další vývoj města. *„Po roce 1850 začíná růst velký tovární komplex na levém břehu Volyňky a zcela pohlcuje bývalou osadu Žabokrty. Další továrenské výrobní haly se objevují na Ostrově, který je postupně zcela zastaven. Na počátku 20. století je ve městě pět velkých továren na výrobu fezů, jež zaměstnávají přes 1 200 dělníků.* (Kupka, 2005, s. 12)

Výrazně se mění i část obce Bezděkov, která v roce 1869 dostává jako Nové Strakonice městská práva. Městské osady Lom a Žabokrty již neexistují. V první polovině 20. století dochází k administrativnímu sloučení Strakonic a Nových Strakonic.

Ke konci 19. století se ve městě nachází okresní a cejchovní úřad, okresní četnické velitelství či prosperující pivovar. V roce 1863 došlo k založení prvního peněžního ústavu ve městě, jednalo se o Občanskou záložnu.

Strakonice se stávají i dopravním uzlem, budoucí rozvoj je silně ovlivněn příchodem železnice. Strakonice jsou napojeny i na síť císařských silnic.

Významným počinem je otevření všeobecné a veřejné nemocnice Františka Josefa I. na Pražském předměstí v roce 1892. Tím byl položen základ rozlehlému nemocničnímu areálu, který se v průběhu 20. století stává zelenou oázou uvnitř města. Tento jedinečný ráz si nemocnice zachovává, i přes výstavbu nových a moderních budov do dnešních dnů.

V jihozápadní části Nových Strakonic se začíná budovat rozlehlý průmyslový areál, v roce 1919 je zde založena Česká zbrojovka a další závody.

Koncem roku 1919 vláda povolila spojení dvou strakonických měst v jednu se jménem Strakonice. Původní město neslo označení Strakonice I., Nové Strakonice byly označovány jako Strakonice II. Od této doby měly Strakonice jednoho starostu a jednu městskou radu.

V roce 1921 mají Strakonice přibližně 7 500 obyvatel, o dvacet let později je to již 11 500 obyvatel.

Do druhé poloviny 20. století lze na růstu města vidět určitou logiku a kontinuitu. Od této doby se zcela mění urbanistická struktura města, dochází k nezvratným zásahům a tím i změnám v historickém jádru města. Mění se jeho tvář a stává se průmyslovým městem, nikoli městem malebných zátiší a uliček, jak tomu bylo do této doby a jak je tomu v jiných městech, které průmysl tolik nezasáhl. Dnes z lokalit, které se po staletí formovaly a tím dokládaly mnohé ze života města, nenajdeme skoro nic. Genius loci mnoha typických strakonických lokalit je tím navždy ztracen. „*Dochází k velké degradaci okolí strakonického hradu, národní kulturní památky, a naprosté urbanistické diskvalifikaci hradního komplexu z organismu města*“ (Kupka, 2005, s. 15) Dříve těžiště a jádro města je dnes odříznuté velkokapacitní stavbou nového přemostění a postavené na periferii. Také okolí kostela svaté Markéty, kterému se říkalo „strakonické Benátky“, s vodním kanálem vedlejšího ramene řeky, mlýnským náhonem a mnoha památkovými objekty bylo touto stavbou zcela zničeno. Mnohé ze starobylých částí obcí bylo zbouráno, zmizela hierarchie zdejších prostorů a ztrácí se základní typologické prvky města. Do blízkosti středověkého hradu se dostává sídlištní zástavba, která konkuruje starobylým kostelním a hradním věžím. (Strakonice, 2007)

Ve výčtu podobných zásahů, které zcela mění tvář města, by bylo možné dále pokračovat. V druhé polovině 20. století dochází skoro ke dvojnásobnému nárůstu počtu obyvatel. Lidé zde nacházejí práci ve dvou významných průmyslových závodech, Fezárnách a Českých závodech motocyklových. Tyto závody zaměstnávaly v době svého rozkvětu kolem osmi tisíc obyvatel. Tito lidé museli někde bydlet, proto je toto období ve znamení nové bytové výstavby. Rozvíjí se nejen průmysl, ale ruku v ruce s potřebami lidí vznikají nové objekty pro rekreaci, kulturu, školství. Do správního obvodu města Strakonice patří v současnosti i několik dříve samostatných obcí, které se stávají příměstskými částmi města.

Dnes jsou Strakonice okresním městem o rozloze 3 486 ha, které leží v severozápadní části Jihočeského kraje a žije v něm přibližně 24 tisíc obyvatel. Město s bohatou historií je orientováno na textilní, strojírenský a pivovarnický průmysl. V letošním roce oslavíme 650. výročí získání městských práv pro Strakonice.

Ke Strakonicku již několik století neodmyslitelně patří lidová muzika s doprovodem jednoho z nejstarších nástrojů, kterým jsou dudy. Obrozenecký básník a strakonický rodák František Ladislav Čelakovský ve své knize *Mudrosloví národu slovanského ve příslovích* užívá obecně známých pojmů jako „strakonické dudy“ a „strakoničtí dudáci“ a dodává: „*Město Strakonice pro tento hudební nástroj široko daleko na slovo vzato.*“ (Strakonice, 2007, s. 65) Dudácký věhlas města podpořily i pověsti a lidové písně o strakonických dudách a dudácích. Nejznámější je bezesporu dramatická báchorka *Strakonický dudák aneb Hody divých žen* od J. K. Tyla, který se nechal k napsání hry inspirovat jihočeskou pověstí *O Švandovi*.

Dudácká tradice se stala základem pro konání jedné z největších a nejznámějších kulturních událostí ve Strakonících, kterou je mezinárodní dudácký festival, pořádaný již od roku 1967. U zrodu festivalu stál nestor českých dudáků a vedoucí Prácheňského souboru lidových písní a tanců pan Josef Režný.

Na internetových stránkách města se uvádí: „*Proplette dvě řeky, na jejich soutoku postavte hrad jako vystřižený z pohádkové knihy, přidejte pár působivých siluet kostelů, namalujte několik typicky jihočeských domovních štítů, smíchejte se zvukem dud a dostanete Strakonice.*“ (Strakonice, 2017)

4 Z historie školství ve Strakonících

4.1 Počátky vývoje strakonického školství

První archivní zpráva o historii školství ve Strakonících je z doby vlády Bavora II. (1260-1270) na strakonickém hradě. Škola stávala naproti hradu, za řekou Volyňkou. První písemnou zmínku najdeme v listině z 5. listopadu roku 1318, ve které Vilém Bavor ze Strakonice potvrdil práva maltézských rytířů „... *na dvorec proti škole před hradem a mlýnem i tutěž školu s vesnicí řečenou Bezděkov na druhém břehu říčky Volyňky a kostel v Lomu se správou duchovní*“ (Dyk, 1925, s. 4)

Ze 14. století pochází druhá písemná zmínka o strakonické klášterní škole, která je zmiňována v listině z roku 1373, ve které pražský arcibiskup podával papeži zprávu o řádu sv. Jana Jeruzalémského ve Strakonících. Mimo jiné se v ní uvádí, že čtrnáct bohatších žáků sedávalo u stolu s mnichy a stravovali se lépe než ostatních dvacet jedna chudých žáků, kteří jim za chléb posluhovali. Ve škole se vyučovalo latině, dle Říhové ale naprosto nesprávnou metodou. Objevily se i pokusy vyučování zjednodušit překladem latinských slov do češtiny. (Říhová, 2005)

Další nepřímý doklad je z roku 1557, ve kterém se dovídáme, že se tehdy uvolnilo kantorské místo ve strakonické škole, o které se ucházeli Václav z Hazmburka (snad příbuzný velkopřevora) a rytíř Vít Švoger z Kolína, tehdejší hofmistr rožmberského dvora. (Říhová, 2005)

Jak uvádí Říhová, další zmínka o strakonické škole je z roku 1578, kdy na strakonickém hradě působil jako velkopřevor Zajíc z Hazmburku, který nechal sepsat velmi podrobný inventář celého hradu a všech nemovitostí k němu náležejících. Ve zprávě je též zmínka o škole. „*Denně se do místní školy posílalo 40 bochníků chleba, každý pátek jeden kapr a v postních dnech, kdy bylo zakázáno jíst maso kromě ryb, jim byla strava zlepšována denně jedním kaprem. Tak byla krmena školní dítko se svým preceptorem.*“ (Říhová, 2005, s. 222)

Na přelomu 16. a 17. století měly Strakonice řádovou katolickou školu a městskou školu utrakvistickou, na které byli učitelé dosazováni rektorem pražské akademie. (Dyk, 1925) Počátkem 17. století se měla nacházet škola u kostela sv.

Markéty, poblíž tamního špitálu. Je doložena v listině velkopřevora Jana z Rožmberka z roku 1620. (Kotlářová, 2005)

V tomto období řada strakonických rodáků působila na školách v jiných městech. Jak uvádí Dyk, roku 1587 je v Prachaticích školním správcem Nikodem Strakonický. V roce 1606 v Budyni nad Ohří spravuje školu Samuel Strakonický. Dokonce i škola malostranská u sv. Mikuláše v Praze měla v roce 1601 učitele Mitise Jana Strakonického.

Rozkvět českých měst byl násilně přetržen třicetiletou válkou. Habsburkové ani jezuité nijak nepečovali o vzdělávání lidu, kromě náboženství. Ani města finančně nepodporovala školy. Horažďovice, jako jediné, svým školstvím vynikaly nad ostatní města v okrese. „*Slavný náš Jan Amos Komenský máje naději, že exulanti vrátí se do Čech, za přední úkol klade českým pánům zřizování vyšších škol po českém venkově a uvádí výslovně, že nejvhodnějším sídlem budoucího gymnasia budou Horažďovice.*“ (Dyk, 1925, s. 7)

V době působení velkopřevora Leopolda Dubského z Třebomyslic (1714 – 1721) na strakonickém hradě nacházíme další písemnou zprávu, kde se dovídáme, že na strakonické škole vyučují tři mistři – rektor, kantor, podkantor a varhaník v jedné osobě. Rektor školy byl placen z panského důchodu, který činil 23 zlatých 20 krejcarů ročně, tak i z městského důchodu 20 zlatých ročně. Kantorský plat činil od pánů 19 zlatých 20 krejcarů a od města 20 zlatých. Podkantor byl vyplácen pouze z městského 20 zlatými a jako varhaník dostával 46 zlatých od zámku a 20 zlatých od města. Byl tedy placen lépe než ředitel školy. (Říhová, 2005)

4. 2 Vývoj školství v období Rakousko – uherské monarchie

V době tereziánských reforem bylo nutností zvýšit vzdělanost obyvatelstva, což vedlo k vydání Všeobecného řádu pro německé normální, hlavní a triviální školy ve všech císařsko – královských dědičných zemích. Na popud Marie Terezie ho zpracoval Johann Ignaz Felbiger, vydán byl 6. prosince 1774. V 79 paragrafech se hovořilo o výchově dětí, zřizování škol na vesnicích a ve městech. Zavedl povinnou šestiletou školní docházku. (Říhová, 2005)

O rok později vydal *Knihu Metodní, nebo, navedení k dokonalému vedení učitelského úřadu pro učitele na triviálních a hlavních školách*. Spolu se školskými předpisy obsahuje i vyučovací metody.

Zakládaly se triviální školy při farách a kostelech, kde se děti učily tzv. triviu – čtení, psaní, počítání a základům hospodaření. Hlavním předmětem bylo náboženství. Hlavní školy byly zřizovány ve větších městech jako příprava pro zaměstnání v hospodářství, řemesle a vojenství. Jak uvádí Říhová (2005), v hlavním městě každé země byla škola normální, která sloužila jako vzor pro obecné školství a přípravu učitelů. V Praze byla tato škola zřízena roku 1775.

Ve Strakonících byla nedaleko dnešní pošty otevřena v roce 1770 německá trojtřídní škola. Jejím ředitelem byl maltézský kněz Jan Hrubý. V roce 1776 byla z rozhodnutí pražského gubernia přeměněna na trojtřídní školu normální, znovu byla německá. (Říhová, 2005)

„Také u nás se stává němčina řečí, kterou měšťan se zálibou mluví, čeština zůstává venkovskému člověku.“ (Cvrček, 1967, s. 99)

Zrušení jezuitského řádu přineslo Strakonícím možnost získat vyšší stupeň školských zařízení. Vláda měla zájem o přeložení dřívějšího klatovského jezuitského gymnázia do Strakoníc. Gymnázium mělo být pětileté, v prvních třech letech měla výuka probíhat v českém jazyce, v dalších dvou letech se mělo vyučovat v jazyce německém. Delegation, kterou vyslali radní města, dne 4. 8. 1777 navštívila krajského hejtmana Lorence v Písku s prosbou, aby zřízení školy ve Strakonících podpořil. Ten pomoc přislíbil a ještě téhož dne informoval píseckého purkmistra a vyzval jej, aby intervenoval o přeložení gymnázia do Písku. O rok později bylo klatovské gymnázium přeloženo do Písku a ne do Strakoníc. (Říhová, 2005)

Dekretem dvorské kanceláře ze dne 10. června 1775 byl zřízen Pražský školský kněhosklad a v roce 1776 k němu byla připojena tiskárna. Úkolem tohoto vydavatelství bylo tisknout a šířit učebnice pro triviální školy – katechismy, evangelia, biblický dějepis, početnice, čítanky, pomocné knihy pro učitele, školní zákony, návody k hospodaření apod. Z každého nákladu jednoho tisíce knih, bylo 250 kusů určeno zdarma pro chudé žáky. (Říhová, 2005)

V roce 1781 bylo vydáno patentem Josefa II. nařízení o závazné šestileté vzdělávací povinnosti. Tato školní povinnost se týkala všech dětí, tedy i dívek, od 6 do 12 let a představitelé obcí byli povinni sepisovat seznamy dětí školou povinných. Proti rodičům, kteří řádně neposílali děti do školy, byly uplatňovány sankce v podobě peněžitých pokut, zrušení chudinské podpory, veřejných prací nebo jednodenního žaláře. Školné bylo stanoveno na jeden krejcar týdně pro školy na vesnici, dva krejcare pro školy ve městě. Děti z nemajetných rodin byly od školného osvobozeny. (Říhová, 2005)

Z dob panování Josefa II. máme z roku 1787 seznam škol v kraji prácheňském. Bylo tu celkem sto škol s 15 618 žáky, z nichž navštěvovalo školu jen čtyřicet procent, tedy 6 857 dětí. V následujících deseti letech vzrostl počet škol na 177, počet žáků se neuvádí. (Dyk, 1925)

Jak uvádí Říhová (2005), v roce 1785 koupila strakonická obec od měšťana Josefa Vodičky za 550 rýnských zlatých dům, který stál na rohu dnešní ulice U Sv. Markéty a Podskalské. Budovu poničila povodeň, která zasáhla město v únoru roku 1784. Náklady na přestavbu domu na školu pokryla nadace Theobalda Karla Sieberta. Roku 1786 byla vystavěna část jednopatrové budovy se šindelovou střechou, druhá část byla dostavěna o deset let později. Kromě učeben zde byly i byty pro vyučující.

Dne 26. 5. 1786 dalo zemské gubernium souhlas změnit německou trojtřídní školu na školu hlavní. Podle zřizovací listiny ze dne 20. 9. 1786 to byla škola církevní a katechetou měl být vždy člen maltézského řádu. (Kotlářová, 2005) Vyučování začalo 1. září 1787. Školu navštěvovaly nejen strakonické děti, ale i děti z okolních vesnic – Bezděkova, Mutěnic, Radošovic, Pracejovic a Droužetic. *„Počet žáků byl poměrně velký, např. v roce 1802 jich ve škole bylo 356, v roce 1812, kdy školu opouštěl např. František Ladislav Čelakovský 397 a roku 1852 dokonce 731.“* (Říhová, 2005, s. 224) Vedle ředitele měla škola katechety, kteří vyučovali náboženství, dále tři řádné učitele a jednoho pomocného a také industriální učitelku.

Ředitel spravoval školu, týdně sloužil čtyři mše a pomáhal duchovnímu správci. Jeho plat činil 300 zlatých rýnských ročně a ještě pobíral jakýsi deputát. Katecheta byl podřízen duchovní správě, pomáhal jí, vyučoval ve škole náboženství a obstarával zповěď. Dostával 200 zlatých rýnských ročně a stravu na děkanství. Světští učitelé denně vyučovali čtyři hodiny různým předmětům a mimo to ještě jednu hodinu věnovali

hudbě a obstarávali chór. V peněžích a deputátu měl každý nárok na 216,56 zlatých rýnských ročně. Učitel, který vyučoval jen dívky měl plat 151 zlatých rýnských ročně. Školní pomocník vyučoval jako učitel v první třídě, pomáhal na chóru a kontroloval čistotu ve škole. Roční plat měl 106,45 zlatých rýnských ročně. Industriální učitelka učila denně tři hodiny dívky ručním pracím, jako bylo například předení lnu, vlny, pletení, šití, vaření. Dále vedla dívky k poslušnosti a učila je společenskému chování. (Říhová, 2005)

Učitelé nosili uniformu s hodnostním označením. Právo obsazovat učitelská místa měl podle zřizovací listiny velkopřevor. Ředitele školy si volilo město.

Vyučovalo se v českém jazyce, ale již v první třídě se muselo procvičovat německé čtení a ve třetí a čtvrté třídě se učil německý pravopis a mluvnice. Jak uvádí Říhová (2005), aby škola vyhovovala potřebám doby, zdarma ředitel školy učil žáky zeměpisu, dějepisu, přírodopisu a mechanice. Katecheta ještě učil žáky kreslit.

Při strakonické hlavní škole se v roce 1815 zřídila preparanda, což byl tehdejší učitelský ústav, který poskytoval vzdělání k výkonu učitelského povolání. V období od roku 1815 do roku 1847 měla preparanda 181 posluchačů, závěrečnou zkoušku vykonalo 147 posluchačů. (Říhová, 2005) Jednalo se o tři až šesti měsíční přípravný kurz, ve kterém se budoucí učitel připravoval jak po stránce teoretické – seznamoval se s pedagogikou a didaktikou, tak po stránce praktické – hospitoval u zkušených učitelů.

Tereziánské a josefínské reformy položily základ zestátnění školy, ta dostala vlastní právní základnu. Byla vytvořena více či méně souvislá školská soustava, kterou tvořily tři na sebe navazující vzdělávací stupně. V devadesátých letech 18. století je období osvícenského absolutismu nahrazeno obdobím politické reakce. (Říhová, 2005) Za vlády Františka I. (1792 – 1835) byly vytvořeny zvláštní komise pro revizi celé vzdělávací soustavy. Reformy byly chápány jako nástroj k řešení sociální a ekonomické krize. Snaha organizovat školství jednotně pro všechny země habsburské monarchie přinesla řadu nesnází a problémů. Výsledkem byl tzv. školský kodex, kterým se výrazně snižovala úroveň výuky na triviálních školách. Dozor nad školami vykonávala církev společně se zástupci obcí. Od roku 1855 bylo školství zcela podřízené církevnímu doзору. Církev schvalovala učebnice i obsazování učitelských míst. (Říhová, 2005)

V průběhu revolučních let 1848 – 1849 se na strakonické normální škole vyučovalo česky, až ve třetím a čtvrtém ročníku se žáci učili německému pravopisu. Duchovní ředitel hlavní školy vyučoval zdarma žáky zeměpisu, dějepisu, přírodopisu a mechanice. Katecheta se při výuce zaměřoval také na kreslení. Z výčtu předmětů vyplývá, že výuka byla zaměřena na předměty, které mohly mít význam pro budoucí dělníky v nově vznikajících továrnách a s tím spojenému rozvoji tovární výroby. „*Jinak byla strakonická hlavní škola r. 1847 (Dr. Cvrček uvádí rok 1849) okleštěna o svou preparandu, která připravovala žáky k učitelskému povolání. Zato vznikají nedělní opakovací hodiny pro učně.*“ (Říhová, 2005, s. 225)

Zatímco pověst města v širokém okolí stále stoupala, pověst johanitského řádu upadala. První polovina 19. století je obdobím rozvoje kapitalismu, na který není dosavadní systém fungování církevního řádu připraven. V tomto období se školní docházka ve strakonické hlavní škole přísně nedodržovala. Podle mínění představitelů obce stačilo budoucím dělníkům zvládnout základní trivium.

Strakonice prožívají revoluční rok 1848. Kapitalismus nabírá na síle a johanité jsou na pozadí zájmu.

7. června roku 1849 vypukla ve Strakonících cholera epidemie, která trvala do 4. srpna, počet obětí se vyšplhal k číslu 462. Jak uvádí Cvrček (1967), za jediný den podle zprávy z 26. června zemřelo až padesát lidí. Veškerý veřejný život ve městě utichl.

Roku 1850 definitivně končí panská vláda johanitů nad Strakonícemi. V Rakousku je uzákoněno nové správní zřízení a Strakonice se stávají okresním městem. (Cvrček, 1988)

V roce 1852 zemřeli dva významní strakoničtí rodáci, v únoru Josef Schmidinger a v srpnu František Ladislav Čelakovský. Páter Schmidinger ve své závěti odkázal tisíc zlatých městské knihovně, kterou sám založil a dnes nese jeho jméno. Dalších tisíc zlatých odkázal strakonické škole pro učně a dvě stě zlatých na odměny pro dobré žáky. Tisíc zlatých také věnoval chudobinci a dalších tisíc zlatých odkázal Matici české. (Cvrček, 1967)

V této době přikládali daleko větší význam vzdělání příslušníci náboženské obce židovské. Roku 1858 otevřeli pro své děti vlastní soukromou školu, kterou po dvou

letech otevřeli i pro veřejnost. Uvědomovali si nutnost vzdělávání mladé generace a chtěli ji kvalitně připravit pro budoucí povolání. Mezi absolventy této školy neměli být v budoucnu dělníci, ale obchodníci, řemeslníci, živnostníci a budoucí podnikatelé. (Cvrček, 1967)

V roce 1860 byla v Písku otevřena reálka, která se stala prvním a jediným ústavem v našem kraji, který v té době poskytoval studentům vyšší vzdělání. Vyučovalo se česky a studovali zde též strakonice si udržovali jen školství základní. „*Nebylo zde nikoho, kdo by se staral o umožnění vyššího vzdělání. Továrny potřebovaly hlavně zručné a povolné dělníky, velkostatek také neměl zájem o zvyšování vědomostí svých zaměstnanců. Vyšší vzdělání by naopak mohlo porušit jejich dosavadní skromnost a nenáročnost.*“ (Cvrček, 1967, s. 136)

J. V. Plánek se v této době zabýval psaním historie města, neměl ovšem zájem ji uveřejnit před svou smrtí. Napsal, že chce pro potomky zachovat dobu, které mnozí nerozuměli a dokonce se jí posmívali. (Cvrček, 1967)

Po uplynutí desetiletého období Bachova absolutismu dochází roku 1860 k návratu a přeměně Rakouska v konstituční monarchii. Nová ústava měla podle Říjnového diplomu zohledňovat tradice historických zemí. Čeští vlastenci očekávali federalizaci říše a rovnoprávné postavení českého národa.

Budova hlavní školy léty chátrala a nesplňovala podmínky pro špatný technický stav. Roku 1860, po úřední prohlídce, byly dvě třídy přestěhovány do domu pana Šrámka (čp. 79 – roh dnešního Palackého náměstí). Vyučovalo se zde dlouhých sedm let, než byla postavena nová škola na Velkém náměstí čp. 141 a stará budova školy byla zbourána. J. V. Plánek v roce 1861 v Poutníku od Otavy o ní píše: „*...Školní budova je velmi chatrná a nepříležitá, pak světnice malé, pročež od roku 1858 o to vyjednává, aby se místo nynější bídné a místnostech omezené školy nová vystavěla, dívky by se od chlapců oddělily, potřebný počet učitelů doplnil a školní učení aby se vůbec tak zavedlo, aby se zdejší škola stala ústavem, na kterém by budoucí řemeslník, obchodník, továrník, polní hospodář se vychovával...*“ (Říhová, 2005, s. 225-226)

V roce 1862 v Čechách dochází k reorganizaci správního zřízení. Na území bývalého Prácheňského kraje vzniká pět okresních hejtmanství, jedno z nich také ve Strakonících. Roku 1863 dostávají Strakonice první telegrafické spojení. Ke změnám

dochází i ve školství. Strakonické školy svou kapacitou již nedostačují. Dne 10. listopadu 1864 je dán podnět ke zřízení nové školy na bezděkovském předměstí, kterou by měli navštěvovat děti nejen z okolí Bezděkova (od r. 1869 Nové Strakonice), ale i Droužetic, Mutěnic, Radošovic a Pracejovic. Strakoničtí zastupitelé doporučili výstavbu nové trojtřídní farní školy v Bezděkově a magistrát přispěl částkou tři tisíce zlatých na její výstavbu. Projekt školy čekal ještě rok na svou realizaci, než došlo k odkoupení pozemku od Josefy Hájkové za sedm set zlatých. Zahrada byla k pozemku přikoupena o dva roky později. (Cvrček, 1967)

Zároveň město přistoupilo k výstavbě další nové školy na Velkém náměstí, a to na spáleništi bývalého domu čp. 141 (dnes OD Maják). Jak uvádí Cvrček, díky stavbě došlo ke zvýšení obecních přírážek, což ve městě vyvolalo bouřlivé spory. Škola byla dokončena a otevřena v říjnu roku 1867. Výuka se přestěhovala z nevyhovujících prostor v domech čp. 59 a čp. 316, které stály na dnešním Palackého náměstí.

Ještě před zahájením vyučování vypukl mezi městem a maltézským řádem spor o obsazení místa katechety. V témže roce si město vymohlo právo samostatně volit ředitele, katechetu i celý učitelský sbor. Z pozice ředitele hlavní školy odstoupil fra František Warter a z místa katechety Edvard Kalous. Tímto krokem se škola odpoutala z pravomoci a silného vlivu řádových kněží maltézského řádu. Katechetou v nové škole na Velkém náměstí se nakonec stal příslušník premonstrátského řádu ze Želiva P. Špaček. (Říhová, 2005)

V roce 1867 také vznikla ve Strakonících pokračovací škola s 37 žáky, která měla zajistit odborné znalosti zaměstnaným dělníkům, kteří si rozšiřovali své vzdělání ve vzdělávacích kurzech učitelů Sedláčka a Rybičky. V dalším kurzu, do kterého chodilo 24 dívek, se vyučovalo třikrát týdně. (Cvrček, 1967)

Ke konci téhož roku byla na bezděkovské škole dokončena hrubá stavba. Náklady na stavbu dosáhly výše 15 tisíc zlatých. V nové jednopatrové budově se začalo vyučovat 1. listopadu 1868. Řídícím učitelem byl zvolen František Stuna, učitelem Alois Matějček a podučitelem Jan Novotný. Dne 18. listopadu 1868 byla obec Bezděkov povýšena na město s názvem Nové Strakonice. Počet žáků v nové škole rychle rostl, roku 1872 byla škola rozšířena na čtyři třídy, o rok později již byla pětitřídní. Pro pátou třídu se musely hledat náhradní prostory, protože školní budova svou kapacitou nepostačovala aktuálním potřebám. Třídu otevřeli v domě

právoavěrečného pivovaru U Bílého vlka, který stál v těsném sousedství. Městská rada schválila rozhodnutí přistavět na stávající budově školy ještě jedno patro. Nástavba byla provedena v roce 1900. Od roku 1875 se stal druhým řídícím učitelem bývalý podučitel Jan Novotný, který se také zasloužil o založení školní kroniky. Ta je dnes uložena ve strakonickém okresním archivu a má čtyři díly. (Říhová, 2005)

Ke konci 19. století měly obě části města – Strakonice a Nové Strakonice svou samostatnou novou školu. Tím se podstatně zlepšily podmínky nejen pro žáky, ale i pro učitele. Mezi pedagogy zdejších škol nacházíme i jméno Jana Kukly, prvního světského ředitele nové školy na Velkém náměstí nebo učitele Jaroslava Formánka, který sbíral lidové písně Prácheňského kraje a věnoval se studiu dudácké muziky. Stal se jejím prvním propagátorem ve Strakonících. Jeho syn Jaroslav získal díky vynikající hře na dudy přezdívku král dudáků. (Cvrček, 1967)

Vztah státu a církve v oblasti školství upravoval zákon z 25. května 1868, kterým byly udány pravidla o postavení školy k církvi. Výchova a vzdělávání žáků byla v plné kompetenci státu, představitelé církve vyučovali na školách náboženství, školy byly přístupné pro všechny, bez ohledu na vyznání.

Další důležitý říšský školský zákon byl vydán o rok později, 14. května 1869, který stanovil pravidla vyučování ve školách obecných a měšťanských v Rakousku – Uhersku. V českých zemích platil téměř osmdesát let bez velkých změn. Poprvé zavedl obecnou a měšťanskou školu a učitelské ústavy, nařídil osmiletou povinnou školní docházku od 6 do 14 let a rozšířil obsah vzdělávání. Byly zřízeny nové vyučovací předměty jako přírodopis, dějepis, zeměpis, měřičství, tělocvik, ruční práce. Byla stanovena nejvyšší úvazková míra pro učitele – třicet hodin týdně a stanoven nejvyšší počet žáků ve třídě – třicet. Učitelé se vzdělávali na čtyřletých učitelských ústavech. Též bylo určeno pravidelné vyplácení služného učitelům a uděleno právo na penzi.

Školní vyučovací řád pro obecné školy z roku 1870 určoval pravidla a povinnosti dětí školou povinných i učitelů a vymezoval pravidla chování ve škole. Řád zakazoval tělesné tresty, ale nebylo výjimkou, kdy školní rady na jednotlivých školách žádaly o jejich opětovné povolení. Také ve strakonickém muzeu můžeme najít žádost okresní školní rady z 15. ledna 1880 o povolení tělesných trestů. I když učitelé nenašli u vyšších správních orgánů pochopení, občas řešili kázeňské přestupky po svém.

Z měšťanské školy na Velkém náměstí se dochovala tzv. Kniha trestů, ze které cituji některé zápisy, první z nich je psán samotným žákem.

„Já Václav Vondrášek jsem nehodným synem hodných rodičů a ještě nezdárnějším žákem. Již roku loňského byl jsem ku pohoršení svých spolužáků a trapičem svých rodičů. Veškerá napominání, výstrahy a tresty byly až dosud u mne marnými. Dopustil jsem se letos přestupku proti 7 přikázání božímu a za to stihl mě zasloužený trest, že jsem okamžitě ze školy vyloučen. Na veliké prosby dovoleno mi přijati opět do školy, aby se mnou byl učiněn poslední pokus o nápravu. Místo usouzeného vyléčení dostalo se přede všemi spolužáky nečestného pokárání citelného a toto vyznání i jméno zůstane zanešeno ve knize hanbi na věčné časy, jestliže nebudu litovati dosavadního darebného života svého a upřímně se nepolepším. Václav Vondrášek, repent 1. třídy měšťanské školy.“ (Říhová, 2005, s. 228-229)

Pirner Gustav, žák druhé třídy měšťanské školy byl dne 26. října 1876 pro svou zlomyslnost, neposlušnost a vzdorovitost proti svému třídnímu od vlastního otce za přítomnosti učitelského sboru před žáky II. třídy na těle potrestán. J. Sedláček, ředitel“ (Říhová, 2005, s. 228)

Roku 1883 začala platit novela školského zákona, která na venkovských školách zavedla polodenní vyučování a umožnila tzv. úlevy ve školní docházce. Na požádání rodičů nemusely děti, které dovršily dvanácti let a starší, od dubna do listopadu navštěvovat školu. Tato novela byla krokem zpět proti školskému zákonu z r. 1869.

Novela školského zákona také upravila síť středních škol. V paragrafu 17 o školách měšťanských se píše: *„Školy měšťanské zřízeny jsou k tomu, aby poskytovaly těm, kteří nechodí do školy střední, vzdělání vyššího, než-li jest to, jehož dojíti mohou na obyčejné škole obecné. Na těchto školách vyučovati se má těmto předmětům: náboženství, jazyku a písemností, zeměpisu a dějepisu, zvláštní zření majíc k vlasti a ústavě vlastenecké, přírodopisu, přírodospytu, aritmetice, geometrii, vedení kněh, kreslení od ruky kreslení geometrickému, krasopisu, zpěvu a tělocviku. Děvčata vyučovati se mají ženským pracem ručním a nauce o domácím hospodářství.“ (Říhová, 2005, s. 229)*

Ve školách měšťanských, které nebyly německé, se učilo česky. Se svolením zemského školního úřadu, škola mohla zařadit i jako jeden z předmětů německý jazyk.

Na obecných školách se vyučovalo náboženství, jazyku, počtům, psaní, nauce o formách geometrických, zpěvu, tělocviku a tomu, čeho bylo třeba nejvíce vědět z přírodovědy, zeměvědy a historie, kde hlavní zřetel se opět kladl k vlasti a ústavě vlastenecké. Děvčata se učila ženským pracím a nauce o domácím hospodaření. (Říhová, 2005)

Jak uvádí Říhová, v souladu s novými školskými zákony bylo nutné ve Strakonících zřídit měšťanskou školu pro chlapce a dívky. Psal se rok 1869, vznikla z dosavadní dvoutřídní průmyslové školy. Městská rada škole nabídla potřebné prostory a zařízení. Měšťanská škola byla zvlášť pro chlapce i dívky, obě byly umístěny do budovy tehdejší obecné školy na Velkém náměstí, kde před tím byla i škola průmyslová. Otevřena byla 16. října 1871.

V letech 1887 – 88 byla pro měšťanské školy vystavěna nová budova na místě bývalých kasáren. Vyučování začalo hned v září roku 1888. V této budově (dnes čp. 173, roh Lidické a Radomyšlské ulice) byla později umístěna i zimní škola hospodářská, pokračovací kurz pro dívky odrostlé (později rodinná škola) a škola pokračovací.

Počátkem 20. století probíhala dostavba nové budovy stávkařské školy v Husově ulici (dnes průmyslové školy), do které se zapsalo 22 žáků.

V roce 1909 byla ve Strakonících definitivně zrušena německy vyučující židovská škola.

Stav českého školství v Prácheňském kraji v posledních letech Rakousko – Uherského císařství nebyl nikterak příznivý. Ve strakonickém okrese, podle údajů z roku 1910, připadalo na jednu školní třídu 59,2 žáka, zařadili jsme se na 105. místo mezi všemi okresy v Čechách. (Cvrček, 1967)

4. 3 Období v letech 1918 až 1939

Zásadní změny ve školství nepřinesl ani vznik Československé republiky. Zákon z 28. října 1918 o vytvoření Československého státu ponechal v platnosti i říšské a zemské zákony týkající se školství. V listopadu 1918 bylo zřízeno ministerstvo školství a národní osvěty. (Říhová, 2005)

Snaha o demokratizaci školy a vzdělání přinesla tři zákonné úpravy z roku 1919. Dnem 3. dubna byl zrušen celibát učitelek. Dnem 23. května byly učitelům vyrovnány platy se státními zaměstnanci a dne 29. dubna bylo rozhodnuto o obsazování učitelských míst podle délky praxe a kvalifikace.

První sjezd československého učitelstva se konal roku 1920 pod záštitou prezidenta T. G. Masaryka. Byl přijat návrh, aby školy mateřské, obecné a měšťanské tvořily jednotnou soustavu. Čtyřtřídní měšťanské školy měly být pro všechny děti povinné a měly nahradit nižší střední školy. Jejich pokračováním měly být školy vysoké. Střední školství měly tvořit tři druhy škol. První typ pro žáky, kteří se chtěli dále vzdělávat na vysoké škole. Druhý typ škol připravoval žáky pro praktický život a třetím typem byly odborné školy. (Říhová, 2005)

Zákon z 9. dubna 1920 stanovil zásady pro obsazování učitelských míst konkurzem, který vypisoval okresní školský výbor.

Legislativní úpravy přinesl až tzv. Malý školský zákon v roce 1922. Zavedl v celé zemi povinnou osmiletou školní docházku, na Slovensku do této doby byla docházka pouze šestiletá. Zrušil úlevy ve školní docházce, snížil počty žáků ve třídách, a to následovně: od září roku 1922 do června 1927 na 80 žáků, od září 1927 do června 1932 na obecných školách jednotřídních na 65 žáků, na ostatních obecných školách na 70. Teprve od školního roku 1932-33 byl počet dětí snížen na 50 žáků. (Říhová, 2005) Zákon též zavedl společnou školní výuku pro chlapce i dívky na všech stupních škol a uznal rovnost učitelů a učitelek před zákonem.

Po první světové válce stále více studentů projevovalo zájem a snahu naučit se více, než poskytovalo základní vzdělání. Ústřední místa souhlasila se zřízením městského reálného gymnázia ve Strakonících. O studium projevilo zájem 118 studentů. Ministerstvo školství povolilo otevření primy na podzim roku 1920 s tím, že veškeré náklady na zřízení školy ponese město. Podmínkou bylo, že po dobu deseti let nesmí

státu kvůli škole vzniknout žádné finanční závazky a město si na svůj výlučný náklad musí opatřit ředitele i profesory. Tyto podmínky byly za stávající situace neúnosné. Přednosta politické správy přípis ministerstva opravil a místo „po nejbližších deset let“ napsal „v nejbližší době“. Díky takto opravenému popisu ministerského výnosu mohlo město reálné gymnázium zřídit. Od září se začalo vyučovat v místnostech tehdejší velkopřevorské rezidence v zámku na Dubovci. Do primy nastoupilo 57 žáků, z toho 17 dívek. Ředitelem byl zvolen František Kukrál. Roku 1921 se škola přestěhovala do budovy hospodářské školy, později do druhého patra městské radnice, kde sídlila do roku 1957. (Cvrček, 1989)

Měšťanská škola zaznamenala velký nárůst počtu žáků, proto byla od 1. září 1922 administrativně rozdělena na školu chlapeckou a dívčí. Každá ze škol měla své ředitelství a svůj učitelský sbor, stále společně působily ve stejné budově v Lidické ulici. S větším počtem žáků bylo nutné zřizovat pobočné třídy. V téže budově sídlila i pokračovací škola, která vychovávala učně různých oborů. Měla tři třídy se třemi pobočkami, do kterých chodilo 237 žáků. Vyučování bylo pro učně povinné, avšak nesmělo narušovat určenou pracovní dobu v dílnách. (Cvrček, 1989)

V Nových Strakonících, které byly od roku 1920 sloučeny se Strakonícemi v jedno město s označením Strakonice I., se vyučovalo stále v budově původní obecné školy z roku 1867, která stála na Velkém náměstí. Vzhledem k velkému počtu dětí přestala budova školy koncem dvacátých let vyhovovat svým potřebám a nakonec bylo rozhodnuto vystavět školu novou. 21. června roku 1931 v devět hodin ráno byla slavnostně otevřena nová budova obecné školy chlapecké a dívčí, která nese název Obecné školy Masarykovy.

Slavnostního otevření nové školní budovy se účastnilo kolem čtyř a půl tisíce lidí. Autorem projektu byl Ing. arch. prof. dr. Miloslav Babuška z Prahy a celkové náklady činily cca čtyři miliony korun. Nová budova měla dvě patra, 63 místností, sedm vestibulů, dvě schodiště, široké chodby, osmery toalety s předsíňkami, devět sprch, dvě dílny v suterénu budovy, kuchyni se spíží, kotelnu, místnost na palivo, tělocvičnu s místností na nářadí, prádelnu a sklepy. V budově byl i byt pro ředitele a školníka. Budova měla i rozvedený školní rozhlas. O rok později byla dokončena školní zahrada a upraven parčík před školou. (Říhová, 2005)

Do nové školy se stěhovaly děti z již nevyhovujících prostor na Velkém náměstí (dnes OD Maják), kam obec dočasně umístila muzeum a zůstala zde rovněž dětská opatrovna.

Jak uvádí Šimek (1933), ve strakonickém školním okrese ve třicátých letech existovalo osmdesát obecných škol. Z toho bylo devatenáct jednotřídních, devětadvacet dvojtřídních, patnáct trojtřídních, šest čtyřtřídních a jedenáct pětítřídních. Ve Strakonících, Horažďovicích a Volyni se obecné školy dělily na chlapecké a dívčí, v ostatních obcích byly školy smíšené. V roce 1933 navštěvovalo obecné školy 8 247 dětí, z nichž 3 995 bylo chlapců. Na jednu třídu připadalo v průměru čtyřicet žáků.

„Zmrzačených školních dětí je sedmnáct, slabomyslných dvanáct, slepé jedno, hluchoněmé dvě, jinak úchylných sedmnáct a zpustlých tři.“ (Šimek, 1933, s. 26)

Na obecných školách působilo celkem 217 učitelů, z nichž sedmdesát procent tvořili muži.

Dále bylo v okrese sedm státních měšťanských škol. Strakonice, Volyně a Horažďovice měli vždy jednu dívčí a jednu chlapeckou, ve Volenicích byla jedna škola smíšená. Mimo to byla v Horažďovicích ještě jedna soukromá měšťanská škola dívčí s právem veřejnosti. Po celou dobu existence měšťanských škol se okres potýkal s jejich nedostatečným počtem. Na jednu třídu připadá průměrně 48 žáků, ve Strakonících je v některých třídách až 74 žáků. Jak uvádí Šimek, ve strakonickém školním okrese je nutné vedle dosavadních měšťanských škol zřídit ještě dalších sedm smíšených škol, aby všichni schopní žáci mohli měšťanskou školu od šestého do osmého ročníku vychodit. Zatímco od roku 1918 bylo postaveno patnáct škol obecných, počet měšťanských škol se zvýšil pouze o jednu budovu. Všechny měšťanské školy jsou přeplněny a pro naprostý nedostatek místa se nemohou rozšiřovat o další pobočky. V roce 1933 bylo do veřejných měšťanských škol zapsáno 1 563 žáků, z nichž bylo 908 chlapců. Školy měly 21 definitivních postupných tříd a dvanáct poboček.

Většina učitelů strakonického okresu se sdružovala ve čtyřech učitelských organizacích, ve Strakonících to byla Učitelská Jednota a Krajský spolek učitelů měšťanských škol.

„Snahou většiny učitelstva je vytvořiti co nejkrásnější harmonii mezi školou a občanstvem, která je jednou z předních podmínek nejen zdaru škol, ale i zdaru obcí.“

Nechť národní školství okresu strakonického jde dále cestami ustavičného vývoje, pokroku, vždy výš, nechť najde pro své potřeby porozumění ve všech vrstvách občanských, neboť vzdělání mládeže je hlavním úkolem obce a školství a jeho zdar musí býti naší přední a hlavní národní povinností. Vždyť jsme národ Komenského a vláda věcí našich k nám se zase vrátila.“ (Šimek, 1933, s. 28)

4. 4 Školství za druhé světové války

Výnosem z 6. dubna 1939 nařídilo protektorátní ministerstvo školství respektovat novou politickou situaci, zachovávat loajálnost k říši a projevovat úctu Vůdci. Od podzimu 1939 byla zavedena povinná výuka němčiny ve všech školách měšťanských, od roku 1940 i ve školách obecných. (Říhová, 2005)

14. srpna roku 1941 bylo vydáno vládní nařízení č. 300 Sb., o nové úpravě obecných a měšťanských škol s českým jazykem vyučovacím. Obecné školy musely umožnit splnit povinnou školní docházku v celém jejím rozsahu, zahrnovaly osm postupných ročníků. Měšťanské školy byly prohlášeny za výběrové a navazovaly na čtvrtý postupný ročník škol obecných. Do měšťanky mohlo být přijato 35 procent žáků, kteří úspěšně absolvovali čtvrtý postupový ročník školy obecné. Žáci byli vybíráni podle prospěchu z druhého pololetí, ostatní žáci dokončili povinnou školní docházku na škole obecné.

Podle výnosu z 27. srpna 1941 bylo označení „měšťanská škola“ zrušeno a nahrazeno názvem „hlavní škola“.

V obcích, ve kterých žilo převážně německé obyvatelstvo, byly zrušeny české jednotřídky. Od roku 1942 byla učitelům předepsána znalost němčiny a stanoven její zkušební řád. (Říhová, 2005).

V době okupace strakonické školy sloužily svým účelům jen částečně. Zápisy ve školní kronice byly na šest let přerušeny. Školy byly zabrány pro válečné účely. 17. března 1939 se v budově obecné školy Masarykovy usadilo říšské vojsko, vyučování bylo na nějakou dobu přerušeno. Ke konci války byli do některých budov umístěni uprchlíci z území zasažených postupem spojeneckých vojsk. Ke konci války školy sloužily jako štáby a ubytovny pro americkou armádu.

Část budovy obecné školy na Velkém náměstí musela být uvolněna pro německou obecnou školu a pro reálné gymnázium. Dopoledne probíhala výuka studentů reálného gymnázia, odpoledne výuka žáků obecné školy. Obecná škola ve Strakonících II. (dnes ulice Komenského) měla k dispozici pouze svoji budovu, učebny, které využívala ve vedlejší budově, musela uvolnit. Do budovy byl přestěhován úřad práce. V obou školách muselo dojít k redukci školní výuky na polodenní střídavé vyučování. V roce 1940 byl ve sklepních prostorách budovy zřízen veřejný protiletectký kryt pro 370 osob. Podle výnosu ministerstva školství a národní osvěty v případě leteckého poplachu, který byl vydán po půlnoci nebo trval-li přes půlnoc, mohlo být dopolední vyučování zahájeno až počátkem třetí vyučovací hodiny.

4. 5 Vývoj školství do roku 1989

V období let 1945 – 1948 začala nová etapa rozvoje československého školství. Tyto roky se nesly v duchu boje za jednotnou školu. Snahou bylo pokračovat v duchu předválečného demokratického období, ale již v těchto letech začíná být patrná prosovětská orientace školství. Jedním z bodů bylo zrušení německých škol a provedení revize žakovských a lidových knihoven. Poprvé v dějinách českého školství bylo zavedeno vysokoškolské studium pro pedagogy. Zároveň toto období provází nedostatek kvalifikovaných učitelů.

V roce 1948 dne 21. dubna byl vydán zákon č. 95/1948 Sb. o základní úpravě jednotného školského systému v Československu. Ministerstvo školství a osvěty bylo přejmenováno na ministerstvo školství, věd a umění. V celé republice se školství zestátnilo, východiskem celé školské politiky se stala ideologie marxismu – leninismu. Byla vyhlášena jednotná, státní všeobecná vzdělávací devítiletá škola, která byla povinná a bezplatná pro všechny děti od šesti do patnácti let. Školský systém byl třístupňový. Národní škola (1. – 5. ročník), střední škola (6. – 9. ročník) a vyšší výběrové školy – čtyřletá gymnázia, vyšší odborné školy pro průmysl a zemědělství, ženská povolání, uměleckou činnost, sociální a zdravotní služby a dvou až tříleté odborné školy (zákon č. 95/1948 Sb.)

Dle výše jmenovaného zákona se součástí školského systému staly také mateřské školy a školy pro mládež vyžadující zvláštní péči. Též byly zřízeny domovy mládeže a školní družiny.

Do budovy Masarykových škol se v prvním poválečném školním roce na čas přestěhovali žáci měšťanských škol z Lidické ulice, protože v jejich škole byli ubytováni američtí vojáci. Vzhledem k velkému počtu dětí bylo zavedeno střídavé vyučování, počet hodin byl zredukován. V dubnu 1946 se žáci měšťanských škol stěhovali zpět do své školy a budova Masarykových škol byla po dlouhých sedmi letech celá volná.

Padesátá léta přinesla největší úpadek rozvoje vzdělávání u nás. Do popředí se dostala politická ideologie komunistické strany než skutečné vzdělání a odbornost. 24. dubna 1953 byl vydán Národním shromážděním Československé socialistické republiky zákon č. 31/1953 Sb. o školské soustavě a vzdělávání učitelů. Povinná školní docházka se zkrátila na osm let a tzv. jedenáctiletka zkrátila úplné střední vzdělávání. Školský systém tvořily osmileté střední školy (5 tříd bývalé národní školy plus 3 třídy bývalé střední školy), jedenáctileté střední školy a pětileté národní školy v místech, kde nebylo možné zřídit osmiletku nebo jedenáctiletku. Ke změnám došlo i ve vzdělávání pedagogických pracovníků. Rýdl uvádí: „*Celkově došlo ke snížení prestiže učitelského povolání i k snížení kvality přípravy učitelů.*“ (Rýdl, 2010, s. 37) Vládnoucí strana prosazovala tzv. socialistickou inteligenci. Studenty s nevyhovujícím kádrovým posudkem nahrazovaly dělnické kádry, které získávaly potřebné vzdělání ve speciálních kurzech a na vysoké školy byly přijímány bez přijímacích pohovorů. (Průcha, 2009)

V roce 1950 měly Masarykovy školy pět postupových ročníků. Počátek padesátých let znamená i zahájení nábory do Pionýrských organizací. Od 9. ledna 1953 nese škola nový název, a to národní škola F. L. Čelakovského. 1. září 1956 vznikla osmiletá střední škola F. L. Čelakovského, do které nastoupilo 463 dětí. (Říhová, 2005)

Základní škola Revoluční měla dvě budovy, a to hlavní budovu na Revolučním náměstí (původně obecná škola na Velkém náměstí), druhá budova stála na Stalinově třídě (původně měšťanská škola v Lidické ulici). Ve školním roce 1957/58 došlo k větším interiérovým úpravám obou budov a to díky tomu, že se z hlavní budovy odstěhovalo do nově postavené budovy (dnes ZŠ Dukelská) gymnázium. Škola měla 18 tříd, 8 tříd (6. – 8. ročník) bylo v hlavní budově na Revolučním náměstí, 10 tříd (1. – 5.

ročník) sídlilo na Stalinově třídě. Školní rok 1960/61 přinesl další změny, v ulici Kochana z Prachové byla zrušena zdravotní škola a základní škola zde získala čtyři třídy, od tohoto roku se tedy učilo již ve třech budovách. (Říhová, 2005)

O výstavbě nové školy v místě, kterému se dodnes říká Medová kaše (dnes ulice Bezděkovská), se začalo hovořit již ve třicátých letech. V té době ještě plně fungovala škola v ulici Komenského. K realizaci stavby došlo až v roce 1954, dokončena byla o dva roky později. První stupeň do počátku osmdesátých let zůstal v ulici Komenského, druhý stupeň obsadil první patro nové budovy, ostatní prostory byly vyhrazeny třetímu stupni jedenáctiletky, později dvanáctiletky. Vedení školy bylo společné pro všechny tři stupně až do roku 1965. V dalším roce se škola rozdělila na základní (s názvem Dukelská) a střední všeobecně vzdělávací školu - později gymnázium, které zde sídlilo do roku 1984. (Říhová, 2005)

V šedesátých a sedmdesátých letech ve školství nastala změna k lepšímu. Dále existovala jednotná škola, ale byly rozšířeny osnovy vzdělávání a plány vzdělávání byly obohaceny o nepovinné a volitelné předměty. 21. června 1978 byl Federálním shromážděním ČSSR přijat zákon č. 63/1978 Sb. o opatřeních v soustavě základních a středních škol. Základní škola poskytovala základy všeobecného polytechnického vzdělávání, měla osm ročníků, tvořil ji první stupeň se čtyřmi ročníky a druhý stupeň také se čtyřmi ročníky. Zároveň fungovala původní základní devítiletá škola, kterou zrušil až další zákon č. 29/1984 Sb. a určil povinnou školní docházku v délce deseti let, kdy bylo povinné pokračovat ve studiu ještě další dva roky na některé střední škole. V letech 1978 – 1984 žák mohl odejít na střední školu po ukončení osmého nebo devátého ročníku základní školy. Zákon upravoval také podmínky studia na školách pro mládež vyžadující zvláštní péči, pro celodenní výchovu žáků i pro internátní péči. Zákon též stanovoval spolupráci se Socialistickým svazem mládeže a Pionýrskou organizací SSM. (zákon č. 63/1978 Sb.)

Ve vzdělání učitelů jednoznačně převažovalo vzdělávání ideově politické, které bylo povinné pro všechny pedagogy. Komunistická strana Československa, Socialistický svaz mládeže a Revoluční odborové hnutí mohly jako nestátní orgány ovlivňovat školství i orgány státní správy v rozhodování i kontrole. (Rýdl, 2010)

Dne 1. září 1964 byla ve Strakonících slavnostně otevřena nová Základní devítiletá škola krále Jiřího z Poděbrad. Moderní dvoupatrová budova měla třináct tříd,

pět kabinetů a jednu velkou sborovnu. V areálu školy se ještě dostavovala školní kuchyně s jídelnou, která s provozem začala až v roce 1967, poslední úpravy byly dokončeny v roce 1969. Do té doby se žáci stravovali v ZDŠ Čelakovského. Kuchyně denně připravovala 750 jídel pro žáky z Poděbradovy školy a současně i pro žáky ze školy F. L. Čelakovského, pro jejichž kuchyni s jídelnou se přistavoval nový pavilon. Vzhledem k tomu, že jídelna nebyla projektována na kapacitu dvou škol, musel být vypracován rozpis, podle kterého se žáci v jídelně stravovali v šesti směnách. Kvůli tomu muselo být i ZDŠ Poděbradova upraveno vyučování, které začínalo již v 7.45 hodin. (Říhová, 2005)

Ve školním roce 1965/66 bylo ve Strakonících přihlášeno tolik dětí k povinné školní docházce, že kapacita škol přestala stačit. Do Poděbradovy školy byla přesunuta jedna třída ze školy Čelakovského. Aby nemuselo být zavedeno vyučování na směny, byl vždy jeden den v týdnu na prvním stupni volný. První třída měla volno v pondělí, druhá v úterý atd. Škola v tomto roce též zavedla nepovinný předmět Sportovní hry, školou se neslo heslo: „Hodina tělovýchovy denně“. Tento školní rok můžeme označit jako prvopočátek pozdějšího sportovního zaměření školy. Počátkem roku 1968 škola jako první ve městě uspořádala pro žáky lyžařský zájezd na Kubovu Huť.

Počátkem šedesátých let se každoročně zvětšuje počet přijímaných žáků. Škola F. L. Čelakovského nedostatek místa musela řešit směnným vyučováním. Ve škole byla vybudována speciální učebna fyziky a chemie, nedostatek místa byl na krátkou dobu vyřešen zapůjčením učeben na jiných školách. Problémy, které škola měla s nedostatkem učeben, si vyžádaly výstavbu nového pavilonu, ve kterém vznikla nová jídelna s kuchyní a tři učebny. Současně se začala adaptovat budova bývalé zemědělské školy (dnes ZŠ speciální). Vedení města rozhodlo, že v nově opravené budově a přilehlém pavilonu bude deset tříd, ze kterých od 1. září 1972 vznikla samostatná škola ZŠ Plánkova, tím skončilo směnné vyučování. Samostatnosti si ale škola dlouho neužila, k 1. září 1975 byla sloučena se ZDŠ F. L. Čelakovského. V polovině osmdesátých let byla ve škole zahájena činnost výběrových jazykových tříd, výuka probíhala od třetího ročníku.

První a druhá třída byla umístěna v prvním poschodí budovy v Plánkově ulici. Vedle nich sídlila Výrobní zemědělská správa a další instituce. Protože tato budova sloužila dříve školství a město řešilo citelný nedostatek vyučovacích prostorů, bylo

dosaženo uvolnění celé budovy pro účely školství. Adaptace v budově začaly v lednu 1972. Až do března byly naše třídy zde, ale postupem adaptace byly dočasně umístěny v pavilonu LŠU (výtvarné oddělení) v zahradě adaptované budovy. Zde zůstaly až do konce školního roku. Bylo to prostředí nevyhovující, bez tabulí, ale bez adaptace. Koncem června 1972 byly do volných tříd v prvním poschodí, které bylo celé přiděleno zvláštní škole, přestěhovány všechny třídy a zařízení z budovy Na stráži.“ (Školní kronika, 1963-1984, s. 55-56)

Ve školním roce 1972/73 byla školní budova v ulici Kochana z Prachové předána ZDŠ Dukelská, kterou doposud využívala ZDŠ Revoluční. První až pátý ročník, tedy celý první stupeň ZDŠ Revoluční se osamostatnil a přesídlil do budovy v Plánkové ulici. Hlavní budova na Velkém náměstí se dočkala své opravy a spolu s budovou v Lidické ulici je využíval druhý stupeň. V následujících letech se i tato škola potýkala s nedostatkem učeben, docházelo k dalším přesunům žáků do jiných budov během oprav a celkové rekonstrukce budovy v Lidické ulici, s níž došlo i k výstavbě nové tělocvičny a dílen na sousedním pozemku. (Říhová, 2005)

Za zmínku určitě stojí ještě jedno datum, od 23. října 1972 byla zahájena činnost plaveckého bazénu ve Strakonících a tím byla odstartována éra plaveckých výcviků žáků všech základních škol ve Strakonících, která trvá dodnes.

Rok 1989 znamenal změnu našeho společenského systému. Demokratizace ve školství přinesla i rovný přístup ke vzdělání. Povinná školní docházka se stala znovu devítiletou. Začínají vznikat školy státní, soukromé, církevní a alternativní, všechny jsou apolitické. Školy získaly právní subjektivitu a tím i větší samostatnost v rozhodování. Vytvoření rámcových vzdělávacích programů umožnilo každé škole vytvořit si svůj vlastní školní vzdělávací program dle individuálního zaměření. V současné době je kladen důraz na individualizaci vzdělávání, ke které také většina škol vytváří optimální podmínky.

4. 6 Školství od roku 1990

Dne 3. května 1990 Federální shromáždění České a Slovenské republiky schválilo zákon č. 171/1990 Sb., o soustavě základních a středních škol, který doplňoval zákon č. 29/1984 Sb. Dne 13. prosince 1990 přijala Česká národní rada zákon č. 564/1990 Sb.,

o státní správě a samosprávě ve školství, který byl novelizován zákonem č. 284/2002 Sb.

V roce 2001 byl vypracován Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy Národní program rozvoje vzdělávání v České republice, tzv. Bílá kniha, která byla následně schválena Parlamentem ČR.

Školský zákon, který byl vydán v roce 1990, prošel řadou novelizací a změn. Dne 24. září 2004 byl Parlamentem přijat zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. Novelizovaný školský zákon se nese v demokratickém duchu a zakazuje ve školských zařízeních jakoukoli činnost politických stran a hnutí, jejich propagaci a reklamu. (zákon č. 561/2004)

Ve vzdělávání pedagogických pracovníků přinesl změnu zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů. Upravuje a stanovuje rozsah předpokladů pro výkon činnosti pedagogických pracovníků, jejich dalšího vzdělávání a kariérní systém. (zákon č.563/2004) Od 1. září 2012 byl tento zákon novelizován přijetím zákona č. 198/2012 Sb.

V současné době je město Strakonice zřizovatelem čtyř základních škol s prvním a druhým stupněm vzdělávání, z nichž všechny jsou zřízeny jako příspěvkové organizace s právní subjektivitou.

Základní školu F. L. Čelakovského v současnosti tvoří dvě budovy. 1. září 1994 byla otevřena nová školní budova v Jezerní ulici, kde sídlí ředitelství školy a celý druhý stupeň. Z původní budovy v ulici Chelčického se stalo odloučené pracoviště, zde se vzdělávají žáci od prvního do pátého ročníku. Ve školním roce 2015/16 měla škola 560 žáků ve 23 třídách.

Základní škola Krále Jiřího z Poděbrad má dnes také dvě budovy. Nový pavilon byl postaven v roce 1990 a vyučují se v něm žáci druhého stupně. Všechny budovy i s jídelnou jsou vzájemně propojeny spojovací chodbou. Škola má kapacitu 570 žáků, v loňském školním roce měla 540 žáků v 22 třídách.

Základní škola Dukelská během osmdesátých a devadesátých let prošla také rekonstrukcí. K hlavní budově byla v roce 1982 postavena přístavba, ve které je budova prvního stupně a zbudována byla také nová jídelna. Další pavilon byl dokončen v roce

1990, v současnosti slouží pro výuku výpočetní techniky. Škola má rozsáhlý sportovní areál s běžeckou dráhou, fotbalovým hřištěm, tenisovým kurtem a cvičnou stěnou, dále s hřišti na volejbal, basketbal, házenou. Součástí jsou i dvě velké tělocvičny a gymnastický sál. V odpoledních hodinách je areál Medové kaše využíván veřejností. Tato základní škola je počtem svých žáků největší školou ve městě a jednou z největších škol v kraji. Ve čtyřiceti třídách se vzdělává 920 žáků.

Historie základní školy Povážská spadá do období konce sedmdesátých let, kdy si populační boom vyžádal postavit na nově vzniklém sídlišti Na Šumavské novou školu. Řešení bylo, bohužel, velmi rychlé a nekoncepční. Rozhodlo se o stavbě šestitřídního pavilonu pro první stupeň, který na několik let vyřeší dojíždění malých dětí do města. Pavilon na sídlišti vyrostl během letních prázdnin roku 1978 v rámci akce "Z". O několik let později se místo slibované zděné budovy začal stavět další provizorní pavilon, ve kterém se začalo učit po jarních prázdninách roku 1988. Kapacita školy již tehdy plně nedostačovala počtu žáků. Volilo se náhradní řešení a škola využívala náhradních prostor. Na obědy vozil děti školní autobus, protože na jídelnu se prostě zapomělo. To znamenalo v rámci rozvrhu velkou časovou ztrátu a jistou nepohodlnost. Prostorové možnosti i hygienické normy se neslučovaly s novými požadavky na školu. Z těchto důvodů se vedení města rozhodlo postavit v této lokalitě budovu novou, která by splňovala představy o komplexu nejen vzdělávacím, ale i kulturním a sportovním, který bude přístupný a využíván i veřejností z této stále se rozrůstající lokality. V září 2011 se žáci prvního stupně stěhovali z budovy v Lidické ulici do nové budovy ZŠ Povážská. O rok později byl otevřen také druhý stupeň s novou tělocvičnou, hřišti a jídelnou.

5 Historie strakonické zvláštní školy

Z dostupných materiálů a kronik se poprvé dovídáme o zřízení pomocné třídy při obecných školách v Strakonících I. ve školním roce 1943/44. Jak uvádí školní kronika z let 1943 – 1959 „Školní okres strakonický a v první řadě samotné město Strakonice postrádaly dosud pomocné školy, kam by mohly býti zařazeny děti, které nestačí svými schopnostmi dětem na obecné škole. Vzhledem k dosti značnému počtu těchto dětí, jak bylo zjištěno při inspekcích a na přání pana zemského inspektora pomocných škol PhDr. a RNDr. Františka Štampacha, jemuž byl tento stav dobře znám, ujímá se okresní školní inspektor pan Stanislav Kubát vedení přípravných prací ke zřízení pomocné školy ve Strakonících.“ (s. 7)

Obě strakonické obecné školy byly vyzvány, aby připravily seznamy „dětí zdravých a vzdělání schopných, které nestačí svými schopnostmi dětem na obecné škole a proto musí býti zařazeny do třídy o malém počtu dětí a vyučovány zvláště upravenými způsoby.“ (Školní kronika, 1943, s. 7). Seznamy žáků byly projednány a schváleny na učitelských konferencích, které proběhly v červenci roku 1943. Obecná škola v Strakonících II. navrhla jedenáct žáků, škola v Strakonících I. osmnáct žáků, celkem bylo do pomocné třídy navrženo 29 dětí. Na den 17. srpna 1943 byla svolána do sborovny obecné školy v Strakonících II. odborná komise, kterou den před tím ustavil okresní úřad na základě výnosu ministerstva školství č. 58.464 - I. ze dne 2. května 1930. Přítomný byl školní inspektor, který členy komise i rodiče navržených žáků seznámil s obsahem zákona č. 86 Sb. ze dne 24. května 1929, který pojednával o zřizování pomocných škol (tříd) schváleným Národním shromážděním republiky Československé. Součástí programu odborné komise bylo i přezkoušení navrhovaných žáků školním inspektorem a lékařská prohlídka dětí a vynesení lékařského stanoviska přítomným městským obvodním a školním lékařem MUDr. Adolfem Vaňatou.

Po delším jednání se odborná komise jednomyslně usnesla zařadit do pomocné třídy deset dětí ze Strakoníc II. a čtrnáct dětí ze Strakoníc I. Celkem bylo zapsáno 24 žáků z 29 navrhovaných. Proti písemnému rozhodnutí odborné komise nikdo z rodičů odvolání nepodal. Vzhledem k velkému počtu přijatých dětí byly Zemským úřadem pro Čechy a Moravu povoleny dvě pomocné třídy při obecných školách ve Strakonících I.

Pro nedostatek místa v budově obecných škol na Velkém náměstí mohla být uvolněna pouze jedna místnost a to bývalý kabinet, který bylo nutné narychlo vyklidit, vymalovat a zařídit nejnutnějším nábytkem z majetku škol. Vzhledem k válečným poměrům nebylo možné opatřit ani ty nejzákladnější pomůcky pro pomocné třídy. Učitelé si sami dle možností museli zhotovit některé pomůcky sami, některé byly zapůjčeny obecnými školami a některé zakoupeny z dotace okresního školního fondu. Tyto nutné zřizovací práce pozdržely zahájení vyučování až do 20. září 1943.

Na 19. září byla svolána informační schůzka rodičů a dětí zařazených do pomocných tříd, které byl přítomen i okresní školní inspektor Stanislav Kubát.

Protože dvě pomocné třídy měly k dispozici pouze jednu učebnu, bylo nutné zavést střídavé vyučování po týdnech. Jeden týden měla první třída dopolední vyučování a druhá třída odpolední, v dalším týdnu to bylo opačně.

Třídním učitelem první třídy byl ustanoven Josef Vávra, třídní učitelkou druhé třídy Marie Douděrová – Hajná. Římskokatolickému náboženství učila Marie Hůrská, žáci jiného náboženského vyznání se vyučovali společně se žáky z ostatních tříd obecné školy. Českomoravskému náboženství vyučoval Josef Zoubek, náboženství českobratrskému – evangelickému vikář Pavel Urválek.

Do první třídy byly zařazeny děti 1. – 3. postupného ročníku (5 chlapců a 7 dívek), do druhé třídy děti z ostatních postupných ročníků (4 chlapci a 8 dívek). Učitelský sbor pomocných tříd dostal zplnomocnění od okresního školního inspektora a mohl v průběhu školního roku provádět přeřazování dětí z pomocných tříd zpět do obecné školy a naopak. Přeřazování se provádělo podle výsledků zjišťovacích testů na počátku školního roku a duševních a tělesných projevů dětí v průběhu roku.

Dva dny po zahájení vyučování byl výuce v pomocných třídách přítomen zemský školní inspektor František Štampach. Do školní kroniky zapsal: „*Práce na pomocné škole je obdobná laboratorní, pokusné vědecké práci, je to práce totožná s prací lékařské kliniky. Je to práce tvořivá, proto radostná. Začátek, s radostí započatý, bude zcela určitě plodný.*“ (Školní kronika, 1943-59, s. 24). V průběhu školního roku pomocné třídy navštívil i okresní školní inspektor Stanislav Kubát, první třídu navštívil celkem pětkrát, druhou třikrát. Při první návštěvě 26. října napsal: „*Věřím, že svědomitou prací učitelského sboru pomocné školy podaří se v radostném*

ovzduší plodné a tvořivé práce docíliti nejkrásnějších výsledků ve výchově dětí, k nimž osud až dosud byl nemilosrdný.“ (Školní kronika, 1943-59, s. 25)

V pomocných třídách byli žáci zařazeni tak, aby první třída tvořila nižší stupeň a druhá třída střední stupeň vzdělávání. Již během školního roku se ukázalo, že toto rozdělení není možné trvale zachovat, protože schopnosti žáků v první třídě jsou tak rozdílné, že bude nutné v příštím školním roce část žáků ve třídě vyučovat dle osnov a rozvrhu pro nižší stupeň a ostatní dle osnov a rozvrhu pro střední stupeň. Ve třídě druhé dojde k rozdělení žáků do středního a vyššího stupně. Pan učitel Vávra též doporučuje, aby byli žáci do pomocných tříd přijímáni výhradně na počátku školního roku a změny v průběhu roku byly prováděny jen v naléhavých případech.

Školní rok v pomocných třídách při obecných školách ve Strakonících byl ukončen 13. července 1944.

Školní rok 1944/45 byl zahájen 5. září. V průběhu hlavních prázdnin musela být přemístěna učebna pomocných tříd do bývalé sborovny v prvním patře, protože původní místnost byla zabrána pro válečné účely. Ubytována zde byla německá posádka Wetterdienst.

Do pomocných tříd byli přijati čtyři noví žáci. V první třídě bylo zapsáno 14 žáků (7 dívek a 7 chlapců), druhá třída měla stejný počet žáků (8 dívek, 6 chlapců).

Dne 20. září 1944 bylo pro nedostatek učitelů zastaveno vyučování, které znovu začalo 9. října, ale jen v první třídě. Žáci z druhé třídy se vrátili zpět do tříd obecných škol. 28. října byla školní budova zabrána pro uprchlíky, do 7. listopadu se nevyučovalo. První třída byla přechodně umístěna do budovy obecných škol ve Strakonících II., 13. listopadu se žáci vrátili do své třídy v budově na Velkém náměstí.

1. ledna 1945 byl odvolán třídní učitel Josef Vávra, nastoupil jako řídicí učitel v obecných školách ve Strakonících II. Novou třídní učitelkou první pomocné třídy se stala Věra Svátová.

V tomto roce byly vánoční prázdniny, vzhledem k válečné situaci ve městě, prodlouženy do Velikonoc. S výukou se započalo 4. dubna, ale pouze do 26. dubna, kdy byla škola opět zabrána, tentokrát pro utíkající Němce. Během tohoto období tragicky zemřela na následky těžkého zranění při náletu třídní učitelka druhé pomocné třídy M.

Douděrová, od 10. dubna ji zastoupila Vladimíra Jonáková. Vyučování znovu započalo až 4. června.

Ve školním roce 1945/46 byla pro nedostatek místa uvolněna učebna pomocné třídy až v prosinci roku 1945 v budově Masarykových škol. Vyučování začalo 14. ledna 1946, třídní učitelkou se stala L. Sousedová a otevřena byla pouze jedna třída s 15 žáky, z nichž bylo 7 chlapců a 8 dívek. Vyučovalo se celodenně, v sobotu měli žáci volno.

V následujícím školním roce 1946/47 byly při Masarykově obecné škole otevřeny dvě pomocné třídy, které jsou umístěny v přízemí budovy „*dosti odděleně od ostatních tříd*“. (Školní kronika, 1943-59, s. 69). V první třídě vyučuje 15 žáků L. Sousedová, druhou třídu se 14 žáky vyučuje J. Boháč. V témže roce celkem čtyřikrát navštívil školu okresní školní inspektor, který byl přítomen vyučování v pomocných třídách.

Dnem 1. září započal školní rok 1947/48. Při Masarykových obecných školách byly otevřeny dvě pomocné třídy. První třídu o 16 žácích vyučoval Quido Houba, druhou třídu o 15 žácích Jan Boháč. Oba učitelé mají složenou zkoušku pro pomocné školy.

Podle výnosu ze dne 20. prosince 1947 zřizuje zemská školní rada podle paragrafu 3 a 12 zákona č. 86/1929 Sb. s účinností od 1. září 1947 pomocnou školu v Strakonících. Okresní školní výbor ve Strakonících ustanovil řídicím učitelem pomocné školy Q. Houbu a učitelem pomocné školy J. Boháče.

Dne 22. dubna 1948 proběhla oslava, za účasti všech žáků školy, učitelského sboru i rodičů, na počest vyhlášení nového školského zákona č. 95/1948 Sb., o základní úpravě jednotného školství. Jak uvádí kronika: „*Přístup k nejvyšším stupňům vzdělání je nyní otevřen nejen mládeži městské, nýbrž i venkovské a výběr schopných pro vyšší vzdělání bude prováděn z celé podstaty národa, takže ani na jediný talent nebude zapomenuto.*“ (Školní kronika, 1943-59)

Část pátá tohoto zákona pojednává o školách pro mládež vyžadující zvláštní péči. Podle paragrafu 60 „*se školy zřizují zejména pro mládež tělesně vadnou a s vadami smyslu a řeči, duševně a mravně vadnou, postiženou chorobami a umístěnou v léčebných ústavech a ozdravovnách.*“ (zákon č. 95, 1948).

Dne 1. září 1948, v den zahájení nového školního roku a v den „v dějinách školství Československé republiky nad jiné památný“, byl na škole uspořádán „svátek československé školy“. (Školní kronika, 1943-59). Slavnost se uskutečnila na nádvoří strakonického hradu společně s ostatními žáky strakonických škol, rodiči žáků i široké veřejnosti.

Ve školním roce 1948/49 působili na pomocné škole tři učitelé, ředitel Q. Houba, vyučující v první třídě J. Boháč a nový člen sboru učitelka domácích nauk a vyučující v druhé třídě A. Vaněčková. Zemská školní rada v Praze schválila škole tři pomocné třídy, pro nedostatek učeben a učitelů byly prozatím otevřeny třídy dvě.

Výnosem ministerstva školství, věd a umění ze dne 30. září 1948 byly změněny názvy škol pro mládež vyžadující zvláštní péči. Školy pomocné se nyní jmenují školy zvláštní, strakonická škola nese název Zvláštní škola Strakonice.

Na počátku školního roku bylo v první třídě 15 žáků (7 chl. a 8 dívek), v druhé třídě 14 žáků (6 chl. a 8 dívek). Na konci škol. roku měla první třída 16 žáků (9 chl. a 7 dívek) a druhá třída 13 žáků (5 chl. a 8 dívek).

Podle výnosu školského referátu krajského národního výboru v Českých Budějovicích ze dne 11. července 1949 bude mít zvláštní škola od 1. září tři postupné třídy. První třída – stupeň přípravný a nižší, druhá třída – stupeň střední a třetí třída – stupeň vyšší.

Na žádost ředitelství školy přidělil okresní národní výbor zvláštní škole pět volných místností v přízemí vedlejší budovy, bývalém sirotčinci.

Ve školním roce 1949/50 působili na zvláštní škole čtyři učitelé a ředitel Q. Houba. Vyučující učitelkou v první třídě byla L. Sousedová, v druhé třídě J. Boháč a ve třetí třídě A. Vaněčková. Do první třídy chodilo 13 žáků (8 chl. a 5 dívek), do druhé třídy 11 žáků (5 chl. a 6 dívek) a do třetí 8 žáků (4chl. a 4 dívky). Školní rok byl ukončen s 34 žáky, z nichž bylo 19 chlapců.

V průběhu tohoto roku se škola rozrostla o další třídu a učebny, kabinet i spisovnu vybavila novým nábytkem, který dodala průmyslová škola ve Volyni. Také dílna byla vybavena novou pásovou pilou a hoblovačkou a řadou drobných pracovních

nástrojů. Sbírký a knihovna byly rozšířeny o nové knihy a výukové materiály. Součástí vybavení školy byl také nový zvukový projektor a rozhlasové zařízení s gramofonem.

Podle ustanovení paragrafu 61 zákona č. 95/1948 Sb., o základní úpravě jednotného školství, vydalo ministerstvo školství, věd a umění učební osnovy s učebním plánem a organizačním řádem škol pro mládež vyžadující zvláštní péči. (výnos z 2. září 1949, č. 115350 – I.)

Na počátku školního roku 1950/51 měla zvláštní škola 39 žáků, z toho bylo 26 chlapců, počet učitelů zůstal stejný a počet tříd také, celkem tři. Zájmové kroužky také zůstaly ve stejném počtu jako v minulém roce. Kroužek pro nápravu řeči navštěvovalo 9 žáků, kroužek Československo – sovětského přátelství 10 žáků a technický a pěstitelský kroužek také 10 žáků. Školní rok škola ukončila s počtem 54 žáky (37 chlapců a 17 dívek).

5. 1 Vznik dětského domova při zvláštní škole

Jako pomoc při výchově a vzdělání dětí ze sociálně slabších rodin vznikl při zvláštní škole i dětský domov. Dne 1. května 1951 okresní národní výbor otevřel zvláštní dětský domov, který byl prozatímně umístěn do bývalé letní restaurace Na Podskalí, v části Strakonice I. Domov byl zřízen pro žáky zvláštní školy. Během dvou měsíců, které žáci v domově strávili, se podstatně zlepšil jejich zdravotní, ale i duševní stav. Rodiče žáků tuto pomoc, kterou dětský domov jejich dětem nabídl, vřele uvítali a také náležitě ocenili. V důsledku toho měl dětský domov ke konci školního roku tolik přihlášek na rok příští, že nebude možné všem žadatelům o pobyt vyhovět, z důvodu nedostatečné kapacity míst v domově.

Otevřením dětského domova pro žáky zvláštní školy nastala situace, kdy do školy začali přicházet žáci ze vzdálenějších míst okresu i kraje. Ředitelství školy požádalo o otevření další třídy v novém školním roce, což přineslo i další starosti o osud celé školy. Budova bývalého okresního chorobince, kde byla škola nouzově umístěna, patřila pod správu nemocnice, která se rozhodla ke konci školního roku školu vystěhovat. Vedení zde chtělo zřídit ubytovnu pro nemocniční personál. V průběhu letních prázdnin proběhlo několik jednání, na kterých díky porozumění vedoucích činitelů okresního národního výboru a nakonec i porozumění vedení nemocnice, bylo

rozhodnuto, že škola v dosavadní budově může ještě nějaký čas zůstat. Touto dobou se již upravoval rozlehlý areál zámku Střela tak, aby byl vhodným zařízením, do kterého se zvláštní škola společně s dětským domovem mohla přestěhovat. Stavební úpravy však pokračovaly velmi pomalu, dokončeny byly až v létě roku 1953.

Ve školním roce 1951/52 působí na škole čtyři učitelé. Ředitel školy a třídní učitel Q. Houba, učitelka druhé třídy L. Smíšková, učitelka třetí třídy L. Sousedová a učitel čtvrté třídy J. Boháč. 1. září nastoupilo do školy 57 žáků (41 chlapců a 16 dívek). První třída (stupeň přípravný a nižší) měla 14 žáků, z nichž bylo 12 chlapců. Druhá třída (stupeň nižší a střední) měla 13 žáků, z toho 11 chlapců. Do třetí třídy (stupeň střední) chodilo 15 žáků, z nichž bylo 9 chlapců. Do čtvrté třídy bylo zapsáno 15 žáků, z toho 9 chlapců. Na konci školního roku měla škola již 70 žáků. Podle bydliště bylo 31 dětí ze Strakonice, 15 z okresu Strakonice a 24 dětí z krajských okresů.

V tomto školním roce na škole pracovaly tři zájmové kroužky, které byly součástí rozvrhu hodin a pracovaly podle předem stanoveného plánu. Kroužek pro nápravu vadné výslovnosti navštěvovalo z první a druhé třídy 30 žáků. Do kroužku ruského jazyka bylo zapsáno 8 žáků a do kroužku pěstitelství 10 žáků.

Dětský domov se od 1. ledna 1952 stal krajským ústavem a nesl název „Krajský ústav pro mládež duševně vadnou“, ale jak uvádí školní kronika, název nebyl používán a místo něho se více užívalo názvu „Zvláštní dětský domov“. (Školní kronika, 1943-59). Ředitelem domova byl ředitel školy Q. Houba. O výchovu 37 dětí pečovaly tři vychovatelky a tři pomocné síly. Prostory bývalé restaurace nevyhovovaly potřebám ústavu. Chyběly pomocné místnosti, jako byla izolační místnost a skladiště. Pro nedostatečnou kapacitu domova, nemohlo být v tomto roce přijato deset dětí.

„Dobrá práce školy a dětského domova jest dobře a plně hodnocena i za hranicemi okresu. Proto přicházejí děti i z nejbližších míst kraje. Učitelé pracují s chutí a s radostí, proto jsou i výsledky dobré.“ (Školní kronika, 1943-59)

V novém školním roce 1952/53 se rozrostl učitelský sbor o učitele K. Rachače. Rozhodnutím ONV ve Strakonici bylo ve zvláštní škole otevřeno pět postupných tříd. Do první třídy (stupeň přípravný) bylo zapsáno 13 žáků, z toho 9 chlapců. Do druhé třídy (stupeň nižší A) 15 žáků, z toho 11 chlapců. Do třetí třídy (stupeň nižší B) 15 žáků, z nichž bylo 14 chlapců. Do čtvrté třídy (stupeň střední) chodilo 16 žáků, z toho 9

chlapců a pátou třídu (stupeň vyšší) navštěvovalo 15 žáků, z toho 10 chlapců. Celkem zahájilo vyučování 74 žáků (53 chlapců a 21 dívek).

Zákon č. 31 ze dne 24. dubna 1953 o školské soustavě a vzdělávání učitelů (školský zákon) má v paragrafu 6 ustanovení o školách pro mládež vyžadující zvláštní péči. „*Pro mládež se sníženými schopnostmi se zřizují školy pro mládež vyžadující zvláštní péči. Tyto školy poskytují podle potřeby mládeži také výcvik pro praktické povolání. Na takových školách může být povinná školní docházka přiměřeně prodloužena.*“ (Školní kronika, 1943-59)

V průběhu roku pokračovaly stavební práce v areálu zámku na Střele, kam bude zvláštní škola s dětským domovem přestěhována. Jak uvádí kronika: „*Ředitel školy a ústavu učinil vše, aby od 1. září 1953 byla budova schopna obývání. V budově bylo položeno ústřední topení, opatřena nová ponorná pumpa, rozvedena voda, zřízeny umývárny a splachovací záchody, opatřeny nové dveře a okna, provedeny nové nátěry oken a dveří, zřízena jídelna, kuchyně a umývárna, všechny místnosti vymalovány, vyměněny schody za kamenné, zřízeny hromosvody, nová elektrická přípojka (kabelem od Dražejova), dvě telefonní stanice, škvárobetonová podlaha na půdě. Má býti ještě opraven portál, tj. tento osazen novou kamennou klenbou, dřevěnou dlažbou a novými vraty. Příštího roku má býti opravena fasáda budovy.*“ (Školní kronika, 1943-59)

Tak jako v loňském roce, tak i ve školním roce 1953/54 působilo na škole pět učitelů a vyučovalo se v pěti třídách s celkovým počtem 74 žáků. Podle bydliště bylo 23 žáků ze Strakonice, 13 žáků z okresu Strakonice, 30 žáků z jiných okresů kraje a 16 žáků z jiných krajů republiky.

Školní rok 1954/55 byl zahájen s počtem 84 žáků, kteří byli rozděleni do pěti tříd se sedmi postupnými ročníky. Počet učitelů zůstal stejný. Podle bydliště bylo 24 dětí ze Strakonice, 12 z okresu Strakonice, 28 dětí z ostatních okresů kraje a 18 z jiných krajů. I v dalších školních letech je počet žáků a učitelů obdobný.

Počátkem září roku 1956 byla dokončena oprava fasády na budově školy a dětského domova. Došlo i k řadě drobnějších úprav uvnitř budovy.

Větší část prázdnin prožívají děti dětského domova na Javorníku na Šumavě. Pobyt v horském prostředí utužuje a posiluje zdraví dětí.

Začleňování vycházejících žáků je, jako i v minulých letech, složité. Jejich zařazování do pracovního poměru leží na bedrech ředitele školy. Zápis ve školní kronice uvádí: *...na naše žáky není ve směrnících pro začleňování dorostu pamatováno.*“ (Školní kronika, 1943-59) Rodičům vycházejících žáků v průběhu padesátých let je doporučováno jako nejvhodnější zaměstnání jejich dětí, práce v zemědělství.

Podle oběžníku ministerstva školství není na zvláštních školách povinné konání závěrečných zkoušek. Rozhodnutí o konání závěrečných zkoušek je v kompetenci ředitele. Ve strakonické škole závěrečné zkoušky probíhají každoročně. *„Vzhledem k získaným zkušenostem navrhuje učitelský sbor konání závěrečných zkoušek každým rokem, protože jsou tyto pobídkou ke zlepšení prospěchu žáků a vedou i k zdůraznění důležitosti práce zvláštních škol.*“ (Školní kronika, 1943-59)

Škola, za spolupráce s odborem pracovních sil ONV, každoročně začleňovala vycházející žáky, podle jejich schopností a dovedností, do pracovního poměru. Například v roce 1957 vstoupilo šest žáků do učebního poměru a dále se vzdělávali na kvalifikované dělníky – dva horníky a 4 cihláře. V následujícím roce do hornického učiliště nastoupili další dva žáci.

Počátkem školního roku 1957/58 vydalo ministerstvo školství a kultury pro vyučování na školách pro mládež vyžadující zvláštní péči nové učební plány. S platností od 1. září 1957 měl první postupný ročník 20 vyučovacích hodin týdně, druhý a třetí ročník 24 hodiny, čtvrtý a pátý p. r. 26 hodin a šestý až osmý ročník 30 hodin.

Dnem 31. 7. 1958 odešel do důchodu dosavadní ředitel školy a dětského domova Q. Houba, na jeho místo nastoupil dosavadní učitel zdejší školy Jar. Boháč. Od 1. září se učitelský sbor rozrostl o novou učitelku J. Zerklovou. Z pěti učitelů jsou čtyři kvalifikovaní, se zkouškou pro zvláštní školy, učitelka Smíšková je nekvalifikovaná, se způsobilostí pro národní školy.

V letošním školním roce je z celkového počtu 72 žáků šedesát chovanců zdejšího domova, 12 žáků je dojíždějících. Součástí školy je velký pozemek, na kterém je nově zřízeno školní hřiště. Škola postrádá tělocvičnu, další třídy a místnost pro kabinet.

Dětský domov má šest ložnic pro 61 chovanců, 48 chlapců a 13 dívek. Domov se potýká s nedostatkem prostoru, ložnice jsou přeplněné, nedostačující je i kapacita umývár, které se potýkají s nedostatkem vody. Místní studna zdaleka nestačí pokrýt spotřebu a voda musí být dovážena z místního jednotného zemědělského družstva. Stále chybí izolační místnost pro nemocné děti. Jako společenských místností pro mimoškolní aktivity jsou využívány školní učebny. Vychovatelé mají k dispozici pouze jednu místnost, která slouží jako vychovatelná. Jedna místnost slouží jako ředitelna, sborovna, knihovna a kabinet.

K rozšíření prostoru domova byla povolena adaptace bývalé kaple, která je součástí objektu. Měly zde být další ložnice a tělocvična. Zásahem úřadu státní památkové péče byla adaptace budovy zastavena. Proto bylo rozhodnuto od 1. září 1959 snížit kapacitu dětského domova na 45 chovanců. Tím se sníží počet lůžek v ložnicích a z jedné místnosti vznikne izolace pro nemocné děti. Snížením počtu chovanců v domově nastane i změna v organizaci školy, která od září otevře pouze čtyři třídy. Do plánu na příští rok byla zařazena výstavba nové školní budovy v blízkosti dětského domova. V průběhu celého školního roku měl dětský domov 51 dětí, 40 chlapců a 11 dívek. Škola též získala pozemek o výměře 27 arů, který bude za pomoci patronátního JZD postupně upravován na školní zahradu.

Od 1. září 1959 byla ve Strakonících zřízena jedna poboční třída pro žáky z města a blízkého okolí. Třída byla umístěna zpočátku v budově osmileté školy v Lidické ulici, od října nouzově v budově bývalé stávkářské školy (dnes průmyslová škola) při osmileté škole F. L. Čelakovského. Třída měla 15 žáků, z toho 7 chlapců a 8 dívek, rozdělených do 1. – 5. postupného ročníku, třídním učitelem byl F. Chrást. Při dětském domově na Střele zůstaly jen tři třídy. Každá třída měla jednu učebnu a odpadlo střídavé vyučování. Celkový počet žáků v tomto školním roce, včetně pobočky ve Strakonících, byl 69 žáků (52 chlapců, 17 dívek). (Školní kronika, 1943-59)

Školský zákon č. 186/1960 Sb. stanovuje povinnou devítiletou školní docházku. Paragraf 20 pojednává o vzdělání mládeže vyžadující zvláštní péči. Zvláštní škola bude mít ve školním roce 1960/61 pět tříd, z nichž dvě budou ve Strakonících, v budově městského národního výboru na Barandově (dnes Na Stráži). Ředitelem školy a dětského domova je stále J. Boháč, učiteli jsou F. Chrást, J. Endresová, L. Smíšková,

L. Sousedová a externí učitel J. Žíla, zaměstnanec Českých závodů motocyklových ve Strakonících, který na škole vede dvě oddělení pracovní výchovy.

Školním rokem 1961/62 nese škola nový název Zvláštní škola internátní v Strakonících – Střele. Škola měla šest tříd, z nichž čtyři byly při internátě na Střele a dvě třídy ve Strakonících na Barandově pro žáky z města a okolí. Škola měla celkem 84 žáků, z nichž bylo 52 chlapců.

Velkým problémem strakonických tříd je nedostatek prostoru a potřebného vybavení, zejména učebních pomůcek. Ve třídě jsou žáci z třech postupných ročníků, v jedné dokonce ze čtyř ročníků. Nemají dílnu, tělocvičnu ani školní jídelnu. Při třídách dosud nebyla zřízena ani družina mládeže a o žáky v mimoškolní době není řádně postaráno. Ze závěrů pedagogické rady je patrné, že se počítá s osamostatněním zvláštní školy ve Strakonících, až se najde vhodná osoba na její vedoucí místo a od nového školního roku bude otevřeno jedno oddělení družiny.

„...Na závěrečné schůzi pedagogické rady bylo konstatováno, že za daného stavu nemohou pobočné třídy v Strakonících úspěšně plnit své poslání.“ (Školní kronika. 1963-84, s. 3)

Ve školním roce 1962/63 je do dvou tříd ve Strakonících zapsáno 32 žáků. U žáků nižších postupných ročníků se zavádí individuální logopedická péče, kterou vyučují učitelé s příslušnou aprobací. V obou třídách chybí učitelům nedostatek školních pomůcek, které si půjčují z protilehlé budovy devítileté školy na Revolučním náměstí.

Třídy byly vybaveny nábytkem ze zrušené školy ve Zvotokách. Část druhé třídy byla přepažena závěsem a sloužila jako dílna při pracovním vyučování. K hodinám tělesné výchovy žáci využívají tělocvičnu v Sokolovně a letního hřiště na Křemelce.

12. dubna 1963 na škole přednášel psycholog p. Kohoutek *„O povaze dítěte zvláštní školy“* Mimo jiné uvedl, že duševně narušené dítě má velmi citlivou duši, kterou je třeba léčit a stále povzbuzovat. (Školní kronika, 1959-69)

V červnu v Českých Budějovicích probíhala výstava výtvarných prací žáků zvláštních škol internátních, které se účastnila i strakonická škola. *„Byly zde odkryty vlohy a talenty dětí, které se mnohdy mistrně dovedou zhostit svého úkolu. Dovednost*

a zručnosť detských rukou bola zvlášť patrna na výrobcoch z pracovného vyučovania.“
(Školní kronika, 1959-69)

Během školního roku se někteří učitelé zvláštní školy podíleli na přípravě návrhů nových učebnic pro zvláštní školy, které by měly vyjít v roce 1965.

24. července roku 1966 zemřel Viliam Gaňo, velký slovenský defektolog a humanista, který ve své poslední knize *Výchova defektních dětí* napsal: *„Dúfam, že moja práca vzbudí záujem učiteľov a vychovávateľov o defektológiu, lebo má v sebe príťažlivú silu. Je to magnet, ktorý priťahuje každého, kto má zmysel pre trpiacich a lásku k tým, ku ktorým príroda bola skúpa“*. (Jednotná škola, 1977, s. 171-180)

Jak uvádí Školní kronika (1959-69), školy pro mládež vyžadující zvláštní péči navštěvovalo v republice v roce 1969 54 tisíc žáků. Takových škol je už 945 a působí na nich 4 600 učitelů.

5. 2 Vznik samostatné zvláštní školy ve Strakonících

Další změnu přinesl až školní rok 1965/66, kdy usnesením rady ONV ve Strakonících č. j. 104/65 z dne 18. srpna 1965 byla z dosavadní pobočky Zvláštní školy internátní ve Strakonících – Střele zřízena samostatná Zvláštní škola ve Strakonících se třemi třídami. Ředitelem byl jmenován dosavadní učitel zvláštní školy na Střele Josef Škala. Umístění školy v budově na Barandově (dnes Na Stráži) zůstalo nezměněno. Do učitelského sboru byli ustanoveni dosavadní učitelé pobočky Vlasta Švábová a František Chrást. Nově nastoupila učitelka Jiřina Janečková, družinu vedla Anna Košťálová. Od 1. listopadu byla otevřena druhá třída družiny mládeže, kterou vedla Věra Čefelíková.

Tab. 1 Kvalifikace učitelského sboru ve šk. roce 1965/66 (Školní kronika, 1959/69)

Kvalifikace učitelského sboru	
J. Škala	uč. pro II. stupeň ZDŠ
F. Chrást	uč. pro I. stupeň ZDŠ kvalifikace pro zvláštní školy
V Švábová	uč. pro I. stupeň ZDŠ
J. Janečková	uč. pro mateřské školy v průběhu roku získala kvalifikaci Uč. pro II. stupeň ZDŠ a pro školy pro mládež vyžadující zvláštní péči
A. Košťálová	vychovatelka
V. Čefelíková	bez kvalifikace

Dalším školním rokem se zvýšil počet tříd na čtyři. Pro nedostatek místností v budově Na Stráži byla další nově zřízená třída otevřena v budově ZDŠ v ulici Kochana z Prachové. V srpnu roku 1967 byla třída z této budovy společně s další třídou přestěhována do budovy ZDŠ ve Strakonících I., v Lidické ulici. V následujícím školním roce měla zvláštní škola již pět tříd a tři oddělení družiny mládeže. Rozdělení tříd v budovách zůstalo stejné.

Tab. 2 Počet žáků (Školní kronika, 1959/69)

Počet žáků ve školním roce 1966/67	
Z minulého školního roku zůstalo na škole	37
Nově přijato na začátku školního roku	15
V průběhu roku přijato	12
Z toho cikánského původu	12
celkem	64

Tab. 3 Rozdělení žáků do tříd (Školní kronika, 1959/69)

Rozdělení žáků do devíti postupných ročníků ve čtyřech třídách					
Třída	Postupný ročník	Počet žáků v postup. ročnících	Chlapců	Dívek	Celkem
I.	PO + 1.+ 2.	1 + 6 + 6	7	6	13
II.	3. + 4.	9 + 9	12	6	18
III.	5. + 6.	7 + 13	12	8	20
IV.	7. + 8. + 9.	6 + 4 + 3	8	5	13
Celkem			39	25	64

Budova s popisným číslem 430 v ulici Plánkova, byla postavena roku 1923. Od jejího slavnostního otevření sloužila až do roku 1967 potřebám školství. Ke konci šedesátých let byla budova součástí okresního národního výboru, kde sídlila zemědělská správa a další instituce. Ve městě byl citelný nedostatek vyučovacích prostorů, proto již počátkem školního roku 1969/70 byly opět dvě místnosti uvolněny pro potřeby zvláštní školy. V témže roce došlo k rozhodnutí, že se po rekonstrukci opět stane školní budovou. V březnu roku 1972 se obě třídy z budovy musely dočasně přestěhovat do pavilonu LŠU, který byl součástí rozlehlé zahrady, ve které stála školní budova. Již ke konci měsíce června bylo veškeré zařízení zvláštní školy přestěhováno z budovy Na Stráži do zrekonstruované budovy. Zvláštní škole bylo přiděleno první patro budovy, ve druhém patře měla pět tříd základní devítiletá škola.

Počátkem školního roku 1972/73 bylo zapsáno do zvláštní školy 61 žáků, na konci roku již 66 žáků. V září roku 1973 byl jmenován ředitelem školy Václav Toman. Žáci byli rozděleni do pěti tříd s devíti postupnými ročníky a jedním přípravným ročníkem, s celkovým počtem 65 žáků.

Každým rokem přibývá počet žáků a s tím zvláštní škola opět musí řešit nedostatek učeben a neustálé stěhování žáků. Vyučování jedné třídy s třemi postupnými ročníky probíhá v družině mládeže ZDŠ Revoluční. V roce 1978 je do zvláštní školy zapsáno již 95 žáků, ředitelem byl jmenován Bořivoj Linhart. Nedostatek místností se stává ještě tíživější. Problémem zůstává časté převádění žáků, jeho organizační a časové zvládnutí. Žáci byli rozděleni do osmi tříd s devíti postupnými ročníky. V první třídě začíná vyučování podle tzv. nové koncepce.

Poslední předlistopadové změny v délce povinné školní docházky vycházely z nařízení ÚV KSČ o dalším rozvoji československé vzdělávací soustavy z července roku 1973, které počítalo s uceleným dvanáctiletým vzdělávacím cyklem. Zákon z 21. června roku 1978 prodlužoval povinnou školní docházku na deset roků, současně ale zkracoval dosavadní devítiletou základní školu na osm roků. Tím byl první stupeň základní školy zkrácen na čtyři roky a druhý stupeň zůstal v délce čtyř let. Všichni žáci pak museli dokončovat povinnou školní docházku na některé střední škole nebo středním odborném učilišti, v délce dvou, tří nebo čtyř let. Absolventi získávali dvouleté odborné, tříleté střední odborné nebo čtyřleté úplné střední anebo úplné střední odborné zakončené maturitní zkouškou. Cílem celého tohoto záměru tzv. nové koncepce bylo vytvoření všeobecně vzdělávací polytechnické desetileté střední školy, díky níž se mohla mladá generace dělnické třídy ucházet o odborná povolání nebo pokračovat až k vysokoškolskému vzdělání a tato koncepce byla prohlášena za hlavní proud středního školství. (Morkes, 2010)

Počátkem osmdesátých let počet žáků zvláštní školy stále rostl, v roce 1983 navštěvovalo školu 144 žáků. Ředitelkou školy byla jmenována Anna Rokošová, na škole působilo 17 výchovných pracovníků, dvanáct učitelů, tři vychovatelé a dva vedoucí pracovníci. V této době již celá školní budova patřila zvláštní škole.

Dne 22. března roku 1984 vychází v platnost zákon č. 29/1984 Sb. o soustavě základních a středních škol (školský zákon), paragraf 28 pojednává o školách vyžadující zvláštní péči. Jsou jimi základní školy pro mládež vyžadující zvláštní péči a střední školy pro mládež vyžadující zvláštní péči, vzdělání získané na těchto školách je rovnocenné vzdělání získanému v základní škole a ostatních středních školách. Dalšími školami pro mládež vyžadující zvláštní péči jsou také zvláštní školy, zvláštní odborná učiliště a pomocné školy. Do těchto škol zařazovaly žáky národní výbory podle obecně závazného právního předpisu, který stanovoval podmínky pro zařazení žáků do škol vyžadující zvláštní péči. (Sbírka zákonů č. 29/1984)

Po listopadu 1989 byla novelou školského zákona č. 171/1990 Sb., která měnila a doplňovala zákon č. 29/1984 Sb., povinná školní docházka opět zkrácena na devět let a současně byla základní škola prodloužena na devět let. Devátý ročník základní školy však nebyl povinný. Žáci mohli odcházet na střední školy již z osmého ročníku. Tento záměr však dostal vážnou trhlinu. Značný pokles počtu narozených dětí a tím i pokles

počtu vycházejících žáků v souběhu s liberálním přístupem ministerstva školství k neúměrně velkému rozvoji středních škol způsobil, že koncepce výuky v devátém ročníku začala pozbývat smysluplnosti. Počet žáků v devátém ročníku postupně klesal, až zůstal jen tzv. sběrný devátý ročník, který převážně shromažďoval žáky, kteří dosud nebyli rozhodnuti o svém dalším studiu nebo žáky, kteří nebyli přijati na jimi vybranou střední školu a v neposlední řadě žáky s nezájmem o jakékoli další studium. (Morkes, 2010)

S účinností od 1. září roku 1990 se podle novely školského zákona základní školy pro mládež vyžadující zvláštní péči nahrazují slovy speciální základní školy, které mají devět ročníků. (Sbírka zákonů č. 171/1990)

Situaci měla řešit novela školského zákona z června roku 1995, která stanovila devátý ročník základních škol opět povinným a současně vrátila prvnímu stupni délku pěti roků.

1. července 1993 došlo ke sloučení Zvláštní školy, Speciální mateřské školy a Pomocné školy ve Strakonících. V hlavní budově v Plánkově ulici stále sídlila zvláštní škola společně s ředitelstvím všech škol. Speciální mateřská škola sídlila v ulici Stavbařů, Pomocná škola měla budovu v Tovární ulici. V září roku 1994 vzniklo při škole Speciálně pedagogické centrum jako poradenské zařízení pro děti s mentálním postižením, sídlilo v přízemí školní budovy. 1. července roku 2002 byla rozhodnutím rady Jihočeského kraje ke škole připojena ZŠ a MŠ při okresní nemocnici. Ředitelkou školy je od roku 1989 Eva Vácová.

Od školního roku 2000/01 dostala škola nový název „Speciální školy a školské zařízení pro mentálně postižené.“ Zvláštní školu v tomto roce navštěvovalo 116 žáků v devíti postupných ročnících, učilo na ní 14 učitelů, dvě vychovatelky a jedna romská asistentka.

Reforma veřejné správy přenesla velkou pravomoc v řízení školství na orgány krajské úrovně. Vyšší územně samosprávné celky jsou rovněž zřizovateli zařízení pro speciální školství. Zákon č. 132/2000 Sb., kterým byl novelizován zákon č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, uložil krajským úřadům povinnost každoročně zpracovávat výroční zprávy o stavu koncepce a rozvoje sítě a rozvoji výchovně vzdělávací soustavy v jednotlivých krajích.

Rok 2001 je z pohledu reformy školství tzv. přechodným rokem, kdy státní příspěvkové organizace a organizační složky státu na základě rozhodnutí MŠMT ČR v etapách přechází jejich zřizování, jejich počet a potřebnost na vyšší územně samosprávné celky.

Na základě usnesení vlády České republiky vznikl v roce 2001 Národní program rozvoje vzdělávání v ČR, tzv. Bílá kniha. Tento dokument formuluje vládní strategii v oblasti celé vzdělávací soustavy v naší zemi. *„Bílá kniha je pojata jako systémový projekt, formulující myšlenková východiska, obecné záměry a rozvojové programy, které mají být směrodatné pro vývoj vzdělávací soustavy ve střednědobém horizontu.“* (Národní program rozvoje vzdělávání, 2001, s. 7) Tato strategie se promítla do nového školského zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a do zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy zpracovalo Národní program vzdělávání, který rozpracovává cíle vzdělávání stanovené školským zákonem a vymezuje hlavní oblasti vzdělávání, obsahy vzdělávání a prostředky, které jsou nezbytné k dosažení těchto cílů. (Školský zákon, 2004)

Pro každou soustavu oborů vzdělávání byly vydány MŠMT rámcové vzdělávací programy. Vzdělávání v jednotlivých školách a školských zařízeních se uskutečňuje podle školních vzdělávacích programů, které musí být v souladu s rámcovým vzdělávacím programem. Školní vzdělávací program je pedagogický dokument, podle kterého jednotlivá škola zajišťuje výchovu a vzdělávání svých žáků. Schvaluje a vydává ho ředitel školy.

Speciální školy stále častěji realizují vzdělávání žáků podle individuálních vzdělávacích plánů, které zpracovává tým pedagogů a poradenských pracovníků, v souladu s Rámcovými vzdělávacími programy. Na školách se stále více začínají rozvíjet zájmové aktivity v oblasti sportu, pracovní, výtvarné a hudební výchovy, výpočetní techniky. Speciální školy se snaží prezentovat svou činnost v co největší míře na veřejnosti. Pravidelně se účastní výstavy „Vzdělání a řemeslo“ na výstavišti v Českých Budějovicích, kde svoji práci prezentují formou výstavy výrobků a živých

hudebních vystoupení. Také ve Strakonících škola pořádá různé výstavy a vystoupení pro veřejnost, které se setkávají s kladným ohlasem.

Žáci speciální školy se pravidelně účastní okresních a celostátních přehlídek a soutěží ve výtvarné a hudební výchově, kde dosahují velmi pěkných výsledků. Také jsou pro žáky organizovány sportovní olympiády a to jak na místní úrovni, ale také na okresní a krajské.

Praktické školy, které poskytují praktické vzdělání jednoleté, dvouleté a tříleté v určitém oboru činnosti podle požadavků regionu, jsou určeny zvláště pro žáky pomocné (dnes speciální) školy a méně úspěšné žáky zvláštní (dnes základní) školy. Absolventi nezískávají výuční list, mohou vykonávat pomocné práce.

Absolventi zvláštních škol nebo žáci základních škol, kteří ukončili povinnou školní docházku v nižším než devátém ročníku, dále mohou navštěvovat odborná učiliště (OU) nebo učiliště (U).

Žáci se zdravotním postižením mají své místo na všech stupních škol. Další možností vzdělávání je integrace žáků se zdravotním postižením do běžných škol, ve kterých jsou žáci integrováni do tříd nebo jsou ve školách zřizovány specializované a speciální třídy. Specializované třídy jsou zřizovány převážně pro žáky s vývojovými poruchami učení.

V lednu roku 2006 došlo ke změně názvu školy. Od 1. ledna škola nese název Základní škola a Mateřská škola ve Strakonících. V průběhu prázdnin před zahájením školního roku 2009/10 došlo ve škole k dalším podstatným změnám. Speciálně pedagogické centrum se přestěhovalo do bývalé budovy ZŠ speciální, která má vchod z ulice Svatopluka Čecha a je součástí školního areálu. ZŠ speciální se přestěhovala do zrekonstruovaného přízemí po SPC a prvního patra, kde doposud byla ZŠ praktická, která začala využívat celé druhé patro budovy. Mateřská škola speciální se přestěhovala z ulice Stavbařů do budovy v Plánkové ulici, do nově zrekonstruované přístavby, ve které byla dříve školní jídelna. Celková přestavba stála 4,2 miliony korun, které financoval krajský úřad, dalších 600 tisíc korun financovala škola ze svého rozpočtu.

Od 1. září roku 2014 vzniká při škole praktická škola jednoletá a praktická škola dvouletá. Vzdělávání se uskutečňuje v denní formě.

6 Současný pohled na školu

V další etapě se tato diplomová práce bude věnovat charakteristice a organizaci školy, učebním plánům, výchovně vzdělávacím cílům jednotlivých součástí školy ve Strakonících. Dále bych ráda obsáhla také pedagogické nasazení a charakterizovala žáky každého školského zařízení, které je etablováno v této škole.

6.1 Charakteristika školy

Škola je zařazena do sítě škol MŠMT ČR od 1. července 2002. Rozhodnutím MŠMT ze dne 3. dubna 2014 se do školského rejstříku zapisuje jako právnická osoba pod názvem: **Mateřská škola, Základní škola a Praktická škola, Strakonice, Plánkova 430**. Je příspěvkovou organizací, jejímž zřizovatelem je Krajský úřad Jihočeského kraje, odbor školství, mládeže a tělovýchovy. Ředitelkou školy je od 1. srpna 2012 Mgr. Martina Košťálová. Nový název školy je platný od 1. září 2014.

Součástí školy je:

- **Mateřská škola speciální** poskytuje předškolní vzdělávání dětem se speciálními vzdělávacími potřebami, pro které je vhodné prostředí s menším počtem dětí a individuálním přístupem.
- **Základní škola** vzdělává žáky se speciálními vzdělávacími potřebami s priznanými podpůrnými opatřeními třetího až pátého stupně.
- **Základní škola speciální** poskytuje základní vzdělávání žáků se středně těžkým a těžkým mentálním postižením, s hlubokým mentálním postižením a se souběžným postižením více vadami a autismem.
- **Základní škola při zdravotnickém zařízení Strakonice** poskytuje vzdělávání žáků umístěných ve zdravotnickém zařízení dle školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání.
- **Třída přípravného stupně při základní škole speciální** je určena pro děti se středně těžkým a těžkým mentálním postižením nebo postižením více vadami a autismem, které po absolvování přípravného stupně budou moci zahájit povinnou školní docházku v základní nebo speciální škole.

- **Školní družina** poskytuje žákům školy zájmovou činnost a smysluplné využití volného času v době před začátkem vyučování i po jeho skončení.
- **Speciálně pedagogické centrum** poskytuje poradenské služby pro děti s mentálním postižením, pro rodiče i pedagogické pracovníky. Poradenské zařízení pracuje pro okresy Strakonice, Písek, Tábor a Prachatice.
- **Praktická škola jednoletá** poskytuje střední vzdělání žákům, kteří získali ucelené vzdělání na úrovni základní školy speciální. Je určena pro žáky s těžkým stupněm mentálního postižení, souběžným postižením více vadami a autismem.
- **Praktická škola dvouletá** doplňuje a rozšiřuje všeobecné vzdělání dosažené v průběhu povinné školní docházky. Navštěvují ji žáci se středně těžkým mentálním postižením, případně žáci s lehkým mentálním postižením v kombinaci s dalším zdravotním postižením.

Zřizovací listina příspěvkové organizace ze dne 1. ledna 2017 na str. 2 uvádí:

- *„Organizace v předškolním vzdělávání podporuje rozvoj osobnosti dítěte předškolního věku, podílí se na jeho zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji a na osvojení základních pravidel chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů. Předškolní vzdělávání vytváří základní předpoklady pro pokračování ve vzdělávání. Poskytuje speciálně pedagogickou péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami.“*
- *„Organizace poskytuje základní vzdělávání, které vede k tomu, aby si žáci osvojili potřebné strategie učení a na jejich základě byli motivováni k celoživotnímu učení, aby se učili tvořivě myslet a řešit přiměřené problémy, účinně komunikovat a spolupracovat, chránit své fyzické i duševní zdraví, vytvořené hodnoty a životní prostředí. Základní vzdělávání také poskytuje speciálně pedagogickou péči žákům se speciálními vzdělávacími potřebami.“*
- *„Ukončením vzdělávacího programu základního vzdělávání v základní škole speciální získá žák základy vzdělání. V praktické škole organizace poskytuje střední vzdělání pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.“*
- *„Organizace ve speciálně pedagogickém centru poskytuje poradenské služby dětem, žákům, studentům se zdravotním postižením a se zdravotním*

znevýhodněním integrovaných ve školách a školských zařízeních, dětem, žákům studentům se zdravotním postižením a se zdravotním znevýhodněním ve školách, třídách, odděleních nebo studijních skupinách s upravenými vzdělávacími programy, žákům se zdravotním postižením v základních školách speciálních a dětem s hlubokým mentálním postižením.“

6. 2 Organizace školy

Maximální kapacita školy je 170 žáků, která zahrnuje žáky základní školy, základní školy speciální, ZŠ při zdravotnickém zařízení, Praktické školy jednoleté a dvouleté. Základní škola je škola úplná s 1. – 9. postupným ročníkem. Základní škola speciální je škola úplná s 1. – 10. postupným ročníkem. Podrobný přehled o počtu žáků, tříd i učitelů je uveden v tabulce č. 4. Údaje jsem čerpala z Výroční zprávy o činnosti školy za školní rok 2015/16.

Tab. 4 - organizace školy

Název školy	Kapacita /žáků/	Počet žáků k 30.6.2016	Počet tříd	Pozn.
Základní škola	100	37	3	5 uč. 1 asist.
Základní škola speciální	40	38	4	6 uč. 7 asist.
Základní škola při ZZ	10	5	1	1 uč.
Třída přípravného stupně při ZŠS	6	4	1	
Praktická škola jednoletá	10	7	1	
Praktická škola dvouletá	10	9	1	
Mateřská škola speciální	35	35	3	3 uč. 3 asist.
Školní družina	94	41	3	5 vych.

6. 3 Materiální a prostorové vybavení školy

Budova školy v průběhu posledních několika let prošla celkovou rekonstrukcí. Ve druhém nadzemním podlaží budovy jsou umístěny třídy základní školy, které jsou

i kmenovými učebnami jednotlivých ročníků. Nachází se zde i speciální učebny pro výuku odborných předmětů – počítačová učebna s dvanácti počítači a dataprojektorem, učebna pro výuku ITC, která je vybavena dataprojektorem a interaktivní tabulí. Dále jsou to učebny pro výuku pracovního vyučování – dílny, kuchyňka a keramická dílna vybavená keramickou pecí. Na chodbě u tříd jsou umístěny prostorné uzamykatelné skříňky, které slouží žákům k převlékání. Prostory pro učitele jsou účelně vybaveny nábytkem a komunikační technikou. Učebnice, didaktické pomůcky a ostatní potřeby jsou uloženy ve dvou kabinetech. Najdeme zde i školní a učitelskou knihovnu, jejíž fond se stále obnovuje a místnost knihovny se využívá i k různým besedám. Hygienické prostory odpovídají příslušným normám.

V prvním patře a přízemí jsou umístěny třídy ZŠ speciální, které jsou i kmenovými učebnami jednotlivých ročníků. Třídy jsou vybaveny speciálním nábytkem, který je přizpůsoben potřebám jednotlivých žáků. Samozřejmostí jsou speciální kompenzační pomůcky, učebnice, počítače, pracovní sešity, pomůcky pro alternativní komunikaci. K dalšímu rozvoji osobnosti žáků slouží smyslová místnost – Snoezelen. Rekonstrukcí suterénních prostor vznikla nová místnost, která slouží jako herna. Je vybavena kobercí, stanem, míčkovým bazénem, skluzavkou. Najdeme zde i stoly, židle, sedací pohovky. Součástí je i kabinet, ve kterém jsou uloženy další pomůcky, které se využívají k výuce a terapii. Jsou to například nášlapné terče, míčky na míčkování. Herna se využívá k výuce hudební a tělesné výchovy a k terapii. Konají se zde různé besedy a přednášky a slouží i k různým hudebním a divadelním vystoupením žáků. Žákům slouží i rehabilitační třídy vybavené relaxačními, rehabilitačními a kompenzačními pomůckami. Nezbytné je i bezbariérové sociální zařízení a bezbariérové vstupy do tříd.

V přízemí školy jsou oddělení školní družiny, které společně využívají i další místnosti v přízemí pavilonu SPC, který má hlavní vchod z ulice Svatopluka Čecha a je součástí rozlehlé zahrady areálu školy. Vedle školní družiny najdeme výtvarný ateliér a relaxační a terapeutickou místnost. Místnosti družiny jsou vybaveny pracovním a odpočinkovým nábytkem a pomůckami pro aktivní i pasivní relaxaci a učení.

Od 1. září 2009 zde zahájila svoji činnost i MŠ speciální, která se přestěhovala z původního objektu v ulici Stavbařů do nově zrekonstruovaných prostorů v přízemí

školy. Celá školní budova má bezbariérové přístupy a nově vybudovaný venkovní výtah.

Budova školy stojí v klidové zóně města blízko centra a je dostupná městskou hromadnou dopravou. Pozemek školní zahrady je využíván k pracovnímu vyučování, k zájmové a odpočinkové činnosti, k činnostem školní družiny a hry dětí. Na pozemku školy je vybudované hřiště, které slouží k výuce tělesné výchovy. Škola nemá tělocvičnu, žáci využívají tělocvičnu města, sportovní stadion, zimní a plavecký stadion. Pro svoz dětí do školy, na terapie a další volnočasové aktivity, výlety a exkurze je využíván automobil občanského sdružení Cestou vůle, z. s.

Stravování žáků a zaměstnanců školy je zajištěno ve školní jídelně ve vedlejší budově VOŠ, SPŠ a SOŠ řemesel a služeb, někteří žáci se stravují ve školní výdejně.

V objektu okresní nemocnice na dětském oddělení provozuje svoji činnost ZŠ při zdravotnickém zařízení. Při výuce a odpočinku dětí je využíván televizor, DVD přehrávač, videoprojektor, počítače s výukovým programovým vybavením. Herna je vybavena sedací pohovkou, novým nábytkem, hračkami, stavebnicemi a dalšími pomůckami.

6. 4 Učební plány školy

Tab. 5 – Školní vzdělávací plány školy

Základní škola	„Cesta ke vzdělání“ ŠVP platný od 1. 9. 2015
Základní škola speciální	„Cesta pro život I.“ „Cesta pro život II“ ŠVP platný od 1. 9. 2015
Třída přípravného stupně při ZŠS	„Těšíme se do školy“ ŠVP platný od 1. 9. 2010
Praktická škola jednoletá	„Cesta k samostatnosti I“ ŠVP platný od 1. 9. 2015
Praktická škola dvouletá	Cesta k samostatnosti II“ ŠVP platný od 1. 9. 2015
Mateřská škola speciální	„My se máme rádi, my jsme kamarádi“ ŠVP platný od 1. 9. 2015
ZŠ při ZZ	„Cesta ke vzdělání II“
Školní družina	„ Hrou ke spokojenosti“ ŠVP aktualizovaný 27. 2. 2015

6. 5 Charakteristika školního vzdělávacího programu ZŠ

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání „Cesta ke vzdělání“ je zpracován podle přílohy upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením RVP ZV – LMP.

„V základní škole praktické se vzdělávají žáci se zdravotním postižením, s lehkým mentálním postižením, zdravotním znevýhodněním a s kombinací postižení.“ (ŠVP ZV, 2015, s. 7) Dle aktuální legislativy základní škola vzdělává žáky se speciálními vzdělávacími potřebami s priznanými podpůrnými opatřeními druhého až pátého stupně.

Žáci jsou do školy přijati na základě žádosti rodičů a doporučení poradenského zařízení, popřípadě dětského lékaře. Spádovou oblastí je město Strakonice a přilehlé obce. (ŠVP ZV, 2015)

Na základě žádosti rodičů jsou přijímáni i žáci s jiným druhem zdravotního postižení. Při výuce těchto žáků škola postupuje podle vypracovaného individuálně vzdělávacího plánu a spolupracuje s odborníky příslušného speciálně pedagogického centra. (ŠVP ZV, 2015)

„Škola poskytuje žákům základní vzdělání, pojetí ŠVP však zohledňuje individuální limity dané konkrétní mírou postižení či znevýhodnění a její značnou diferenciaci v rámci jednotlivých ročníků. Cílem je tedy dosažení co nejvyšší možné úrovně základního vzdělání s přihlédnutím k možnostem a schopnostem jednotlivých žáků.“ (ŠVP ZV, 2015, s. 7)

Vzdělávací program vychází z teoretických poznatků nezbytných k získání základního vzdělání. Především ale směřuje k získání praktických návyků a dovedností, které jsou nezbytné pro zapojení žáků do běžného a následně i do pracovního života.

6. 5. 1 Zaměření školy

Škola se zaměřuje na rozvíjení osobnosti žáků s mentálním postižením. Více se orientuje na činnostní učení. Zavádí do výuky efektivní metody, jako je skupinové či projektové vyučování. Vede žáky k týmové práci, vzájemné pomoci, sounáležitosti

a dodržování stanovených pravidel. Snaží se posílit výuku českého jazyka. Při výuce zohledňuje rozdílnost rozumových schopností žáků i odlišnost prostředí, ze kterého žáci přicházejí. Klade důraz na sportovní aktivity žáků, na kulturní programy, které jsou součástí vzdělávání žáků, na literární a výtvarnou tvorbu žáků. Podporuje a zavádí ve všech předmětech využívání výpočetní techniky. Vede žáky ke zdravému životnímu stylu a respektuje sníženou úroveň rozumových schopností žáků, jejich fyzické a pracovní možnosti a předpoklady. (ŠVP ZV, 2015)

6. 5. 2 Učební plán

Tab. 6 – Učební plán ZŠ I. stupeň (ŠVP ZV, 2015, s. 20)

I. stupeň						
Vzdělávací oblasti	Vzdělávací obory	1. roč.	2. roč.	3. roč.	4. roč.	5. roč.
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk a literatura	6 + 1	6 + 1	6 + 1	7	8
	Cizí jazyk	-	-	-	-	-
Matematika a její aplikace	Matematika	5	5	4 + 1	4 + 1	4 + 1
Informační a komunikační technologie		-	-	+ 1	1 + 1	1 + 1
Člověk a jeho svět	Prvouka	1	2	3	-	-
	Vlastivěda	-	-	-	1	2
	Přírodověda	-	-	-	2	1
Umění a kultura	Hudební výchova	1	1	1	1	1
	Výtvarná výchova	1	1	1	1	1
Člověk a zdraví	Výchova ke zdraví	-	-	-	-	-
	Tělesná výchova	3	3	3	3	3
Člověk a svět práce	Pracovní vyučování	3	3	3	3	3
Celková povinná časová dotace		21	22	24	25	26

Tab. 7 – Učební plán ZŠ II. stupeň (ŠVP ZV, 2015, s. 21)

II. stupeň					
Vzdělávací oblasti	Vzdělávací obory	6. roč.	7. roč.	8. roč.	9. roč.
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk a literatura	5 + 1	5 + 1	5 + 1	4 + 1
	Cizí jazyk	-	-	2	2
Matematika a její aplikace	Matematika	5 + 1	5 + 1	5	5
Informační a komunikační technologie		1 + 1	1	1	1
Člověk a společnost	Dějepis	1	1	1	1
	Výchova k občanství	1	1	1	1
Člověk a příroda	Fyzika	-	1	1	1
	Chemie	-	-	-	1
	Přírodopis	2	1 + 1	1	1
	Zeměpis	1	1	1	1
Umění a kultura	Hudební výchova	1	1	1	1
	Výtvarná výchova	1 + 1	1 + 1	1 + 1	1 + 1
Člověk a zdraví	Výchova ke zdraví	-	-	1	1
	Tělesná výchova	3	3	3	3
Člověk a svět práce	Pracovní vyučování	5	5	5	5
Celková povinná časová dotace		30	30	31	31

6. 6 Charakteristika školního vzdělávacího programu ZŠ speciální

Školní vzdělávací program pro základní školu speciální „Cesta pro život I.“ a „Cesta pro život II.“ je zpracován podle Rámcově vzdělávacího programu pro základní školu speciální.

„V základní škole speciální se vzdělávají žáci se středně těžkým mentálním postižením a žáci s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami a autismem.“ (ŠVP ZŠS, 2015)

„RVP ZŠS obsahuje dva díly, které jsou zpracovány podle stupně mentálního postižení žáků a jsou navzájem plně prostupné.“ (RVP ZŠS, 2008, s. 7) Díl I. upravuje vzdělávání žáků se středně těžkým mentálním postižením, na který navazuje ŠVP „Cesta pro život I.“ Na Díl II., upravující vzdělávání žáků s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami navazuje ŠVP „Cesta pro život II.“

O zařazení žáka do ZŠ speciální rozhoduje ředitel školy na základě písemného doporučení odborného lékaře a školského poradenského zařízení, s písemným souhlasem zákonného zástupce žáka.

Ukončením vzdělávacího programu pro vzdělávání žáků v ZŠS žák dosahuje stupně základy vzdělání. Vzdělávání žáků může trvat s předchozím souhlasem MŠMT deset ročníků. První stupeň je tvořen 1. – 6. ročníkem, druhý stupeň 7. – 10. ročníkem. (ŠVP ZŠS, 2015)

6. 6. 1 Zaměření školy

„Všechny děti potřebují podporu, naději a někoho, kdo v ně bude věřit...“ (ZŠS, 2017)

Škola usiluje o to, aby svým žákům poskytovala podnětné, klidné a bezpečné prostředí, které jim umožní co nejvíce se rozvíjet. Výuka probíhá individuální formou a s individuálním přístupem všech pedagogů, kteří se snaží volit takové pracovní tempo, aby všichni žáci ve škole zažívali pocit úspěchu.

Třídy ZŠ speciální jsou rozděleny podle individuálních potřeb žáků a jejich schopností a dovedností. V průměru je v každé třídě šest žáků, v rehabilitační třídě také šest žáků.

Výchovně vzdělávací činnost zajišťuje speciální pedagog, ve třídách působí také asistenti pedagoga, kteří plně spolupracují s pedagogem. Při vzdělávání je využíváno velké množství výukových materiálů a zohledňovány individuální schopnosti žáků. Důraz je kladen na rozvoj a podporu samostatnosti a sebeobsluhy a dosažení co největší možné míry nezávislosti žáků. Vyvážená kombinace výuky a hry, která má relaxační a socializační význam, poskytuje žákům prostor k odpočinku. (ŠVP ZŠS, 2015)

6. 6. 2 Učební plán

Tab. 8 – Učební plán ZŠ speciální Cesta pro život I. (ŠVP ZŠS, 2015, s. 35)

Cesta pro život I.											
Vzdělávací oblasti	Vzdělávací obory	I. stupeň						II. stupeň			
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Jazyk a jazyková aplikace	Čtení	3	3	3	2+1	2+1	3	3	3	3	3
	Psaní	2	2	1+1	2	2	1+1	2	2	2	1
	Řečová výchova	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1
Matematika a její aplikace	Matematika	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3
Informační a komunikační technologie		-	-	-	-	1	1	1	1	1	1
Člověk a jeho svět	Věcné učení	2	2	3	3	3	3	-	-	-	-
Člověk a společnost		-	-	-	-	-	-	2	2	2	2
Člověk a příroda		-	-	-	-	-	-	3	3	3	3
Umění a kultura	Hudební výchova	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1
	Výtvarná výchova	1	1	1	1	1	1	1+1	1+1	1+1	1+1
Člověk a zdraví	Výchova ke zdraví	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
	Tělesná výchova	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Člověk a svět práce	Pracovní výchova	2	3	3	4	4	5	5+1	5+1	6+1	6
Terapie		+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1
Z toho disponibilní časová dotace		1	1	2	2	2	2	3	3	3	2
Celková povinná časová dotace		20	21	22	23	24	25	28	28	29	29

Z disponibilních časových dotací byl vytvořen předmět Terapie, který zahrnuje různé druhy terapií a relaxaci ve Snoezelenu.

Tab. 9 – Učební plán ZŠ speciální Cesta pro život I. (ŠVP ZŠS, 2015, s. 35)

Cesta pro život II.											
Vzdělávací oblasti	Vzdělávací obory	I. stupeň						II. stupeň			
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Člověk a komunikace	Rozumová výchova	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
	Řečová výchova	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Člověk a jeho svět	Smyslová výchova	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Umění a kultura	Hudební výchova	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Výtvarná výchova	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Člověk a zdraví	Pohybová výchova	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	Zdravotní TV nebo Rehabilitační TV	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Terapie		2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Člověk a svět práce	Pracovní výchova	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Z toho disponibilní časová dotace		2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Celková povinná časová dotace		21	21	21	21	21	21	21	21	21	21

6. 7 Charakteristika školního vzdělávacího programu Přípravného stupně ZŠ speciální

Školní vzdělávací program pro přípravný stupeň ZŠS „Těšíme se do školy“ je vytvořený na základě Rámcově vzdělávacího programu pro základní školu speciální a je přílohou ŠVP ZŠS jako ŠVP pro předškolní vzdělávání – Přípravný stupeň ZŠS.

Přípravný stupeň je součástí základní školy speciální. Vzdělávání v přípravném stupni není povinné. Děti jsou do PS zařazovány na základě žádosti zákonného zástupce a na základě vyšetření a doporučení školského poradenského zařízení a odborného lékaře. Je určený pro děti se středně těžkým mentálním postižením a děti s těžkým mentálním postižením a souběžným postižením více vadami a autismem. (ŠVP ZŠS – PP)

Po ukončení příslušného ročníku dítě dostává osvědčení o absolvování PS a má možnost ve vzdělávání v přípravném stupni dále pokračovat, maximálně však tři roky nebo je zařazeno do nevhodnější formy povinného vzdělávání, jakou je individuální nebo skupinová integrace v základní škole nebo základní škole speciální. (ŠVP ZŠS – PP)

6. 7. 1 Zaměření školy

Škola má jednu třídu přípravného stupně s povolenou kapacitou šesti míst. Program PS je koncipován v rozsahu jednoho roku, ale děti ho mohou absolvovat za 1 – 3 roky podle vlastních individuálních možností a schopností. Děti jsou vzdělávány v rozsahu čtyř hodin denně. PS je zaměřen na poskytování komplexní speciálně pedagogické péče a rozvoj celé osobnosti dítěte.

6. 7. 2 Učební plán

Tab. 10 – Učební plán Přípravného stupně ZŠ speciální Těšíme se do školy (Příloha ŠVP ZŠS, ŠVP pro přípravný stupeň, 2015, s. 11)

Těšíme se do školy		
Vzdělávací oblasti	Předmět	Počet hodin týdně
Rozvoj sebeobslužných a sociálních dovedností (hygienické návyky, sociální vztahy, adaptační schopnosti)	Pracovní a výtvarná výchova	4
Rozvoj smyslového vnímání a intelektových schopností	Smyslová výchova	3
Rozvoj komunikativní a interaktivní dovednosti a rozvoj učebních a pracovních schopností a dovedností (poznávací schopnosti a řeč, logické myšlení, pozornost a paměť, početní představy a grafické schopnosti)	Rozumová výchova	5
Rozvoj hrubé a jemné motoriky	Tělesná výchova	5
Rozvoj řeči, hudebnosti, rytmické a intonační schopnosti a pohybové kultury	Hudební výchova	3
Celkem		20

6. 8 Charakteristika školního vzdělávacího programu Praktické školy jednoleté

Školní vzdělávací program pro praktickou školu jednoletou „**Cesta k samostatnosti I**“ vytvořený na základě Rámcového vzdělávacího programu pro obor vzdělání praktická škola jednoletá (RVP PRŠ 1).

Program je určen pro žáky s těžkým stupněm mentálního postižení, souběžným postižením více vadami a autismem, kteří ukončili základní vzdělávání v základní škole speciální (ŠVP PRŠ1, 2015) a svým pojetím koncepčně navazuje na RVP ZŠS.

6. 8. 1 Zaměření školy

Praktická škola jednoletá poskytuje střední vzdělání žákům, kteří získali ucelené vzdělání na úrovni základní školy speciální, případně základní školy. Dále jsou ke studiu přijímáni žáci, kteří ukončili povinnou školní docházku a ze zdravotních či jiných závažných důvodů se nemohou vzdělávat na jiném typu škol.

Zdravotní způsobilost žáků pro vzdělávání v praktické škole jednoleté je nutné doložit doporučením praktického lékaře. Při výuce se požadavky na žáky stanovují individuálně a respektují se jejich zvláštnosti, zdravotní stav a specifické problémy, které vyplývají z povahy a stupně postižení.

Škola doplňuje a rozšiřuje žákům teoretické i praktické dovednosti, které získali v průběhu povinné školní docházky. Vzdělávání je zaměřeno na rozvoj komunikačních dovedností a dosažení nejvyšší možné míry samostatnosti a nezávislosti na péči druhých osob. Cílem vzdělávání je zvýšení kvality života absolventů a možnosti jejich dalšího uplatnění. (ŠVP PRŠ1, 2015)

6. 8. 2 Učební plán

Tab. 11 – Učební plán Praktické školy jednoleté Cesta k samostatnosti I. (ŠVP PŠ, 2015, s. 23)

Cesta k samostatnosti I.				
Vzdělávací oblasti	Předmět	1. ročník	Počet hodin týdně	Disponibilní časová dotace
Jazyková komunikace	Český jazyk	3 + 1	4	1
Matematika a její aplikace	Matematika	2 + 1	3	1
Informační a komunikační technologie	Informatika	1	1	0
Společenskovědní základy	Člověk a společnost	1 + 1	2	1
Umění a kultura	Hudební a dramatická výchova	1 + 1	3	1
	Výtvarná výchova	1		
Člověk a zdraví	Výchova ke zdraví	1	3	0
	Tělesná výchova	2		
Odborné činnosti	Rodinná výchova	3	12	0
	Práce v domácnosti	3		
Odborné zaměření dle profilace školy	Pracovní činnosti	6		
Speciálně pedagogická péče	Terapie	+ 2	2	2
Celková povinná časová dotace			30	
Z toho disponibilní časová dotace			6	

6. 9 Charakteristika školního vzdělávacího programu Praktické školy dvouleté

Školní vzdělávací program pro praktickou školu dvouletou „**Cesta k samostatnosti II**“ vytvořený na základě Rámcového vzdělávacího programu pro obor vzdělání praktická škola dvouletá (RVP PRŠ 2).

Program je určen pro vzdělávání žáků s různým stupněm mentálního postižení – se středně těžkým mentálním postižením, případně lehkým mentálním postižením v kombinaci s dalším zdravotním postižením, které jim znemožňuje vzdělávání na jiném typu střední školy (ŠVP PRŠ2, 2015) a svým pojetím koncepčně navazuje na RVP ZV – LMP a na RVP ZŠS.

6. 9. 1 Zaměření školy

Praktická škola dvouletá doplňuje a rozšiřuje všeobecné vzdělání dosažené v průběhu povinné školní docházky. Vzdělávání je zaměřeno na získání základních pracovních dovedností a návyků potřebných v každodenním životě. Poskytuje základy odborného vzdělání a manuálních dovedností, které vedou k profesnímu uplatnění. Získané dovednosti mohou žáci využít v dalším vzdělávání. (ŠVP PRŠ2, 2015)

Zdravotní způsobilost žáků ke vzdělávání v odborných činnostech a oborech podle zaměření školy musí být posouzena a doložena doporučením praktického lékaře.

Vzdělávací proces je v souladu s individuálními potřebami a psychickými i fyzickými možnostmi žáků. *„Důraz je kladen především na vypěstování kladného vztahu k práci, na rozvoj komunikačních dovedností, výchovu ke zdravému životnímu stylu, dosažení maximální možné míry samostatnosti a posílení sociální integrace.“* (ŠVP PRŠ2, 2015, s. 10)

Vzdělávání na praktických školách jednoletých a dvouletých se ukončuje závěrečnou zkouškou, vysvědčení o závěrečné zkoušce je dokladem o dosaženém vzdělání.

6. 9. 2 Učební plán

Tab. 12 – Učební plán Praktické školy dvouleté Cesta k samostatnosti II. (ŠVP PŠ, 2015, s. 23)

Cesta k samostatnosti II.				
Vzdělávací oblasti	Předmět	1. ročník	2. ročník	Disponibilní dotace
Jazyk a jazyková komunikace	Český jazyk a literatura	2	2	0
	Anglický jazyk	1	1	0
Matematika a její aplikace	Matematika	2	2	0
Inform. a komunik. technologie	Práce s počítačem	1	1	0
Člověk a společnost	Člověk a společnost	1	1	0
Člověk a příroda	Člověk a příroda	1	1	0
Umění a kultura	Hudební a dramatická výchova	1	1	0
	Výtvarná výchova	1	1	0
Člověk a zdraví	Výchova ke zdraví	1	1	0
	Tělesná výchova	2	2	0
Odborné činnosti	Rodinná výchova	3	3	0
	Výživa a příprava pokrmů	4	4	0
	Ruční práce	4	4	8
	Šití	3	3	0
	Vaření	3	3	0
Speciálně pedagog. péče	Terapie	2	2	4
Celkem		32	32	12

6. 10 Charakteristika žáků

Základní školu navštěvují žáci se speciálními vzdělávacími potřebami s přiznanými podpůrnými opatřeními. Základní školu speciální navštěvují žáci se středně těžkým mentálním postižením, žáci s těžkým stupněm mentálního postižení, souběžným postižením více vadami a žáci s autismem.

„Dítě, žák, student se speciálními vzdělávacími potřebami je dítě, žák, student se zrakovým, sluchovým, tělesným nebo mentálním postižením, s vadami řeči, s více vadami, s lékařskou diagnózou autismus, žák nebo student se specifickými poruchami učení anebo chování, dítě, žák, student zdravotně postižený z důvodu dlouhodobé nebo chronické nemoci, u kterého byly speciální vzdělávací potřeby zjištěny na základě psychologického nebo speciálně pedagogického vyšetření a jejich rozsah a závažnost opravňuje žáka k zařazení do režimu speciálního vzdělávání a čerpání navýšených finančních prostředků.“ (Směrnice MŠMT, 2002, čl.1)

Žáci jsou vzděláváni podle plánů pedagogické podpory a individuálních vzdělávacích plánů, s použitím speciálních metod, forem, postupů a prostředků. Při výuce je žákům poskytována logopedická péče se zaměřením na alternativní a augmentativní komunikaci. Využívá se různých kompenzačních a rehabilitačních pomůcek a dalších didaktických materiálů.

„Mentální retardace je definována jako neschopnost dosáhnout odpovídajícího stupně vývoje vzhledem k věku a vytvoření sociální závislosti kvůli neodpovídajícímu porušenému nebo zastavenému intelektovému vývoji. Celkové poškození neuropsychického vývoje přináší změny v oblasti poznávacích procesů, zasahuje sféru emocionální a volní, ovlivňuje adaptabilitu i chování, projevuje se v omezení motoriky.“ (ŠVP ZŠS, 2015, s. 10)

6. 10. 1 Výsledky vzdělávání žáků

Přehledné údaje o výsledcích vzdělávání žáků ve školním roce 2015/2016 (Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2015/16, s. 13)

Tab. 13 - základní škola speciální

ZŠ speciální		I. pololetí			II. pololetí		
		Celkem	CH	D	Celkem	CH	D
I. st.	Počet žáků	21	8	13	21	8	13
	Prospěli	21	-	-	21	-	-
	Nebyli klasifikováni	0	-	-	0	-	-
II. st.	Počet žáků	14	9	5	14	9	5
	Prospěli	14	-	-	13	8	5
	Nebyli klasifikováni	0	-	-	1	1	-
Celkem žáků I. a II. st.		35	17	18	35	17	18

Tab. 14 – základní škola

ZŠ		I. pololetí			II. pololetí		
		Celkem	CH	D	Celkem	CH	D
I. st.	Počet žáků	25	12	13	25	12	13
	Prospěli s vyznamenáním	15	7	8	18	8	10
	Prospěli	10	5	5	7	4	3
	Nebyli klasifikováni	0	-	-	0	-	-
II. st.	Počet žáků	18	12	6	18	12	6
	Prospěli s vyznamenáním	4	3	1	3	3	0
	Prospěli	12	6	6	14	8	6
	Nebyli klasifikováni	2	2	0	2	2	0
Celkem žáků I. a II. st.		43	24	19	43	24	19

Tab. 15 – praktická škola

Praktická škola	I. pololetí			II. pololetí		
	Celkem	CH	D	Celkem	CH	D
Počet žáků	18	12	6	18	12	6
Prospěli s vyznamenáním	0	-	-	0	-	-
Prospěli	12	7	5	7	3	4
Nebyli klasifikováni	6	5	1	11	9	2
Celkem žáků	18	12	6	18	12	6

Tab. 16 – údaje o vycházejících žácích ve školním roce 2015/16

Druh školy	Počet vycházejících žáků			
	Ukončili školní docházku		Z toho ukončili v nižším ročníku	
	Celkem	z toho dívek	Celkem	z toho dívek
ZŠ praktická	3	2	1	1
ZŠ speciální	2	1	0	-
Praktická škola	7	2	0	-

Z celkového počtu vycházejících žáků základní školy byli dva žáci přijati do odborného učiliště, jedna žákyně odchází do přímého pracovního poměru. Dva žáci, kteří ukončili docházku v ZŠ speciální zůstávají v domácí péči. Žáci, kteří ukončili vzdělávání v praktické škole jsou v domácí péči, popř. navštěvují sociální služby. (Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2015/16, s. 16)

6. 10. 2 Docházka žáků

Tab. 17 (Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2015/16, s. 14)

	Omluvené hodiny I. pololetí	Neomluvené hodiny I. pololetí	Omluvené hodiny II. pololetí	Neomluvené hodiny II. pololetí	Celkem omluvených	Celkem neomluvených
ZŠ 1. st.	2 118	59	2 090	26	40 208	85
ZŠ 2. st.	2 675	389	2 743	123	5 418	512
ZŠS 1. st.	2 561	0	3 260	0	5 821	0
ZŠS 2. st.	2 766	0	2 929	0	5 695	0
Praktická škola	2 692	0	3 110	0	5 802	0
Přípravný stupeň	448	0	720	0	1 168	0

6. 10. 3 Hodnocení chování

K hodnocení žáků základní školy speciální a praktické školy jednoleté a dvouleté se používá formalizované slovní hodnocení. K celkové klasifikaci na vysvědčení se používá širší slovní hodnocení. Žáci vzdělávaní v rehabilitačním vzdělávacím programu se hodnotí širším slovním hodnocením. Vzdělávací program umožňuje postupovat v jednotlivých výchovných složkách podle individuálních schopností žáků tempem, které je pro ně v dané situaci nejvíce vyhovující. Využívá se hlavně kladné motivující hodnocení. Při hodnocení prospěchu a chování zohledňuje učitel druh a stupeň postižení, zdravotní stav a kvalitu výchovného prostředí žáka. (ŠVP ZŠS, 2015)

Žáci základní školy jsou hodnoceni po celou dobu školní docházky pětistupňovou klasifikační stupnicí. Na základě žádosti zákonných zástupců a na základě doporučení školského poradenského zařízení mohou být žáci hodnoceni slovně nebo kombinací obou způsobů. V případě přestupu žáka na jinou školu pak škola převádí slovní hodnocení do klasifikace. (ŠVP ZŠP, 2015)

Na doporučení PPP nebo SPC škola hodnotí integrované žáky slovně a na základě plnění individuálně vzdělávacího plánu.

Tab. 18 (Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2015/16, s. 14-15)**Základní škola**

1. stupeň	I. pololetí			II. pololetí		
	celkem	chlapci	dívky	celkem	chlapci	dívky
Napomenutí TU	0	-	-	0	-	-
Důtka TU	7	2	5	6	3	3
Důtka ŘŠ	2	1	1	1	1	0
2. stupeň z chování	0	-	-	0	-	-
3. stupeň z chování	2	2	0	1	1	0
2. stupeň	I. pololetí			II. pololetí		
	celkem	chlapci	dívky	celkem	chlapci	dívky
Napomenutí TU	0	-	-	0	-	-
Důtka TU	15	6	9	13	7	6
Důtka ŘŠ	3	2	1	6	6	0
2. stupeň z chování	0	-	-	1	1	0
3. stupeň z chování	5	5	0	2	1	1

6. 11 Servisní služby

Nedílnou součástí výchovy a vzdělávání žáků školy je i poskytování mimoškolní činnosti. Škola nabízí možnosti výchovy a vzdělávání žáků i mimo striktně danou dobu školního vyučování. Těmito službami škola vychází vstříc zejména rodičům, jejichž pracovní doba je delší než školní výuka.

6. 11. 1 Školní družina

Školní družina je součástí MŠ, ZŠ a Praktické školy Strakonice. Družinu mohou navštěvovat žáci základní školy praktické, základní školy speciální a přípravného stupně základní školy speciální. Činnost školní družiny je určena pro žáky 1. – 5. ročníku a přípravného stupně. K pravidelné docházce jsou přijímáni i žáci druhého stupně, pokud oddělení nedosáhla limitovaného počtu žáků. Počty oddělení ŠD odpovídají Vyhlášce č. 74/2005 Sb. §10, odstavec 3.

Školní družina nabízí žákům smysluplné využití volného času před začátkem vyučování i po jeho ukončení. Pracuje podle školního vzdělávacího programu ŠD „Hrou ke spokojenosti“ *„Její činnost poskytuje relaxační, odpočinkové a pohybové aktivity, rozvíjí zájmy a nadání dětí, prohlubuje a rozšiřuje vědomosti žáků a podílí se také na přípravě na vyučování. Vede žáky k samostatnosti, pečlivosti, pěstování samoobsluhy, klade důraz na zásady společenského chování a vystupování v kolektivu. Činnosti a aktivity žáků ve školní družině se uskutečňují v oblasti sportovní, estetické, pracovní, relaxační a společenskovední výchovy. Obsahová náplň těchto oblastí navazuje na učivo vyučovacích předmětů a probíhá v souladu se školním vzdělávacím programem školy.“* (ŠVP ŠD, 2015, s. 2)

Družina je vybavena žebřinami, žíněnkami, tabulemi, počítači a audiovizuální technikou. Děti mají k dispozici široký výběr hraček, hernu, snoezelen i školní knihovnu. ŠD využívá školní pozemek se zahradou, pískovištěm, houpačkou a dalšími herními prvky. Žáci se spolupodílejí na kulturních akcích školy i výtvarné výzdobě chodeb a společenských místností.

6. 11. 2 Speciálně pedagogické centrum

Speciálně pedagogické centrum ve Strakonicih poskytuje péči dětem, žákům a studentům s mentálním postižením. Základní náplní poradenské práce je speciálně pedagogická a psychologická diagnostika s následnou péčí, poradenstvím a metodickou pomocí s působností v okresech Strakonice, Písek, Prachatice a Tábor, kde má SPC detašovaná pracoviště. Činnost SPC se uskutečňuje ambulantně na pracovištích nebo v terénu.

Ve Zprávě o činnosti SPC se uvádí: *„V průběhu roku 2015/16 došlo opět k nárůstu klientů v oblasti žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, kteří jsou integrováni do běžných základních škol. Rozšířila se tak i úzká spolupráce s pedagogickými pracovníky i vedením škol, kde jsou naši klienti zařazeni. Byla zajištěna pravidelná depistáž mentálně postižených dětí ve výše jmenovaných okresech.“* (Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2015/16, s. 7)

SPC během roku pořádalo na základních školách i několik seminářů na téma „Podpůrná opatření žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.“ Během tohoto

školního roku došlo také k zásadní legislativní změně ve školství, zejména v souvislosti s novými vyhláškami č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných a č. 197/2016 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních a s obsahem §16 novely č. 82/2015 Školského zákona.

6. 11. 3 Dlouhodobé projekty

- **Technické dovednosti a já**

Registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.1.00/57.0117

Cíl projektu: *„Rozvoj dovedností a zkušeností učitelů ZŠ pro zlepšování dovedností žáků ZŠ.“* (Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2015/16, s. 6)

- **Moderní výuka**

Registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.1.00/56.2575

Cíl projektu: *„zavedení Čtenářské dílny do vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura jako jednoho z prostředků ke zvýšení zájmu o čtenářství a zlepšení čtenářské gramotnosti.“* (Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2015/16, s. 6)

- **Implementace systému uceleného působení terapií využitelného při práci s handicapovanými dětmi**

Registrační číslo projektu: CZ.11/MGS/070

Tento projekt je realizován z Norských fondů a probíhal od 15. dubna 2015 do 30. dubna 2016. V rámci tohoto projektu se žáci základní školy speciální a Praktické školy jednoleté a dvouleté účastnili arteterapie, hipoterapie, canisterapie, fyzioterapie, pohybových aktivit a dramaterapie.

- **Podpora preventivních aktivit zaměřených na dětskou populaci ve vybraných oblastech formou zážitkových terapií**

Registrační číslo projektu: CZ.11/MGS/070

Tento projekt probíhal jako dodatečná aktivita v rámci projektu Implementace systému uceleného působení terapií...

(Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2015/16, s. 6)

6. 11. 4 Spolupráce s rodiči

Škola se snaží věnovat zvýšenou pozornost otevřené spolupráci s rodiči žáků, kteří jsou pravidelně informováni o výsledcích vzdělávání. V základní škole praktické prostřednictvím žákovských knížek, v konzultačních hodinách jednotlivých učitelů, v konzultačních dnech a na pravidelných třídních schůzkách. Také výchovný poradce má zveřejněné konzultační hodiny pro žáky i jejich rodiče. Rodiče též mohou kdykoli školu navštívit a informovat se nebo konzultovat daný problém u ředitelky školy a ostatních pedagogických pracovníků. Rodiče žáků základní školy speciální jsou s pedagogy v denním kontaktu a kdykoli po dohodě s ním, mají možnost navštívit školní výuku. Potřebné informace také mohou najít na webových stránkách školy.

Rodiče se pravidelně zúčastňují společenských, kulturních i sportovních akcí, kterými se škola snaží získat jejich důvěru a spolupráci. Každoročně škola pořádá společná vánoční setkání. Práce svých dětí mohou rodiče vidět ve třídách a na chodbách školy a na různých výstavách, kterými se škola prezentuje i pro širší veřejnost. Během školního roku škola získává od rodičů náměty a připomínky k dění ve škole, z kterých se snaží poučit a následně pracovat na zlepšení školního prostředí a školní atmosféry.

Na základě §167 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání byla na škole zřízena školská rada. *„Školská rada je orgán školy umožňující zákonným zástupcům nezletilých žáků, zletilým žákům a studentům, pedagogickým pracovníkům školy, zřizovateli a dalším osobám podílet se na správě školy.“* (Školský zákon, 2004, §167) Členové školské rady jsou pravidelně seznamováni s činností školy a rodiče se mohou vyjádřit prostřednictvím zvoleného zástupce z řad rodičů k aktuálním problémům ve vzdělávání a výchově svých dětí.

6. 11. 5 Spolupráce s dalšími organizacemi

Všechny aktivity, které škola díky svým partnerům pro žáky pořádá, rozvíjejí jejich klíčové kompetence. Škola spolupracuje s níže uvedenými subjekty:

- Základní škola speciální Písek (škola stejného typu – sportovní hry, výlety)
- Dětský domov a Základní škola Volyně – v roce 1985 se Zvláštní škola internátní ve Strakonících – Střele přestěhovala do Volyně, kde pro ni byla zrekonstruována bývalá budova soudu z roku 1914 a sídlí zde dodnes.
- Střední školy a vysoké školy – praxe studentů
- Arpida České Budějovice
- SPC v Jihočeském kraji, PPP Strakonice, SVP Strakonice
- MěÚ Strakonice – odbor sociálně právní ochrany dětí
- ÚSP pro mládež Strakonice, Mačkov, Osek
- Město Strakonice, informační centrum
- Šmidingerova knihovna Strakonice
- HZS Strakonice, Policie ČR, Městská policie – besedy, praktické ukázky
- Propagace v tisku, regionální vysílání, prezentace školy
- Sponzoři a nadační fondy (finanční podpora, granty, projekty)
- Zřizovatel: Krajský úřad Jihočeského kraje, České Budějovice

6. 11. 6 Výchovně vzdělávací a kulturně společenské akce školy

Škola se zaměřuje na pořádání výchovně vzdělávacích akcí, kterými se snaží nejen o zkvalitnění výuky a prezentaci své činnosti, ale i o smysluplné využití volného času a zapojení rodičů a široké veřejnosti do aktivit žáků i školy. Akce jsou pořádány nejen pro rodiče a žáky, ale i pro širší veřejnost. Pomocí projektů realizuje sportovní a zájmovou činnost žáků. Učitelé pro žáky každoročně připravují Mikulášskou nadílku, maškarní ples spojený s diskotékou, vánoční večer, na který jsou zváni i rodiče nebo zábavné odpoledne ke Dni dětí. Každoročně se škola zapojuje do projektů s protidrogovou tematikou a problematikou zdravého životního stylu a ochrany životního prostředí.

Některé akce škola pořádá ve spolupráci s Dětským domovem a Základní školou ve Volyni, Domovem pro osoby se zdravotním postižením ve Zběšičkách, DD, MŠ, Základní školou a Praktickou školou v Písku a Denním stacionářem ve Strakonících.

Mezi pravidelné akce školy patří zapojení do projektu Ovoce a mléko do škol. Škola spolupracuje s Centrem ekologické a globální výchovy Cassiopea, která nabízí výukové programy pro žáky. Základní škola se zapojila do programu Stará řeka. Dále spolupracuje s centrem ekologické výchovy při DDM ve Strakonících a CEV Na Podskalí. Dále se škola zapojila do programu Zdravé ryby pro zdravé děti, který vznikl při Fakultě rybářství a ochrany vod ve Vodňanech a do výukových programů, které nabízí Přírodovědné muzeum Semenec.

Škola se také zapojila do celoškolského projektu „Příroda nám – my přírodě“. Učitelé základní školy se se svými žáky zaměřili na úklid nejbližšího okolí školy, školní zahrady a třídění odpadů. Někteří učitelé ZŠ speciální a praktické školy se společně se žáky snažili využít již nepotřebný odpadový materiál v hodinách výtvarné výchovy a pracovních činností a společně dokázali vytvořit zajímavé výrobky. Společně sbírali přírodní materiály, třídili je a využívali k výtvarným činnostem a k rozšiřování svých vědomostí a dovedností. Chodili na poznávací vycházky, výuka probíhala za příznivého počasí v prostorách školní zahrady. Výrobky posloužily k výzdobě chodeb i jednotlivých tříd.

V rámci projektového vyučování si žáci připomněli významné světové dny: Den Země, Den Slunce, Den výživy, Den květů. Výuka byla provázána výukovými programy a materiály jako je např. Zlatá nit nebo Zelený ostrov v rámci udržitelnosti projektu Sluňákov. Celkem se zapojilo 71 žáků a 12 učitelů. (Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2015/16, s. 17)

Pro přehlednost uvádím výčet akcí ve školním roce 2014/15. (Školní kronika, 2014-16)

- Ve čtvrtek 18. září se žáci zúčastnili sedmého ročníku Běhu naděje, charitativní akce pořádané na podporu boje proti rakovině. Okruh po strakonickém Podskalí dlouhý 2,5 km je možné absolvovat libovolným způsobem – během, chůzí, na invalidním vozíku či s kočárkem. Smyslem tohoto běhu je vyjádření solidarity s lidmi, kteří onemocněli rakovinou a zapojit se do finanční sbírky, jejíž výtěžek

je věnován na výzkum této nemoci. V rámci doprovodného programu vystoupil zpěvák Adam Mišík a Vojenský umělecký soubor Ondráš.

- Každoročně patří čtvrtek před zahájením Václavské poutě ve Strakonických charitě. V tento den se mohou děti z mateřských škol a osoby s tělesným a zdravotním postižením zdarma svést na pouťových atrakcích. Počasí dětem moc nepřálo, přesto si nenechaly zkazit radost z atrakcí, na které se moc těšily a nezapomněly ochutnat i něco dobrého.
- 16. října navštívili žáci ZŠ praktické Muzeum středního Pootaví ve Strakonících. „*Je dobré si čas od času připomenout naši minulost.*“ (Školní kronika, 2014-16) Žáci vystoupali i 99 schodů, které vedou na věž Rumpál, z které je krásný výhled do okolí.
- 20. října se uskutečnil projektový den Hry v přírodě – podzim. Poslední dny babího léta dopřály dětem krásné počasí. Trasa celodenního pochodu vedla okolo Blatského rybníku přes Mutěnice a Barvínek, zpět ke škole. Cestou žáci plnili tematické úkoly a na hřišti u zimního stadionu našli poklad, o který se všichni podělili.
- 23. října se uskutečnil další z projektových dnů – Den výživy. Žáci se celý den věnovali tématu výživy a zdravého stravování. Pracovali s „výživovou pyramidou“, prezentovali ukázky zdravé svačiny a potraviny rozdělovali do skupin podle přínosu pro zdraví, dle druhů apod. Různé druhy ovoce a zeleniny poznávali pomocí smyslů. Nakonec si zdravou svačinu sami vyrobili a pochutnali si na ní.
- Městské informační centrum ve Strakonících každoročně vyhlašuje výtvarnou soutěž, letos na téma „Když sněhová vločka zebe“. V měsíci prosinci následovala výstava výtvarných prací žáků všech strakonických škol. Během výstavy probíhalo i týdenní hlasování veřejnosti, které určilo i vítěze jednotlivých kategorií. Žáci druhého stupně ZŠ získali ve své kategorii druhé místo. Nejlepší práce byly veřejně vyhlašovány při akci Slavnostní zahájení adventu na Velkém náměstí. Žáci si zde slavnostně převzali svoji výhru – stavebnici, kterou věnovali dětem z MŠ speciální.
- Celý prosinec škola žila adventem, Mikulášem, čerty, vánočním jarmarkem, zdobením stromečků, pečením cukroví, vánočními výstavami a vánočním večerem, na který jsou zváni i rodiče žáků.

- Žáci školy ozdobili stromek na vánoční výstavě Chut' a vůně Vánoc v Kapitulní síni strakonického hradu. Výstava bude zahájena první adventní nedělí.
- V pátek 5. prosince navštívili školu čerti společně s Mikulášem a andělem.
- Ve středu 10. prosince žáci školy navštívili exhibiční vystoupení strakonického krasobruslařského oddílu, tentokrát na téma „Cesta kolem světa“. Krasobruslaři předváděli svá vystoupení a prezentovali různé země jako například Indii, Rusko, Japonsko, Kubu, JAR, Rakousko atd. Při představení České republiky hráli na ledě opravdoví dudáci a krasobruslaři tančili v jihočeských krojích.
- 10. prosince se v Domě kultury ve Strakonících již poosmnácté uskutečnilo setkání zdravotně postižených dětí, které pořádá strakonické sdružení zdravotně postižených. Program zpestřilo vystoupení kouzelníka Grina, který předvedl kousky, při nichž mu mohly děti samy asistovat. Klaun Pupa rozdával dětem balonky v podobě různých zvířátek. Celý večer provázela diskotéková hudba a tanec dětí.
- 14. ledna byly žáci základní školy plavat v krytém bazénu plaveckého areálu ve Strakonících.
- 27. ledna pro I. stupeň a 29. ledna pro II. stupeň se konal den plný her v tělocvičně města. Družstva žáků si poměřila své síly v běhu, střelbě na koš i branku, ve zdolávání překážkové dráhy a dalších disciplínách. Zvítězili všichni.
- V pátek 6. února proběhl na škole karneval.
- Ve čtvrtek 19. února se konaly zimní hry v přírodě.
- Velikonoční svátky žáci oslavili pletením pomlázek, barvením vajíček, výrobou zajíčků, beránků, pečením velikonočního cukroví. 31. března žáci navštívili velikonoční výstavu v Kapitulní síni strakonického hradu, kterou každoročně pořádá Muzeum středního Pootaví.
- Skupovy Strakonice – již tradičně žáci navštívili loutkové představení v rámci přehlídky.
- Projektový den „Den bylinek“ si žáci I. stupně prožili v přírodě, žáci II. stupně navštívili střední školu ve Volyni, která je fakultní školou Přírodovědné fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Žáci si prohlédli zahradu se záhony, poznávali rostliny a byliny, vyzkoušeli si práci s mikroskopem, malovali koloběh vody, pracovali na počítačích s výukovými programy.

- 26. května proběhl již tradiční každoroční projektový den „Ochrana člověka za mimořádných událostí“. Žáci si zopakovali, o jaké události se jedná a jak se při nich mají chovat. Museli správně sbalit evakuační zavazadlo, správně použít a obléci spolužáka do prostředků improvizované ochrany, ošetřit různá poranění a transportovat raněného.
- 27. května žáci druhého stupně navštívili v rámci Dne otevřených dveří Zdravotnickou záchranou službu ve Strakonících. Prohlédli si sanitní vozidla a jejich vybavení. Též viděli „v akci“ vozidlo určené pro likvidaci zdravotních následků mimořádných událostí. Na vlastní kůži si vyzkoušeli býti těžce zraněnými a jak jim profesionálové poskytují první pomoc a ošetřují zranění.
- 3. června žáci prvního stupně navštívili areál strakonické teplárny, kde pro ně zaměstnanci připravili různé hry a soutěže ke Dni dětí.
- 11. června jeli žáci na školní výlet. Vlakovou a pěšky doputovali do Štětí, kde se povozili na koních, opekli špekáčky a užili si hezký den.
- Žáci dvouleté praktické školy vystoupili s divadelním představením O dvanácti měsíčkách v prostorách Sladovny v Písku, kde se konala konference Norských fondů. Představení také sehráli ve školní herně pro ostatní žáky školy a pro rodiče.
- 2. května 2017 proběhla vernisáž výstavy výtvarných prací všech žáků školy.
- V loňském školním roce poprvé koncem června škola pořádala absolventský ples žáků praktické školy jednoleté. V letošním roce se absolventský ples praktické školy dvouleté uskuteční 20. června. Hudbou, tancem a zábavou se všichni rozloučí se školním rokem.

6. 11. 7 Sportovní aktivity

Žáci mateřské školy speciální v průběhu měsíců duben – červen absolvovali povinný plavecký výcvik. Každoročně se žáci ZŠ speciální účastní plaveckých závodů. V letošním roce probíhaly na začátku měsíce prosince. Jeden žák školy postoupil až do celostátního kola plaveckých závodů, do kterého vždy posupuje nejlepší plavec z krajských závodů.

Škola má řadu přátel a sponzorů, kteří pomáhají zkvalitnit školní výuku a umožnit realizaci některých aktivit. Díky sponzorskému daru, který škole věnoval vojenský útvar ve Strakonících, se děti MŠ speciální a žáci ZŠ speciální účastnili canisterapie a hipoterapie.

Každoročně se žáci školy účastní Sportovních her mládeže v atletickém čtyřboji. V letošním roce budou hry probíhat 27. dubna na stadionu STARZu ve Strakonících, v loňském roce se hry konaly v Blatné. Atletický čtyřboj se skládá ze čtyř disciplín, kterými jsou běh na 60 metrů, běh na 1 500 metrů, který běhají chlapci, dívky běhají 800 m, dále hod kriketovým míčkem a skok daleký. Sportovní hry mají na škole dlouholetou tradici. Například v květnu roku 1966 byly hry pořádány na sportovním hřišti Na Křemelce ve Strakonících. Účastnili se jich vybrané děti jako závodníci, ostatní jako diváci. Žáci, kteří se v závodech umístili na některém z prvních třech míst, postoupili do krajského kola SHM do Českých Budějovic, které se konaly 26. května 1966. V krajském kole se v běhu na 60 metrů na druhém místě umístili dva žáci (Dlouhá, Volf) a v hodu kriketovým míčkem se na druhém místě umístila žákyně Šindelářová. (Školní kronika, 1963-84)

V roce 2015 škola pořádala okresní kolo sportovních her 7. května. „*Bohužel se závodů zúčastnila pouze dvě družstva – Strakonice a Blatná. I přesto se závody vydařily, mezi chlapci zvítězil Milan Koki, mezi dívkami Anna Skalová.*“ (Školní kronika, 2014-16) Krajské kolo soutěže se konalo v Jindřichově Hradci 20. května 2015. Zúčastnili se ho čtyři žáci ZŠ praktické – Adéla Siváková, Milan Koki, Jan Lacko a Luboš Varga. „*Adéla byla nejlepší ze všech děvčat v běhu na 60 metrů, Milan byl celkově druhý a postoupil do národního kola, které se konalo 10. – 12. 6. 2015 v Ústí nad Orlicí.*“ (Školní kronika, 2014-16) I v dalším roce postoupil Milan Koki do národního kola soutěže, které se konalo 15. – 17. června v Kladně.

6. 12 Pedagogický sbor

Tab. 19 – Údaje o pedagogických pracovnících školy, stav k 30. 6. 2016 (Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2015/16, s. 10-11)

Úvazek	Funkce	Vzdělání	Aprobace	Pracovní poměr
1	ředitelka	VŠ	V – spec. ped.	DN
1	zástupce ředitelky	VŠ	U – Čj,D,Rj + spec. ped	DN
1	vedoucí pro MŠ	VŠ	uč. MŠ + spec. ped	DN
1	vedoucí pro SPC	VŠ	U spec. ped.	DN
Základní škola				
1	učitel	VŠ	U 2.st. M + Zpp+ spec.ped.	DN
1	učitelka	VŠ	U spec. ped.	DN
1	učitelka	VŠ	U spec .ped.	DN
1	učitel	VŠ	U spec. ped.	DN
1	asistent pedagoga	ÚSO	studium AP	DN
1	vychovatelka	ÚSO	vych. + spec. ped.	DN
0,9	vychovatelka	ÚSO	vych. + spec. ped.	DN - MD
1	vychovatelka	ÚSO	uč. MŠ + spec. ped.	DN
0,5	vychovatelka	ÚSO	vychovatelství	30.6.2016
0,5	vychovatelka	VŠ	U 1.st.	30.6.2016
Základní škola speciální				
1	učitelka	VŠ	U 1.st. + spec. ped.	DN
1	učitelka	VŠ	U 1.st. + spec. ped.	DN
1	učitelka	VŠ	U 2.st. + spec. ped.	DN
1	učitel	VŠ	U spec .ped.	DN
0,318	učitelka	VŠ	U spec. ped.	DN
1	učitelka	VŠ	U spec. ped.	zástup za MD
1	asistent pedagoga	ÚSO	studium AP	DN
1	asistent pedagoga	ÚSO	studium AP	DN
1	asistent pedagoga	SOU	studium AP	DN
1	asistent pedagoga	ÚSO	vychovatelství	30.6.2016

1	asistent pedagoga	SOU	studium AP	DN
1	asistent pedagoga	SOU	studentka pedagogiky	DN
1	asistent pedagoga	VŠ	spec. ped.	30.6.2016
Mateřská škola speciální				
1	učitelka	ÚSO	uč. MŠ + spec. ped	DN
1	učitelka	ÚSO	uč. MŠ + spec. ped	DN
1	učitelka	ÚSO	uč. MŠ + spec. ped	DN
1	asistent pedagoga	SOU	studium AP	DN
1	asistent pedagoga	SOU	studium AP	DN
1	asistent pedagoga	SOU	studium AP	31.8.2017
Praktická škola				
1	učitelka	VŠ	U spec. ped.	DN
1	učitelka	VŠ	U spec. ped.	
1	učitelka	VŠ	U spec. ped.	DN
Speciálně pedagogické centrum				
1	psycholog	VŠ	psychologie	DN
1	speciální pedagog	VŠ	U 2.st. + spec. ped.	DN
0,5	speciální pedagog	VŠ	psych. + spec. ped.	DN

Od 1. srpna roku 2012 je ředitelkou MŠ, ZŠ a Praktické školy ve Strakonících Mgr. Martina Košťálová. Všichni pedagogičtí pracovníci splňují odborné kvalifikační požadavky podle novely zákona č. 379/2015 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, s účinností od 12. ledna 2016, který upravuje a stanovuje pravidla pro uzavírání pracovních poměrů s pedagogickými pracovníky na dobu určitou a současně řeší otázku odborné kvalifikace pedagogů.

Ředitelka školy svoji pedagogickou praxi začínala jako vychovatelka v Dětském domově a Základní škole ve Volyni. Při zaměstnání si doplnila vysokoškolské vzdělání a stala se učitelkou v ZŠ praktické ve Strakonících. Později začala učit na ZŠ speciální a stala se vedoucí speciální školy. Nyní již pátým rokem vykonává funkci ředitelky školy.

Zástupkyní ředitelky je Mgr. Helena Mašková, která v roce 1996 nastoupila jako učitelka na ZŠ praktickou. V roce 1999 byla přeřazena na ZŠ speciální, kde působí jako učitelka dodnes. Od roku 2014 zastává funkci zástupkyně ředitelky a učí na dvouleté praktické škole.

Pedagogický sbor na základní škole tvoří pět učitelů a jeden asistent pedagoga. Na ZŠ speciální působí šest učitelů a sedm asistentů, na ZŠ při zdravotnickém zařízení jeden učitel. Školní družina má pět vychovatelek a MŠ tři učitelky a tři asistenty pedagoga.

V současné době škola splňuje nároky dnešní společnosti na výchovu a vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. Tyto děti jsou schopny se zapojit do kulturního a společenského života. Důkazy o jejich začlenění jsou zmiňovány v závěru této práce. Dále je zde zmíněn dopad na společnost, která je schopná ocenit a odměnit práci nejen pedagogů, ale zejména snahu těchto dětí.

7 Závěr

Dnešní podoba Mateřské školy, Základní školy a Praktické školy ve Strakonících je koncipována tak, aby se všem žákům v dospělosti zvýšila kvalita jejich života a bylo možno i z dětí, které v minulosti byly opomíjeny, vychovat občany, kteří jsou v rámci svých možností soběstační, či jsou dokonce významným přínosem pro společnost.

Konkrétně ve Strakonících je každým druhým rokem pořádán festival pro zdravotně postižené Salve Caritas – Salve Vita. V letošním roce proběhl již třináctý ročník. Muzikanti ve věku od tří let zde mají možnost uplatnit a předvést své umění. Rozjedou šňůru koncertů a vyvolají atmosféru, kterou by nikdo nečekal. Festival je pořádán pro širokou veřejnost, proto očekávaná reakce byla nejistá. Publikum pokaždé svou podporou a projevem navodí úžasnou atmosféru, kdy děti z ostatních strakonických škol nadšeně tleskají a dospělým se derou do očí slzy štěstí.

Tento festival začínala organizovat bývalá předsedkyně sdružení pro zdravotně postižené, paní Drahuška Kolářová s pomocí paní Boženy Krejsové. Obě ženy věnovaly dětem se speciálními potřebami celý svůj život, neboť obě měly vlastní děti zdravotně znevýhodněné. Vzhledem k tomu si uvědomovaly těžký úděl těchto dětí a veškerou svou energii věnovaly tomu, aby se nejen jejich, ale i ostatní znevýhodněné děti zapojily do kulturního dění ve společnosti. Snažily se o to, aby i ostatní spoluobčané ocenili to, co tyto děti mohou nabídnout. Jejich úsilí bylo korunováno tím, že se do Strakonice sjíždějí skupiny vystupujících dětí s různými kombinovanými vadami a dokáží připravit koncert či vystoupení, které naplní sály a rozdmýchá emoce. Nemalou zásluhu na tomto úspěchu mají samozřejmě i speciální pedagogové, kteří věnují svůj čas přípravě těchto často velmi náročných a kvalitních vystoupení.

Dále je ve Strakonících velkou tradicí, že na reprezentačním vojenském plese, který pořádá 25. protiletadlový raketový pluk, je pořádána dobrovolná sbírka ve prospěch MŠ, ZŠ a Praktické školy. V letošním roce byl výtěžek sbírky věnován na hipoterapii, v minulých letech na různé zkvalitnění péče o děti této školy. Finanční dar osobně předal velitel pluku Vladimír Barca ředitelce školy. Žáci školy si pro návštěvu připravili písničkový program. Armáda tuto školu podporuje již řadu let.

Žáci školy pod vedením svých pedagogů vyrábějí různé upomínkové a dárkové předměty. K jejich prezentaci a prodeji v rámci adventních trhů na strakonickém hradě

se škola rozhodla v loňském roce poprvé. Víkendové prodejní trhy s doprovodným kulturním programem mají ve Strakonících svou tradici a velkou návštěvnost. Lidé ocenili snahu žáků školy a zakoupením vystavovaných výrobků tak podpořili jejich činnost. Velkou měrou se o prodej zasloužili členové spolku Cestou vůle, který tvoří rodiče a zákonní zástupci žáků. *„Jsem ráda, že byli ochotni strávit adventní čas ve stánku pod Rumpálem za mrazivého počasí a tak pomoci dětem. Díky tomuto počínu se vybrala částka přesahující šest a půl tisíce korun, kterou spolek škole věnoval. Naši žáci za tento finanční dar dostanou spousty dárků pod stromeček. Věříme, že výrobky udělaly radost i těm, kteří si je koupili a patří jim náš dík za podporu.“* Řekla při našem rozhovoru ředitelka školy Martina Košťálová.

MŠ, ZŠ a Praktická škola ve Strakonících je dle mého názoru škola, která naplňuje trendy posledních let, které umožňují žákům se speciálními vzdělávacími potřebami rozvinout své možnosti, získat vzdělání a přispět tak nejen společnosti, ale i k naplnění svého vlastního života.

Tato škola se snaží vyjít vstříc veškerým výchovným a vzdělávacím požadavkům, které jsou na ni kladeny a které přispívají k vyhovujícímu vývoji mladých lidí. Svým následným servisem volnočasových aktivit přispívá k zapojení svých žáků do současného dění města a k naplnění jejich potřeb. Snaha školy zapojit rodiče, další subjekty, ale i širokou veřejnost je dle mého názoru více než chvályhodná a naplňuje školní vzdělávací programy pro jednotlivé školy a následně i rámcové vzdělávací programy v souladu s Bílou knihou i se záměrem MŠMT ČR. Tato škola je schopna pokrýt nároky nadaných, méně nadaných i znevýhodněných dětí na vzdělání a mimoškolní výchovu.

Myslím si, že tato práce podala důkazy dle historických podkladů i dle současného fungování školy, o tom, že vzdělání a zapojení žáků do společnosti je prioritním cílem pedagogů, rodičů i města a k naplnění tohoto cíle je napnuto všech sil a prostředků.

Historickým zmapováním a porovnáním jsem dospěla k názoru, že současná podoba integrovaného školství umožňuje mnohem větší uplatnění žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, než tomu bylo v minulosti. Historie této školy napovídá o tom, že ne všem žákům, kteří mohli přinést svůj přínos, byla tato skutečnost umožněna. Mnoho z nich končilo v podřadných zaměstnáních nebo v ústavní péči. Nikdo

nezkoumal, zda pouhý tělesný či smyslový nedostatek nemůže umožnit vzdělávání a jeho následné uplatnění.

Člověk s mentálním postižením má právo svobodně rozvíjet a naplňovat svůj život. Dodržování lidských práv je velice důležité i z pohledu hlavních aktérů, tedy jedinců s mentálním postižením. Lidská práva sama o sobě jsou výdobytkem moderní společnosti. Proto respekt k právům tvoří nezbytnou podmínku skutečného začlenění lidí s mentálním postižením do naší společnosti. Oblastí, kde se tato práva projevují v maximální míře, jsou školy, kde pedagogičtí pracovníci, rodiče a lidé, kteří se ochotně zapojují, jsou nedílnou součástí výchovy a vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a jejich zapojení do společnosti. Ve Strakoniciích jsou to konkrétně organizace uvedené v článku 6. 11. 5. Tyto organizace přispívají nemalou měrou ke společenskému začlenění těchto dětí, jejich vyžití v mimoškolní činnosti a radosti nejen jejich, ale i jejich rodičů a dalších občanů města.

Každá společnost, ať už v užším či širším smyslu slova, se vyznačuje určitým souborem norem, jenž je nutné dodržovat pro její fungování. Žák se speciálními vzdělávacími potřebami je stejně tak jejím členem jako kdokoliv jiný, je její součástí, článkem, který tvoří část jejího obrazu. Je proto nutné, aby si tento fakt společnost stále uvědomovala a na základě toho tvořila optimální podmínky pro vzdělávání, výchovu a zapojení těchto dětí do společnosti. Vše je otázkou vývoje, změny nepřicházejí samy od sebe, ale jsou důsledkem usilovné práce pedagogů, kteří jsou ochotni se dále vzdělávat v oblasti speciálního školství. To, co v minulosti společnost považovala za ideální řešení, je dnes pro mnohé těžko pochopitelné. Nelze s určitostí říct, jak bude tato problematika řešena v daleké budoucnosti, ale již dnes je zřejmé, že trend v péči o tyto děti má vzrůstající tendenci a řešení otázky jejich socializace a integrace je čím dál více diskutovaným tématem. Společnost začíná být vůči lidem s postižením různého charakteru benevolentnější a nahlíží na jejich problém mnohem lidštějším způsobem, než tomu bylo například ještě před padesáti lety. Transformací školství, nasazením jednotlivých jedinců udělala společnost velký pokrok, ač se to tak nemusí na první pohled zdát.

Lidé jsou ve většině případů připraveni na soužití s jedinci s různými nedostatky tělesnými, smyslovými či duševními. Jsou schopni jim v mnohých případech finančně pomoci, jsou si vědomi jejich užitečnosti a uplatnitelnosti na trhu práce a nepovažují jejich životy za méněcenné, než životy zdravých lidí. Každá lidská bytost je jedinečnou

a nenahraditelnou součástí nás všech. Je důležité si to stále uvědomovat a nevyčleňovat ze společnosti určité jedince na základě jejich odlišnosti, jelikož by se nám mohlo stát, že my sami se staneme těmi, jež jsme dříve určili jako nežádoucí.

8 Seznam literatury

CVRČEK, J. Zdeněk. *Strakonice – osudy jihočeského města a jeho okolí*. Vimperk: Stráž, tiskařské závody, 1967. 205 s. ISBN H-07 71672.

CVRČEK, J. Zdeněk. *Strakonice: Lidé, město, osudy*. Strakonice: Městský národní výbor Strakonice, 1988 2. vydání. 434 s.

DYK, Jan. *Popis politického okresu strakonického. Díl druhý – Školství, doprava, správa, úryvky z dějin*. Strakonice, 1925. 191 s.

HROCH, Miroslav a kol. *Úvod do studia dějepisu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985. 304 s. ISBN 36-00-16/1.

KOLÁŘ, Ondřej Kryštof. *Prácheňsko v historii a současnosti. Prácheňský poutník*, 2013, léto. 23 s.

KOPÁČ, Jaroslav. *Dějiny české školy a pedagogiky v letech 1867 - 1914*. Brno: Pedagogická fakulta Univerzity J. E. Purkyně, 1968. 131 s. ISBN 55-035-68.

KOPÁČ, Jaroslav. *Dějiny školství a pedagogiky v Československu. Díl první – České a slovenské školství a pedagogika v letech 1918 – 1928*. Brno: Pedagogická fakulta Univerzity J. E. Purkyně, 1971. 224 s. ISBN 55-971-71.

KOTLÁROVÁ, Simona. *Obecní kronika Strakonice 1916 - 1946, CD – virtuální procházka starými Strakonice*. Strakonice. 2005.

MATEŘSKÁ ŠKOLA, ZÁKLADNÍ ŠKOLA a PRAKTICKÁ ŠKOLA STRAKONICE. *Školní vzdělávací program Cesta k samostatnosti I*. [online]. 98 s. 1. 9. 2015. [cit. 8. 4. 2017]. Dostupný z: < <http://www.zmskolast.cz/dokumentyskoly.html> >.

MATEŘSKÁ ŠKOLA, ZÁKLADNÍ ŠKOLA a PRAKTICKÁ ŠKOLA STRAKONICE. *Školní vzdělávací program Cesta k samostatnosti II*. [online]. 98 s. 1. 9. 2015. [cit. 8. 4. 2017]. Dostupný z: < <http://www.zmskolast.cz/dokumentyskoly.html> >.

MATEŘSKÁ ŠKOLA, ZÁKLADNÍ ŠKOLA a PRAKTICKÁ ŠKOLA STRAKONICE. *Školní vzdělávací program Cesta ke vzdělání*. [online]. 98 s. 1. 9. 2015. [cit. 8. 4. 2017]. Dostupný z: < <http://www.zmskolast.cz/dokumentyskoly.html> >.

MATEŘSKÁ ŠKOLA, ZÁKLADNÍ ŠKOLA a PRAKTICKÁ ŠKOLA STRAKONICE. *Školní vzdělávací program Cesta pro život I.* [online]. 98 s. 1. 9. 2015. [cit. 8. 4. 2017]. Dostupný z: < <http://www.zmskolast.cz/dokumentyskoly.html>>.

MATEŘSKÁ ŠKOLA, ZÁKLADNÍ ŠKOLA a PRAKTICKÁ ŠKOLA STRAKONICE. *Školní vzdělávací program Cesta pro život II.* [online]. 98 s. 1. 9. 2015. [cit. 8. 4. 2017]. Dostupný z: < <http://www.zmskolast.cz/dokumentyskoly.html>>.

MATEŘSKÁ ŠKOLA, ZÁKLADNÍ ŠKOLA a PRAKTICKÁ ŠKOLA STRAKONICE. *Školní vzdělávací program Přípravného stupně ZŠ speciální.* [online]. 98 s. 1. 9. 2015. [cit. 8. 4. 2017]. Dostupný z: < <http://www.zmskolast.cz/dokumentyskoly.html>>.

MATEŘSKÁ ŠKOLA, ZÁKLADNÍ ŠKOLA a PRAKTICKÁ ŠKOLA STRAKONICE. *Školní vzdělávací program ŠD Hrou ke spokojenosti.* [online]. 98 s. 1. 9. 2015. [cit. 8. 4. 2017]. Dostupný z: < <http://www.zmskolast.cz/dokumentyskoly.html>>.

MATEŘSKÁ ŠKOLA, ZÁKLADNÍ ŠKOLA a PRAKTICKÁ ŠKOLA STRAKONICE. *Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2015/2016.* [online]. 21 s. 1. 9. 2015. [cit. 9. 4. 2017]. Dostupný z:

< http://www.zmskolast.cz/Dokumenty/vyrocnizpravy/Vyrocn_i_zprava16.pdf>.

MĚSTO STRAKONICE. *Znak a prapor města.* [online]. Nestr. [cit. 9. 4. 2017]. Dostupný z: <<http://www.strakonice.eu/content/znak-prapor-mesta>>.

MĚSTO STRAKONICE. *Historické fotografie.* [online]. Nestr. 2010. [cit. 9. 4. 2017]. Dostupný z: <<http://www.strakonice.masi.cz/>>.

MORKES, František. *Proměny povinné školní docházky* [online]. Učitelské noviny č. 33/2010. Nestr. [cit. 14. 4. 2017]. Dostupný z:

< <http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=5492>>.

Národní program rozvoje vzdělávání v ČR (Bílá kniha) [online]. MŠMT ČR. 98 s. 2001. [cit. 14. 4. 2017]. Dostupný z: <<http://www.msmt.cz/dokumenty/bila-kniha-narodni-program-rozvoje-vzdelavani-v-ceske-republice-formuje-vladni-strategii-v-oblasti-vzdelavani-strategie-odrazi-celospolecenske-zajmy-a-dava-konkretni-podnety-k-praci-skol>>.

NOVOTNÝ, Miroslav a kol. *Dějiny vyššího školství a vzdělanosti na jihu Čech od středověkých počátků do současnosti*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2006. 268 s.

Pedagogická činnost a pedagogické názory Viliama Gaňa [online]. Jednotná škola. 171-180 s. 1977 č. 2. [cit. 14. 4. 2017]. Dostupný z: <<http://www.annaboresova.sk/gano.htm>>.

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání včetně přílohy upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením. [online]. MŠMT ČR. 88 s. 2005. [cit. 14. 4. 2017]. Dostupný z: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>>.

Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání základní škola speciální. [online]. MŠMT ČR. 104 s. 2008. [cit. 14. 4. 2017]. Dostupný z: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>>.

SKUTIL, Martin, KŘOVÁČKOVÁ, Blanka. *Diplomová práce a empirický výzkum pedagogických jevů*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2006. 74 s. ISBN 80-704-428-6.

SLEPIČKOVÁ, Jana. *Dějiny školství v regionu Strakonice, diplomová práce*. Plzeň: Pedagogická fakulta Západočeské univerzity, 2003.

Směrnice MŠMT ČR k integraci dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do škol a školských zařízení. [online]. MŠMT ČR. Nestr. 6. 6. 2002. [cit. 14. 4. 2017]. Dostupný z: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/smernice-msmt-k-integraci-deti-a-zaku-se-specialnimi-vzdelavacimi-potrebami-do-skol-a-skolskych-zarizeni>>.

SOkA Strakonice, AM Strakonice. *Národní škola Strakonice I. Kronika škol obecných ve Strakonících*. 1891 – 1926.

SOkA Strakonice, AM Strakonice. *Národní škola Strakonice I. Kronika obecné školy chlapecké a dívčí ve Strakonících*. 1927 – 1931.

SOkA Strakonice, AM Strakonice. *Národní škola Strakonice I. Školní kronika*. 1940 – 1945.

SOkA Strakonice, AM Strakonice. Národní škola Strakonice II. *Kronika školy v Nových Strakonících*. 1870 – 1933.

SOkA Strakonice, AM Strakonice. Národní škola Strakonice II. *Školní kronika*. 1933 – 1953.

SOkA Strakonice, AM Strakonice. Národní škola Strakonice II. *Školní kronika*. 1940 – 1945.

SOkA Strakonice, AM Strakonice. Zvláštní škola Strakonice. *Kronika*. 1943 – 1959.

SOkA Strakonice, AM Strakonice. Zvláštní škola Strakonice. *Kronika*. 1969 – 1981.

SOkA Strakonice, AM Strakonice. Zvláštní škola Strakonice. *Kronika*. 1981 – 1995.

SOkA Strakonice, AM Strakonice. Zvláštní škola Strakonice. *Pamětní kniha*. 1959 – 1969.

SOMR, Miroslav a kol. *Dějiny školství a pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987. 359 s. SNP 46-00-43/1.

Strakonice, jihočeská perla [online]. Strakonice. Nestr. [cit. 14. 4. 2017]. Dostupný z: <http://www.mesto-strakonice.cz/>.

Strakonice. Strakonice: Dragon Press, s. r. o., Klatovy, 2007. ISBN 978-80-239-9816-0.

ŠIMEK, R. G. *Strakonice, propagace a adresář*. Strakonice: Nová Šumava, 1933. 214 s.

VACULÍK, Jaroslav. *Úvod do studia dějepisu a historický proseminář*. Brno: Tiskárna Helbich, a. s., 2011. 104 s. ISBN 978-80-210-5683-1.

Vlastivědný sborník Strakonice, Díl první – kapitoly z historie. Strakonice: Blatenská tiskárna, s. r. o., 2002. 276 s. ISBN 80-238-7889-1.

Vlastivědný sborník Strakonice, Díl třetí – kapitoly ze života města. Strakonice: TB Tisk Příbram, 2005. 327 s. ISBN 80-239-4790-7.

Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných [online]. MŠMT ČR. 83 s. 1. 9. 2016. [cit. 14. 4. 2017]. Dostupný z:

<<http://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlaska-c-27-2016-sb-o-vzdelavani-zaku-se-specialnimi>>.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) [online]. Parlament ČR. Nestr. 24. 9. 2004. [cit. 14. 4. 2017]. Dostupný z: <<http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon-ve-zneni-ucinnem-od-1-1-2017-do-31-8-2017>>.

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů. [online]. Parlament ČR. Nestr. 12. 1. 2016. [cit. 14. 4. 2017]. Dostupný z: <<http://www.msmt.cz/dokumenty-3/zakon-c-563-2004-sb-o-pedagogickych-pracovnicich-a-o-zmene>>.

Zákon č. 29/1984 Sb., o soustavě základních a středních škol (školský zákon) [online]. Federální shromáždění republiky Československé. Nestr. 22. 3. 1984. [cit. 14. 4. 2017]. Dostupný z: <<http://specp.prf.cuni.cz/lex/29-84.htm>>.

Zákon č. 86/1929 Sb., o pomocných školách (třídách) [online]. Národní shromáždění republiky Československé. Nestr. 24. 5. 1929. [cit. 14. 4. 2017]. Dostupný z: <<https://www.epravo.cz/vyhledavani-aspi/?Id=4838&Section=1&IdPara=1&ParaC=2>>.

Zákon č. 95/1948 Sb., o základní úpravě jednotného školství [online]. Národní shromáždění republiky Československé. Nestr. 24. 5. 1929. [cit. 14. 4. 2017]. Dostupný z: <<https://www.epravo.cz/vyhledavani-aspi/?Id=17263&Section=1&IdPara=1&ParaC=2>>.

Zakony-online.cz [online]. [cit. 14. 4. 2017]. Dostupný z: <<http://zakony-online.cz/>>.

9 Seznam příloh

Příloha č. 1	Strakonice _____	I
Příloha č. 2	Pečeť města, znak města, prapor města _____	I
Příloha č. 3	Historická mapa Strakonice – rytina _____	II
Příloha č. 4	Strakonice v roce 1781 _____	II
Příloha č. 5	Budova školy z roku 1923 _____	III
Příloha č. 6	Budova školy v současnosti _____	III
Příloha č. 7	Vnitřní prostory školy _____	IV
Příloha č. 8	Zadní bezbariérový vchod do budovy _____	V
Příloha č. 9	Žáci základní školy _____	V
Příloha č. 10	Základní škola speciální – prostředí tříd s relaxačními koutky _____	VI
Příloha č. 11	Žáci praktické školy dvouleté _____	VII
Příloha č. 12	Základní škola při zdravotnickém zařízení _____	VII
Příloha č. 13	Mimoškolní činnost žáků školní družiny _____	VIII
Příloha č. 14	Mateřská škola speciální _____	VIII
Příloha č. 15	Logopedická péče, rehabilitační péče, canisterapie, hipoterapie, návštěva solno – jódové jeskyně, plavecký výcvik _____	IX